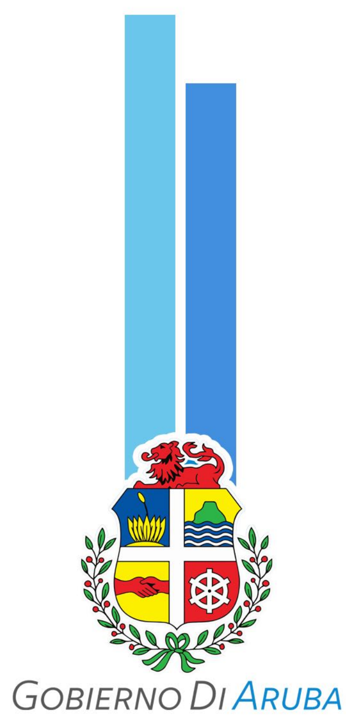

JAARVERSLAG 2022

De Minister-President van Aruba

Evelyn Wever-Croes

Ministerie van Algemene Zaken,
Innovatie, Overheidsorganisatie,
Infrastructuur en Ruimtelijke Ordening

VOORWOORD

In 2022 kon de impact van de mondiale COVID-19-pandemie nog steeds gevoeld worden. En dat was niet bevreemdend, aangezien o.a. het IMF al vanaf het begin van de pandemie had aangegeven dat Aruba een van de zwaarst getroffen landen zou worden, vanwege de grote afhankelijkheid van het toerisme. Dat bleek een accurate weergave te zijn van de werkelijkheid. Door de pandemie is 25% van het Bruto Nationaal Product (BNP) weggevaagd. Door het uitblijven van belastinginkomsten en de extra kosten t.b.v. de steunmaatregelen en bestrijding van de COVID-19-pandemie, heeft Aruba liquiditeitssteun ten bedrage van Afl. 916 miljoen ontvangen van Nederland. Deze steun diende in eerste instantie in april 2022 afgelost te worden, dan wel door Nederland te worden geherfinancierd. Deze datum is verschoven met 18 maanden en loopt af in oktober 2023. De gesprekken omtrent de herfinanciering zullen begin 2023 starten.
Hoewel door de liquiditeitssteun de nationale schuld van Aruba gestegen is van 70% (2019), naar 114% van het BNP, is deze per eind 2022 gedaald naar 98%.

De impact van de pandemie werd vooral in de eerste drie maanden van 2022 gevoeld, met het hoogst aantal besmettingen sinds het begin van de pandemie vanwege de Omicron variant. Hierdoor verliep het economisch herstel vertraging op. Desalniettemin hebben wij het jaar 2022 afgesloten met 97% herstel van het toerisme en de ‘tourism credits’ met 109% en bereikte de economie 97% van het pre-pandemisch niveau. De werkloosheid is per eind 2022 nog steeds hoog, maar zette een dalende trend in, van 8.8% naar 6.5% en 1.500 personen hebben in 2022 een baan gekregen. Volgens het IMF is Aruba een van de landen in onze regio met het meest indrukwekkend herstel, dit dankzij de snelle en schadebeperkende acties van de regering van Aruba. 2022 werd dan ook uitgeroepen tot het jaar van investeringen en kansen en de sturing naar diversificatie van de economie en verbeteren van het investeringsklimaat zijn ingezet. De hervormingsplannen, welke zijn vastgelegd in het Masterplan ‘Repositioning our Sails’ en het Landspakket, zijn volop in uitvoering. Al met al kunnen wij terugkijken naar een zeer succesvol jaar, waarbij Aruba wederom weerbaarheid en kracht heeft getoond. Dit was niet mogelijk geweest zonder de inzet van eenieder die in Aruba woont, zowel de publieke sector als de private sector en waarvoor onze dank en erkentelijkheid.

Het jaar 2023 is uitgeroepen tot het jaar van “Union y Positivismo”, eenheid en positivisme, waarbij de nadruk ligt op de kracht die Aruba als land heeft wanneer iedereen zich achter een doel schaart. Het jaar 2023 zal geen makkelijk jaar zijn, maar met een positieve houding, zullen wij de gestelde doelen zeker bereiken, om Aruba sterker en weerbaarder te maken, waarbij het welzijn en de welvaart van de burgers van Aruba centraal staat.
Ook in het jaar 2023 zal Kabinet Wever-Croes, dat in de goede tijden en in de minder goede tijden, het schip varende heeft weten te houden, zich hiervoor inspannen.

“

After the pandemic Aruba will not only bounce back, but we will also bounce forward.

Evelyn Wever-Croes, Prime Minister of Aruba
United Nations, 2020

”

INHOUDSOPGAVE

ALGEMENE ZAKEN 1

1.1 AFSPRAKEN REGEERAKKOORD

"ARUBA MESTER DI NOS TUR"
Het ministerie van Algemene Zaken, Innovatie, Overheidsorganisatie, Infrastructuur en Ruimtelijke Ordening stuurt het algemeen regeringsbeleid aan. Daarbij is het uitgangspunt het behartigen van het algemeen belang van de bevolking van Aruba waarbij de mens centraal staat.

Tijdens Kabinet Wever-Croes I is een plan opgesteld om Aruba sterker uit de COVID-19-pandemie te laten komen. Het masterplan 'Repositioning Our Sails' is in breed verband opgesteld en biedt een strategisch structuur om structurele hervormingen door te voeren met als doel een weerbaarder Aruba te ontwikkelen, waarbij slimme, inclusieve en veerkrachtige economische ontwikkeling mogelijk wordt gemaakt. Het overgrote deel van deze hervormingen is later overgenomen in het Landspakket dat eind 2021 met Nederland is overeengekomen, waarover hierna meer.

In het verlengde hiervan en met inachtneming van de 'Sustainable Development Goals' (SDG's), zoals door de Verenigde Naties gehanteerd, zijn er een aantal prioriteiten gesteld. In het Regeerakkoord "Aruba mester di nos tur" hebben de coalitiepartijen afspraken gemaakt over de beleidsuitgangspunten van Kabinet Wever-Croes II, die in zekere mate een vervolg zijn van de beleidsuitgangspunten van Kabinet Wever-Croes I (2017-2021).

In de Beleidsvoornemens behorende bij de Begroting 2022 zijn beleidsdoelen 2022 opgenomen. De combinatie van het masterplan, het landspakket en de beleidsvoornemens hebben als rode draad gefungeerd voor de werkzaamheden van dit ministerie in 2022.

De prioriteiten lagen in 2022 op implementatie van het Landspakket/Masterplan 'Repositioning our sails', modernisering van wetgeving en versterking van de rechtstaat, het versterken van de banden in het Koninkrijk, door middel van Innovatie implementeren van de e-Government Roadmap en samen met Futura bewustheid creëren van het belang van de '21st century skills', verhogen van de efficiënte van de overheidsorganisatie, inhaal van achterstanden bij de diensten belast met infrastructuur en ruimtelijke ordening en het introduceren van duurzame systemen in deze sector, waarbij gestreefd wordt naar een balans vinden tussen ontwikkeling en behoud van het natuur.

Het begin van het jaar 2022 stond nog in het teken van de COVID-19-pandemie en de effecten daarvan waren in de eerste helft van 2022 nog steeds sterk voelbaar.
Door de bezuinigingen die overheidsbreed noodzakelijk waren ter bestrijding van de COVID-19-crisis, was het helaas niet mogelijk om de voor 2022 gestelde beleidsvoornemens in hun totaliteit te verwezenlijken. De meerderheid van de voornemens zijn derhalve opgeschort en zullen in 2023, worden uitgevoerd.

In de hiernavolgende hoofdstukken wordt nader ingegaan op de gerealiseerde doelstellingen op het gebied van Innovatie, Overheidsorganisatie, Infrastructuur en Ruimtelijke Ordening. Alvorens op deze gebieden in te gaan, volgt eerst een relaas van de belangrijkste werkzaamheden die op het terrein van Algemene Zaken een rol hebben gespeeld.

1.2 HERVORMINGEN

MASTERPLAN 'REPOSITIONING OUR SAILS'

In 2020 heeft Aruba als gevolg van de economische schade die door de COVID-19-pandemie werd veroorzaakt, het masterplan 'Repositioning our sails' opgesteld. Dit in samenwerking met diverse partners afkomstig uit de publieke en private sector. Het masterplan fungeert als een routekaart die zal bijdragen aan het herstel van de Arubaanse economie. Circa 125 deelnemers hebben aan dit plan gewerkt. In het plan zijn elementen opgenomen afkomstig uit de National Strategic Plan (NSP).

Als gevolg van de afspraken die met Nederland zijn gemaakt en waaruit de hervormingen uit het landspakket voortvloeien, is er getracht om in het kader van efficiëntie zoveel mogelijk samenhang te creëren tussen het masterplan en het landspakket.

Hier volgt een overzicht van acties die van belang zijn geweest in het jaar 2022 en die zijn gekozen naar aanleiding van de gezochte synergie.

- Business model review
- e-Government Road Map
- Measurement and monitoring
- Performance improvement-management program for new business model
- Data-driven policymaking
- Government debt and wage bill reduction
- Budget execution and legal framework
- Political accountability
- Comprehensive and executable road map
- Execution of plan of action
- Tax alignment and reform
- Tax Compliance and Institutionalization

LANDSPAKKET

Zoals reeds bekend is in het jaar 2020 een akkoord gesloten tussen Nederland en Aruba over het Landspakket naar aanleiding van de gevolgen van de COVID-19-pandemie. Het Landspakket is een zogenoemde onderlinge regeling op basis van artikel 38 lid 1 van het Statuut. In deze onderlinge regeling zijn afspraken gemaakt over het realiseren van diverse hervormingen die thematisch zijn beschreven. De hervormingen omvatten de versterking van de financiële kolom (A), het overheidsapparaat (B), het belastingstelsel (C), de financiële sector (D), de economie (E), de zorg (F), het onderwijs (G) en het waarborgen van de rechtsstaat (H).

Resultaten:

In het jaar 2022 is op voortvarende wijze invulling geven aan de met Nederland overeengekomen hervormingen. Hetgeen is toegelicht in de tabel behorende bij deze paragraaf. In het eerste kwartaal van 2022 dienden er 63 acties gerealiseerd te worden waarvan 59 op voortvarende wijze zijn behaald en vier, in overeenstemming met de Tijdelijke Werkorganisatie Nederland (TWO-NED), op een later tijdstip dienden te worden afgerond.

In het tweede kwartaal is uitvoering gegeven aan 59 acties waarvan 57 op voortvarende wijze zijn behaald en twee, wederom in overeenstemming met TWO-NED, op een later tijdstip dienden te worden afgerond.

Het derde kwartaal van 2022 kenmerkt zich door 78 uitgevoerde acties waarvan 70 conform afspraak behaald zijn en zes op een later tijdstip dienden te worden afgerond. Twee acties behoefden in dit kwartaal bestuurlijke interventie. Het betrof hierbij de herziening van het belastingstelsel en de invoering van een Btw systeem voor Aruba. Besproken werd de Arubaanse insteek om een tweetarievenstelsel in te voeren versus de Nederlandse insteek om één tarievenstelsel in te voeren.

Het vierde kwartaal kenmerk zich door de uitvoering van 94 acties waarvan 89 conform afspraak zijn behaald en vijf acties die op een later tijdstip dienden te worden afgerond. Gedurende de vier kwartalen waren er ook acties die met de kleur grijs waren aangemerkt. Het betrof hierbij maatregelen waarvoor toentertijd geen specifieke acties waren gedefinieerd.

Tabel: Acties Uitvoeringsrapportage 2022

	Q1 16 november 2021 – 15 februari 2022	Q2 16 februari 2022 – 15 mei 2022	Q3 16 mei 2022 – 15 augustus 2022	Q4 16 augustus 2022 – 15 november 2022
Totale Acties	**65**	**69**	**83**	**98**
Groen	59	57	70	89
Oranje	4	2	6	5
Rood	0	0	2	0
Grijs	2	10	5	4

94% van de acties zijn binnen de afgesproken tijd en met positief resultaat afgerond. Slechts in 1% van de acties was bestuurlijke interventie nodig. Dit geeft blijk van een enorme inzet en toewijding van onze professionals, onder leiding van TWO Aruba.

Hoogtepunten:

Op diverse gebieden is in het jaar 2022 voortgang geboekt. Zo is de Roadmap financieel Beheer (A) vastgesteld die zal bijdragen aan een duurzaam financieel beheer. Daarnaast is intensief gewerkt aan het invulling geven aan de versterking van het overheidsapparaat (B) waarbij in het jaar 2022 een groot aanbestedingsproject is geïnitieerd met als doel de herinrichting van het overheidsapparaat. Daarnaast zijn in 2022 enkele overheidsentiteiten doorgelicht (B2). Deze doorlichting vormt de basis waarop vervolgstappen genomen zullen worden die zullen bijdragen aan de optimalisatie van de (semi) publieke sector. In het jaar 2022 is door Aruba gekozen om per 1 januari 2023 een belastingstelsel (C) door te voeren dat meer gericht is op het bijdragen aan een bredere grondslag, een eerlijkere verdeling van lasten en het corrigeren van gebreken.

Daarnaast dankzij de werkzaamheden die verricht zijn in 2022, is het mogelijk geweest om per 1 januari 2023 een zogenoemde UBO-register (D) in te stellen. Het register draagt bij aan de versterking van de financiële sector van Aruba.

Tevens zijn in het jaar 2022 onderzoeken opgeleverd aangaande de hervorming van de arbeidsmark en het creëren van een robuust sociaalzekerheidstelsel (E1/E4). In het verlengde hiervan is een overkoepelde notitie opgesteld die door de ministerraad is goedgekeurd. De overkoepelende notitie signaleerde de start van het consultatietraject met belangrijke actoren. Dit traject zal ertoe leiden dat concrete hervormingsvoorstellen, die draagvlak hebben, doorgevoerd zullen worden.

Ook is begonnen met de inrichting van de mededingingsautoriteit (E6) waarbij 1 december 2022 een informatief symposium over het belang van een mededinging is georganiseerd. Aangaande het thema zorg (F), is een onderzoeksrapport opgeleverd dat zal bijdragen aan een meerjarige visie richting een zorgstel dat oog heeft voor kwaliteit alsook betaalbaarheid. Betreffende het thema onderwijs (G), zijn er in 2022 stappen genomen richting de introductie van een onderwijs volgsysteem. Dit op basis van het opgeleverde tussenrapport behorende bij deze maatregel en de prioritering die heeft plaatsgevonden aan Arubaanse zijde. In het jaar 2022 zijn ook concrete stappen genomen richting de oprichting van een kansspelautoriteit (H 2) die als toezichthouder zal fungeren op de kansspelen markt en bijdraagt aan de bestrijding van criminaliteit en illegaliteit.

Van belang is om aan te geven dat in het jaar 2022, Nederland middelen beschikbaar heeft gesteld ten behoeve van de uitvoering van de diverse maatregelen. Zo zijn er onder andere middelen beschikbaar gesteld voor het werven van zogenoemde programma managers die bijdragen aan uitvoeringskracht van Aruba. Ook zijn diverse projecten gefinancierd op basis van ingediende plannen van aanpak.

Het betreft hier onder andere:

		Bedragen in Afl.
AFTA-mededingingsautoriteit	EZ	300.868,06
Verslaggevingsstelsel	FIN	380.617,40
Kansspelautoriteit	JUS	79.020,27
National Statistical System NSS	EZ	1.459.742,40
Totaal		**2.220.248,13**

Aandachtspunten:
Alhoewel de samenwerking tussen Aruba en Nederland op constructieve wijze heeft plaatsgevonden, is in 2022 ook herhaaldelijk aandacht gevraagd voor enkele punten van zorg. Het betref hierbij thema's zoals de complexiteit behorende bij de uitvoering van de maatregelen alsook een tekort aan capaciteit. Tevens is aandacht gevraagd voor de uitdagingen behorende bij de kleinschaligheid van Aruba die niet altijd opgelost kunnen worden door meer mensen en middelen beschikbaar te stellen. Daarnaast is in al 2022 aangeven dat het van belang is om een gezamenlijke werkwijze voor Aruba en Nederland op te stellen omdat er in de praktijk soms onduidelijkheid hieromtrent is ontstaan. Het thema eigenaarschap en voldoende inzicht hebben in de lokale context is in 2022 ook veelvuldig aan bod gekomen.

Communicatie:
In het jaar 2022 heeft het Land zich ook ingezet om de communicatie omtrent het Landspakket en de hervormingen te bevorderen. Zo zijn alle uitvoeringsagenda en uitvoeringsrapportages van het jaar 2022 op de website www.overheid.aw te vinden alsook de door de ministerraad vastgestelde onderzoeksrapporten. De uitvoeringsagenda en uitvoeringsrapportages werden ook aan de Staten van Aruba aangeboden alsook de Hoge Colleges van Staat. Ook werden de agenda's gedeeld met enkele partners afkomstig uit het middenveld. Op 13 oktober 2022 is gedurende een openbare bijeenkomst van de Staten van Aruba uitgebreid stilgestaan bij de hervormingen door alle trekkers en is er op 28 oktober 2022 een forum voor de Arubaanse pers georganiseerd, om de pers kennis te laten maken met de inhoud van het Landspakket. Het jaar 2022 kenmerkte zich ook door de publicatie van diverse persberichten over het Landspakket.

1.3 KONINKRIJKSRELATIES

Sinds het aantreden van Kabinet Wever-Croes I en ook tijdens het eerste jaar van Kabinet Wever-Croes II, heeft de Minister-President structureel gewerkt aan de versterking van de banden tussen Aruba, Curaçao en Sint Maarten enerzijds en met Nederland anderzijds. Met name sinds 2020, toen duidelijk bleek dat als gevolg van de COVID-19-pandemie, Aruba geen toegang meer kon krijgen tot de internationale kapitaalmarkt en liquiditeitssteun vanuit Nederland en in nauwe samenwerking met Curaçao en Sint Maarten, de enige opties waren.

Arubahuis:
Kabinet van de Gevolmachtigde Minister te Den Haag, het zgn. Arubahuis, speelt in de Koninkrijksrelaties een cruciale rol. Daarnaast is het Arubahuis belast met het behartigen van de belangen van Arubanen in Nederland. De Gevolmachtigde Minister vertegenwoordigt de Minister-President van Aruba in de vergaderingen van de rijksministerraad.
2022 was geen gemakkelijk jaar voor het Arubahuis. Begin 2022 is een nieuwe EU-vertegenwoordiger benoemd. De voormalige Gevolmachtigde Minister heeft per 1 juli 2022 het Arubahuis verlaten en een nieuwe Gevolmachtigde Minister is per 13 oktober 2022 benoemd. De functie van EU-vertegenwoordiger is samengevoegd met de functie van Gevolmachtigde Minister. Er is een nieuwe directeur aangesteld voor een interim-periode, terwijl de werving en selectieprocedure voor een nieuwe directeur werd opgestart. Er is dus sprake van een volledige wijziging van de leiding.
In december 2022 werd de nieuwe Gevolmachtigde Minister, dhr. mr. J.E. (Ady) Thijsen, door de Minister-President van Aruba geïntroduceerd aan de Haagsche diplomatieke gemeenschap tijdens een zeer goed bezochte receptie. Er is in Den Haag en onder de ambassadeurs van verschillende landen in Den Haag, veel interesse om met Aruba samen te werken.
In 2022 heeft het Arubahuis zich ingespannen teneinde een start te maken met de nieuwe cultuuromslag in de wijze waarop het Arubahuis haar dienstverlening en ondersteuning richting het land Aruba, Nederland en de Arubaanse burgers in Nederland verricht. Nieuwe trends en ontwikkelingen wijzen in de richting van een andere vorm van dienstverlening en een andere vorm van professionalisering dat meer past bij datgene wat het huidig politiek klimaat op Aruba en in Nederland van het Arubahuis verwacht. De hedendaagse Arubaanse burger in Nederland verwacht ook een andere vorm van dienstverlening, sneller en moderner dan tot voor kort het geval was.
De missie, die de handelswijze van het Arubahuis dan ook bepaalt, zijn waarden zoals: integriteit en verantwoording nemen voor het eigen handelen en meer samenwerken teneinde de doelen effectiever te bereiken. Als zodanig fungeren deze normen en waarden als de bakens waarmee het Arubahuis in de toekomst wil werken. Het Arubahuis in de komende jaren wordt het lichtbaken van steun en toeverlaat voor de Arubaanse regering en de Arubanen hier in Nederland.

GEREALISEERDE DOELSTELLINGEN IN 2022:

1. Politieke en economische agenda

- Bezoek aan 6 gemeenten, te weten Den Haag, Rotterdam, Amsterdam, Zwolle, Maastricht en Venray. Doel: bespreking mogelijke samenwerking;
- Diverse gesprekken met ambassadeurs, Staatssecretaris BZK, Kamerleden, Raad van State. Doel: Aruba zichtbaar maken en mogelijke samenwerking;
- Presentaties aan studenten/ambtenaren in samenwerking met Haagse Hogeschool en overleg diverse hoogleraren ter bespreking van Koninkrijkszaken;
- Overleg met voorzitter integriteitskamer Sint Maarten i.v.m. plannen van Aruba om met een eigen integriteitskamer te laten komen;
- Deelname aan diverse symposia en als panellid meegedaan om Aruba op de kaart zetten en gesprekken met diverse belangenorganisaties.

2. De EU-agenda

- Taken EU: voormalig voorzitter en nu penningmeester van Executive Committee OCTA. OCTA-EU forum in New Caledonië bijgewoond, genetwerkt. Bewerkstelligd dat in 2024 het forum in Aruba zal plaatsvinden;
- Focus komend jaar bij OCTA: meer cursussen/projecten organiseren ter ondersteuning LGO-landen financiering uit EU-fondsen.

3. Organisatie en Personeel

- Introductie reguliere tweewekelijkse overleggen met het voltallig personeel en met de mentoren van Arubahuis;
- Het personeelsplan is met het personeel besproken;
- Informatie door DRH aan personeel verzorgd, o.a. prestatiemanagement en de landspakketten;
- De belangrijkste contracten en 68% van de kosten is gereduceerd;
- Aandacht financieel inkoopproces en CAD-rapporten 2010 en 2022 check op compliance;
- Financieel jaarverslag Arubahuis over 2021 gereed;
- 4 (27%) van de 15-man personeel die langdurig ziek zijn, zijn i.v.m. Wet Poortwachter begeleid.

4. Beleidstaken Onderwijs, Cultuur, Welzijn en Klimaat

- In augustus 2022 opvang 200 Arubaanse studenten;
- Regulier overleg met het Ministerie en de Directie Onderwijs;
- Overleg met Ombudsman over diverse problemen van studenten;
- Er zijn diverse (crisis) welzijnsproblemen van Arubanen in Nederland aangepakt en opgelost;
- Presentatie klimaatverandering BZK, BuZa en Tweede Kamer.

5. Renovatie Arubahuis

- Projectgroep ingesteld en opdracht en planning van de renovatie van het Arubahuis gemaakt;
- Twee taxaties uitgevoerd: oud Arubahuis en de ambtswoning en overleg met de bank

In 2022 is een administratief onderzoek door de Centrale Accountantsdienst bij het Arubahuis afgerond. De resultaten van het onderzoek hebben ertoe geleid dat de drie betrokken functionarissen, na de verantwoordingsprocedure, disciplinair zijn aangepakt. De Minister-President heeft, vanwege de grote politieke interesse in dit onderzoek, in december 2022 samen met de CAD en DRH, de Staten volledig geïnformeerd over de bevindingen van het onderzoek en heeft hiermee de lat heel hoog gelegd voor wat betreft transparantie en integriteit binnen de overheidsorganisatie. Het administratief onderzoek heeft ook geleid tot een strafrechtelijk onderzoek.

De huidige leiding van het Arubahuis heeft de aanbevelingen van de Centrale Accountantsdienst stipt opgevolgd en waar nodig zijn de werkprocedures aangepast. Het Arubahuis wordt vanuit het ministerie, vanuit de DRH, vanuit de CAD en vanuit de Directie Financiën, ondersteund.

Bilateraal overleg met de Staatssecretaris voor Koninkrijksrelaties.

Tenminste een keer per maand vond er overleg plaats met de Staatssecretaris inzake financiële aangelegenheden en ook hervormingsplannen. Deze gesprekken vonden veelal virtueel plaats, maar ook drie keer in Aruba en twee keer in Den Haag.

In 2022 is maandelijks gesproken over liquiditeitssteun en een steeds terugkerend onderwerp was het financieel toezicht in de vorm van de door Nederland voorgestelde Rijkswet Aruba financieel toezicht: Raft. De conceptrijkswet is bij de parlementen van Aruba en Nederland ingediend en beide parlementen hebben daarover kritische vragen gesteld. Leden van de Tweede Kamer hebben onder meer aangevoerd dat de autonomie en eigenaarschap van Aruba gewaarborgd moet blijven (D66) en dat de verantwoordelijkheid voor het financiële beleid bij Aruba moet blijven (CDA). Daarnaast zijn ook vragen gesteld waarom de huidige toezichtregeling op basis van de Landsverordening Aruba financieel toezicht (Laft) niet gecontinueerd zou kunnen worden maar er een rijkswet moet komen (CDA), of en in hoeverre overleg is gevoerd met de regering van Aruba en of de inwoners van Aruba de mogelijkheid hebben gehad om input te leveren (Groen Links), of en hoe aan de bezwaren van Aruba is tegemoet gekomen (Partij voor de Dieren), of er niet op een minder ingrijpende wijze hetzelfde resultaat behaald kan worden (ChristenUnie).
De meerderheid van de Staten van Aruba heeft op hun beurt uitdrukkelijk aangegeven geen voorstander te zijn van en rijkswet, doch stelt voor om de Laft aan te passen en de nieuwe afgesproken begrotingsnormen daarin op te nemen. Dit standpunt is meerdere malen gecommuniceerd met Nederland en is thans nog onderwerp van gesprek tussen Nederland en Aruba.

Aanwijzing

In juli 2022 kondigde het College Aruba financieel toezicht (CAft) aan een aanwijzing te zullen adviseren voor Aruba, omdat Aruba niet in voldoende mate uitvoering gaf aan de door het CAft gedane aanbevelingen. Volgens Aruba klopte dit niet en de regering van Aruba vocht dit aan, met als resultaat dat de aanwijzing van tafel werd gehaald in november 2022. Helaas was het proces wel zeer tijdrovend. Sinds november zijn nieuwe afspraken gemaakt m.b.t. de communicatie, om te voorkomen dat Aruba weer in een dergelijk traject zou belanden.

Tripartiet overleg Aruba, Curaçao en Sint Maarten

In 2022 vonden er regelmatig tripartiet overleggen plaats tussen Aruba, Curaçao en Sint Maarten, zowel fysiek als virtueel.
In het kader van het vier-landen-overleg welke in juni in Aruba heeft plaatsgevonden, heeft een fysiek tripartiet overleg plaatsgevonden tussen de premiers van Aruba, Curaçao en Sint Maarten en delegaties en in oktober in Curaçao, in het kader van het Koninkrijksoverleg Buitenlandse Betrekkingen. Tijdens dit overleg worden gemeenschappelijke zaken behandeld en worden nadere afspraken gemaakt over afstemming en samenwerking. Hoewel elk land zijn eigen karakteristieken heeft, moeten wij, vanwege de kleinschaligheid, de samenwerking intensiveren.

Vierlandenoverleg Koninkrijksaangelegenheden

In juni is in Aruba een eerste vierlandenoverleg georganiseerd waarbij alle vier landen aanwezig waren, Aruba, Curaçao, Sint Maarten en Nederland. Samen met de Premiers van Curaçao en Sint Maarten en de Staatssecretaris, zijn de thema's rijkswet COHO en motie van Raak besproken. Nadat de Parlementen van de vier landen in mei vragen hebben gesteld over de rijkswet COHO, werd duidelijk dat in de Staten van Aruba, zoals ook in die van Curaçao en Sint Maarten, geen steun is van de meerderheid om de rijkswetten in te voeren. Als gevolg daarvan heeft Aruba gewerkt aan een alternatief – een onderlinge regeling i.p.v. een rijkswet – dat tijdens het vierlandenoverleg is gepresenteerd. Tijdens het overleg hebben Aruba, Curaçao en Sint Maarten afgesproken het alternatief van de onderlinge regeling nader te zullen uitwerken en te komen tot een gezamenlijk voorstel. De door de regering van Aruba ingestelde ambtelijke werkgroep heeft hier zeer intensief aan gewerkt. Het voorstel werd gepresenteerd in het vierlanden overleg in januari 2023 in Sint Maarten, waar in principe consensus is bereikt tussen de vier landen. Dit voorstel doet meer recht aan de autonome positie van de landen en in het bijzonder van de Staten.

Dienstreis naar Nederland

Teneinde de banden tussen Aruba en Nederland verder te versterken is eind november een delegatie naar Nederland afgereisd onder leiding van de Minister-President en de Minister van Financiën. Het doel van de missie was om zelf het verhaal van Aruba te vertellen, het herstel, de hervormingen en de financiële perikelen. Er is onder meer overleg gevoerd met de Koninkrijkscommissies van de Eerste en de Tweede Kamer, de Raad van State, de Premier van Nederland, de Minister van Financiën, de Minister voor Klimaat en Energie, de Staatssecretaris voor Koninkrijksrelaties, de Staatssecretaris Fiscaliteit en Belastingdienst, de Algemene Rekenkamer. Een zeer succesvolle missie.

Slavernijverleden

In de tweede helft van 2022 werd duidelijk dat Nederland zich aan het voorbereiden was op het geven van excuses inzake het slavernijverleden. In Aruba is daartoe door de minister van Cultuur een commissie in het leven geroepen. In voorbereiding daarop werd de Minister-President uitgenodigd voor een vergadering in het Catshuis in Den Haag met Premier Mark Rutte, andere ministers van het Nederlands kabinet en verschillende stakeholders. Premier Rutte heeft namens de Nederlandse staat op 19 december 2022 excuses aangeboden aan de Surinaamse en Caraïbische gemeenschap voor het slavernijverleden. Dat deed hij in een toespraak in het Nationaal Archief in Den Haag. Hij noemde de slavernij waaraan Nederland actief meewerkte “een misdadig systeem dat onnoemelijk veel mensen onnoemelijk veel leed heeft bezorgd en doorwerkt tot in het heden”.

“We zetten een komma, geen punt, het helingsproces moet nu beginnen en het programma hiervoor schrijven wij samen”, aldus Premier Rutte. Staatssecretaris Eric van der Burg is naar Aruba afgereisd en samen met leden van het Arubaans kabinet, is ook in Aruba hierbij stilgestaan tijdens een indrukwekkende ceremonie. Inmiddels worden gesprekken gevoerd over herstel inspanningen, zoals digitalisering van het nationaal historisch archief waar elke Arubaan informatie kan krijgen over het slavernijverleden in Aruba.

Kennismakingsbezoek van Kroonprinses met Caribisch deel van Nederland in 2023

In augustus 2022 is aan de Minister-President medegedeeld dat Z.M. de Koning, H.M. de Koningin en H.K.H. de Prinses van Oranje een bezoek aan Aruba zouden brengen, van 30 januari tot en met 1 februari 2023.
In de vergadering van de ministerraad van 9 september 2022 werd besloten de Commissie Koninklijk Bezoek 2023 in te stellen met als taak de activiteiten rondom het bezoek te plannen en te coördineren in overleg met het Kabinet van de Gouverneur en Kabinet van de Koning.

1.4 BUITENLANDSE BETREKKINGEN

Dia di Himno y Bandera – Ceremonie consuls

Op 18 maart 2022, na de protocollaire ceremonie van de nationale feestdag, de Dag van de Vlag en het Volkslied, is een receptie georganiseerd om alle Consuls te bedanken voor hun samenwerking. De opkomst was hoog en de Consuls stelden dit zeer op prijs.

Honduras – inhuldiging nieuwe president januari 2022

De Minister-President van Aruba heeft namens het Koninkrijk der Nederlanden de inhuldiging van de Hondurese presidente H.E. mevrouw Xiomara Castro bijgewoond. Staatshoofden en regeringsleiders van landen die diplomatieke betrekkingen met Honduras onderhouden, waren uitgenodigd. In deze regio van het westelijk halfrond, die als buurlanden worden beschouwd wordt met regelmaat de Premier verzocht om in het belang van de diplomatieke relaties een inauguratie bij te wonen. Wat de gelegenheid bijzonder maakt, is het feit dat dit de eerste vrouwelijke president van Honduras is.

High-Level Political Forum on Sustainable Development

Het jaarlijkse High-Level Political Forum on Sustainable Development (HLPF) van de Verenigde Naties (VN) is het verantwoordingsmechanisme van de SDG’s, door het ‘Voluntary National Reviews’ (VNR) rapportagesysteem. Op periodieke basis wordt er door lidstaten gerapporteerd over de vooruitgang van de implementatie van de SDG’s. In juli 2022 heeft het Koninkrijk der Nederlanden op de HLPF haar tweede rapportage aan de VN gepresenteerd. Hierbij heeft Aruba een bijdrage geleverd aan het Koninkrijksrapportage waar het voortgangsrapport over SDG-implementatie is gepresenteerd.

77ste Algemene Vergadering Verenigde Naties

De jaarlijkse Algemene Vergadering van de Verenigde Naties (AVVN) en de ministeriële week dat in september plaatsvindt, is het belangrijkste overleg, beleidsbepalende en representatieve orgaan van de Verenigde Naties. De ministeriële week van de 77ste zitting van de Algemene Vergadering van de Verenigde Naties (AVVN) vond plaats van 19-27 september 2022 in New York.

Het was de eerste keer sinds twee jaar dat deze ministeriële week weer volledig fysiek plaatsvond, na vanwege COVID-19 een virtuele week in 2020 en een hybride week in 2021.
Voor de 77ste zitting zet het Koninkrijk in op "Versterkt multilateralisme voor vrede, veiligheid en recht, duurzame ontwikkeling en gelijkheid".

Het Koninkrijk der Nederlanden werd vertegenwoordigd door Minister-President Rutte, Minister-President Wever-Croes van Aruba, Minister-President Pisas van Curaçao, Minister-President Jacobs van Sint-Maarten, de minister van Buitenlandse Zaken Hoekstra en de minister voor Buitenlandse Handel en Ontwikkelingssamenwerking Schreinemacher. Hare Majesteit Koningin Máxima was in haar capaciteit als Speciaal Pleitbezorger van de Secretaris-Generaal van de Verenigde Naties voor Inclusieve Financiering voor Duurzame Ontwikkeling (UNSGSA) in New York aanwezig.

De Premier heeft deelgenomen aan een aantal evenementen, waaronder de World Economic Forum, de Clinton Foundation, MasterCard waarbij het verband werd gelegd tussen adequate financiering, het behalen van de SDG's, klimaatadaptatie en de unieke kwetsbaarheid van Aruba als gevolg van klimaatverandering. Alsmede gesproken met vertegenwoordigers van diverse landen uit de regio, met Madame Secretary Clinton, de President van Suriname, de US State Department om de banden met deze landen te verstevigen. Zijn er gesprekken gevoerd met diverse VN-instellingen en agentschappen, zoals UN Women en de VN Hoge Vertegenwoordiger voor Minst Ontwikkelde Landen en Kleine Eilandstaten (OHRLLS). Ook heeft Minister-President Wever-Croes aandacht gevraagd voor vrouwelijk leiderschap en gendergelijkheid bij de Transforming Education Summit.

Algemene Vergadering van de Organization of American States

Van 5 tot met 7 oktober vond in Lima, Peru, de 52ste editie van de Algemene Vergadering van de Organization of American States (OAS) plaats. Het thema voor de bijeenkomst is 'Together Against Inequality And Discrimination'. Het Koninkrijk der Nederlanden is als Permanente Waarnemer van de OAS uitgenodigd en is door de Minister-President van Aruba vertegenwoordigd. De aanwezigheid van de Premier toont het belang dat het Koninkrijk hecht aan goede samenwerking met de OAS en de individuele lidstaten.
Als Permanent Waarnemer neemt het Koninkrijk deel aan de sessie "dialoog met de OAS". In de speech is ingegaan op het thema van de bijeenkomst en het belang van regionale samenwerking bij de aanpak van grensoverschrijdende problemen zoals klimaatverandering en georganiseerde misdaad. Ook is er aandacht besteed aan de Russische inval in Oekraïne, de situatie in Venezuela en recente ontwikkelingen in Nicaragua. De Minister-President van Aruba heeft het woord gevoerd namens het Koninkrijk.

Koninkrijksoverleg Buitenlandse Betrekkingen

Het jaarlijkse Koninkrijksoverleg Buitenlandse Betrekkingen (KOBB), vond plaats op 25 oktober 2022 te Willemstad, Curaçao. De KOBB-bijeenkomst tussen de Minister van Buitenlandse Zaken en de Ministers-Presidenten van Aruba, Curaçao en Sint-Maarten, was gericht om de ontwikkelingen in de regio en de buitenlandse betrekkingen te bespreken en zorg te dragen voor een afstemming hierbinnen. Buitenlandse betrekkingen van het Koninkrijk der Nederlanden zijn een Koninkrijksaangelegenheid en worden gezamenlijk door de vier landen van het Koninkrijk behartigd. Het KOBB vindt om roulatiebasis beurtelings plaats in een van de drie Caribische landen van het Koninkrijk.

Bezoek Minister van Buitenlandse Zaken dhr. Wopke Hoekstra – 26 oktober 2022

Gebruikmakend van de gelegenheid van de KOBB in de regio, heeft de Minister van Buitenlandse Zaken aansluitend een werkbezoek aan Aruba gemaakt. Tijdens het bezoek werden binnen het kader van eenheid van het buitenlandsbeleid de voor Aruba pertinente en gewenste accenten en bijzondere nadruk verder afgestemd.

CSW 66 (maart 2022) - virtueel

De Commission on the Status of Women (CSW), dat plaatsvond van 14 tot 25 maart 2022 te Verenigde Naties, is het belangrijkste internationale intergouvernementele orgaan dat zich uitsluitend toelegt op de bevordering van gendergelijkheid en de empowerment van vrouwen en meisjes. Minister-President Wever-Croes zet zich in voor gendergelijkheid ook op het internationale vlak. Een belangrijk thema waar er de afgelopen jaren, op mondiaal niveau, continue is geprobeerd om de gemaakte vooruitgangen op gendergelijkheid en vrouwenrechten terug te draaien. Minister-President van Aruba heeft virtueel deelgenomen aan de side-event 'Pacific and Caribbean Women Leaders Championing Climate Finance and the Ocean-Climate Nexus'.
Sinds de AVVN 2019 heeft Aruba een MoU met UN Women ondertekend voor het ontvangen van technische assistentie voor het ontwikkelen van een eerste gendergelijkheid beleid dat reeds is afgerond en aangenomen. Momenteel wordt er gekeken naar vervolgstappen in het partnerschap met UN Women.

Colombia

Tussen Aruba en Colombia zijn er hechte banden en er zit nog meer potentieel om dit verder te bestendigen. In 2022 heeft Aruba werkbezoeken van de Ambassadeur van Colombia te Den Haag en Ambassadeur Koninkrijk der Nederlanden te Bogota, Colombia en de Plaatsvervangende Ambassadeur te Ambassade Koninkrijk der Nederlanden te Bogota, Colombia ontvangen wat de potentie van het uitbouwen van de banden verder benadrukt. De regering van Aruba is voornemens om op bilateraal verband de banden verder aan te halen. Hier wordt samen met de Ministeries de private sector en NGO's invulling aan gegeven.

Venezuela

In oktober 2022 heeft Aruba aangegeven te zullen deelnemen aan de technische gesprekken met Venezuela voor een geleidelijk en gefaseerd heropening van de grens. Hieropvolgend zijn de werkzaamheden ter voorbereiding op een eventueel gesprek (wederom) van start gegaan, te weten bijwerking van de Kaderinstructie van het Koninkrijk inzake technisch overleg met Venezuela, waaraan de relevante diensten in Aruba onder leiding van de Directie Buitenlandse Betrekkingen ook hun input hebben geleverd.

Implementatie van internationale sanctiebesluiten

De coördinatie van de uitvoering van sancties die in VN- en EU-verband worden genomen, ligt bij de Directie Buitenlandse Betrekkingen. Als gevolg van de inval van Russische troepen in Oekraïne op 24 februari 2022, heeft de Europese Unie sancties ingesteld tegen Rusland en tegen Wit-Rusland (Belarus). Lidstaten worden geacht zich te houden aan deze afspraken en de sanctiemaatregelen binnen hun grondgebied uit te voeren en te handhaven. Ook voor Aruba hebben de sanctiemaatregelen directe gevolgen gehad. Daar waar nodig diende wetgeving met voorrang opgesteld te worden en dienden “assets” van personen op de sanctielijsten “bevroren” te worden.

Internationale VN Mensenrechtenverdragen

Aruba rapporteert periodiek over diverse VN mensenrechtenverdragen met gelding voor Aruba. In 2022 heeft Aruba de volgende periodieke rapportages ingediend bij de Verenigde Naties:

- De tussentijdse rapportage met betrekking tot Internationaal Verdrag inzake Burgerrechten en Politieke (BUPO) rechten
- Het 4de cyclus rapport van de Universal Periodic (UPR) review
- De tussentijdse rapportage Internationaal Verdrag inzake uitbanning van rassendiscriminatie (CERD)

Naast het rapporteren vinden er behandelingen plaats van de ingediende rapporten. In 2022 hebben de volgende hoorzittingen plaatsgevonden:

- Het 5de en 6de periodiek rapport van het Koninkrijk inzake het Verdrag inzake de rechten van het kind (CRC) (virtueel)
- Het 4de cyclus rapport van de Universal Periodic (UPR) review te Genève; de minister van Justitie en Sociale Zaken heeft Aruba vertegenwoordigd.

De aanbevelingen die tijdens deze sessie zijn gedaan, worden vervolg gegeven binnen bestaande commissies binnen de regering van Aruba.

Visumbeleid

Voor het bezoeken van de Caribische Landen van het Koninkrijk zullen bepaalde nationaliteiten een visum aanvragen. Hier wordt op continue basis alle relevante zaken en knelpunten voor wat betreft het Caribisch visumbeleid en proces besproken. Tijdens de overleggen werden huidige trends en ontwikkelingen in relatie tot het Caribische visumdossier besproken. Een aantal belangrijke agendapunten waren ook de gegevensuitwisseling en het sekswerkersdossier.

Gevolmachtigd Minister Washington

De belangrijkste functie van de Gevolmachtigd Minister van Aruba in de Verenigde Staten (GevMinVS) is het creëren van mogelijkheden voor Aruba met partners in de VS, zowel met de publieke sector als de private sector, welke van belang zijn voor de Arubaanse economie en samenleving. Daarbij draagt GevMinVS zorg dat Land Aruba de banden versterkt met de Arubanen in de VS en Canada via het programma District 297.
De GevMinVS is het eerste aanspreekpunt voor de regering van Aruba over zaken die Aruba aangaan en behartigt, in samenwerking met de postleiding, de belangen van Aruba in de VS t.o.v. de Amerikaanse overheid, het Congres, alsook bij multilaterale organisaties en denktanks gevestigd in de VS zoals de VN, IMF, Wereldbank, OAS, PAHO, GLISPA.

GEREALISEERDE DOELSTELLINGEN IN 2022:

- Succesvolle organisatie en lancering van het eerste virtuele Women Entrepreneurs event met de afdelingen DEACI van Aruba en Curaçao en CG Miami.
- Succesvolle deelname van MinFin aan de lente- en jaarlijkse vergaderingen van het IMF en de WB, van Premier aan de 77ste AVVN en van MinVT en MinECDO aan het koninklijk bezoek in VS.
- Succesvol Aruba Cultural and Tourism evenement met ICDC op de ambassade in december 2022.
- Technische bijstand van State Department voor Aruba m.b.t. TIP-rapport.
- Ontmoeting met Trinity Washington University namens IPA om samenwerking tot stand te brengen.
- Succesvolle onderhandelingen met CPB/State/DHS i.v.m. Pre-Clearance Agreement.
- Overdracht van FOL-land van de VS aan Aruba afgerond.
- Assisteren bij bezoek van Minister van Arbeid, Energie en Integratie aan Washington, DC. Bijeenkomsten met Department of the Treasury (OFAC), Department of State (Bureau of Energy Resources) en Department of Energy, resulterend in een diplomatieke nota aan Departments of State and Treasury.
- Ontmoeting met Montgomery College (MD), resulterend in de intentie om samen te werken aan programma's voor personeelsontwikkeling/certificering/ integratie van volwassenen op Aruba.

1.5 SDG-COMMISSIE

De inzet voor het Koninkrijk met betrekking tot Multilaterale Zaken kent vier pilaren en drie dwarsdoorsnijdende thema's. De agenda van de Verenigde naties, "VN 2030 Agenda voor Duurzame Ontwikkeling" en de daaraan verbonden SDG's vormen een leidend beginsel. De bevordering van de rechten van vrouwen en van gendergelijkheid, is een integraal onderdeel van het multilaterale beleid en de beleidsinzet, zoals verder uiteengezet in het feministisch buitenlandbeleid van het Koninkrijk. De landen kunnen hierin aansluiting zoeken om hun eigen doelen te bereiken.

De sterke internationale oriëntatie en de relatief beperkte geografische en bevolkingsomvang van het Koninkrijk (Nederland en de Caribische delen van het Koninkrijk) maken multilaterale samenwerking op deze terreinen noodzakelijk.

Vanuit Den Haag wordt aangegeven dat er steeds stilgestaan moet worden bij een aantal specifieke belangen van de Caribische delen van het Koninkrijk, in het bijzonder gerelateerd aan hun status als Small Island Developing States (SIDS).

Binnen de multilaterale wereld liggen er voordelen binnen bij de organisaties die zich richten op multilaterale samenwerking. Het VN-ontwikkelingssysteem, bestaande uit diverse gespecialiseerde organisaties, biedt programmalanden (inclusief Aruba) de mogelijkheid tot ondersteuning bij het behalen van de VN 2030 Agenda voor Duurzame Ontwikkeling en de daaraan verbonden SDG's en overeenkomsten zoals de Samoa Pathway voor kleine eilandstaten. Multilaterale organisaties als de VN zijn wat het Koninkrijk betreft onmisbare partnerorganisaties bij de implementatie van de SDG's.

De VN is immers de plek waar de hele wereld samenkomt en werkt aan oplossingen voor wereldwijde uitdagingen. Hier liggen er kansen voor Aruba om allianties te vormen, technisch advies te ontvangen en fondsen aan te boren.
Dit kan alleen bereikt worden door aan tafel te zitten en deel te maken van de beslissingen die voor Aruba van belang zijn. Deelname aan beleidsprocessen binnen het Koninkrijk en op internationaal en multilateraal niveau is daarom voor Aruba van essentieel belang.

De SDG's vormen een integraal deel en vormen een leidend beginsel van het multilateraal beleid van het Koninkrijk. De regering van Aruba heeft zich gecommitteerd aan de SDG's en deze vormen en rode draad binnen het regeerakkoord.

Aruba heeft in juli 2022 gerapporteerd over de SDG-implementatie samen met de andere landen van het Koninkrijk in de zgn. Voluntary National Review (VNR).

De SDG-commissie van Aruba heeft zich de eerste helft van het jaar 2022 ingezet via een participatief proces voor de SDG-rapportage en heeft zich ingespannen voor het "Aruba hoofdstuk". De handleiding van de VN vormde hier de basis voor. Het Aruba hoofdstuk is tot stand gekomen via online sessies en questionnaires. De samenwerking met de andere landen van het Koninkrijk zorgde voor coherentie in het VNR-rapport.

Het behalen van de Agenda 2030 en de SDG's vergt een doelmatige en coherente aanpak. In verband hiermee zet de SDG-Commissie zich in om de implementatie van de SDG's voort te zetten en doelen te bereiken, inclusief met technisch advies van de VN voor planning, het opzetten van een monitoring en evaluatie systeem en financiering van de uitvoering. Na de rapportage heeft de SDG-commissie zich ingezet voor de planning en timeline om vorm te geven aan de nieuwe fase van de SDG-implementatie en in het kader van de SDG Decade of Action.

Echter, een doelmatige en coherente aanpak van de SDG's implementatie was niet mogelijk, gelet op de beperkte capaciteit en de inzet en tijd dat uitvoering van het Landspakket van dezelfde ambtenaren die ook deel vormen van de SDG-Commissie vergt en mede door de grote inkortingen in de landsbegroting. Hieraan zal in 2023 de nodige aandacht besteed worden.

1.6 GENDERSTUURGROEP VOOR GENDERGELIJKHEID

Aruba heeft haar eerste Nationale Gender beleid ontwikkeld, dit met behulp van technische assistentie van UN Women. Het genderbeleid bevat een actieplan en een monitoring en 'evaluation framework'. Ook een primeur voor Aruba.
Dit beleid is in maart 2022, in het kader van de viering van de Internationale Dag van de Vrouw, in de aula van de Universiteit van Aruba gepresenteerd in aanwezigheid van alle stakeholders die daarmee hebben samengewerkt.
Een eerste exemplaar van het beleid is overhandigd aan de Staatssecretaris voor Koninkrijksrelaties tijdens een vrouwen seminar 'Choose to Challenge' op 24 mei 2022, waar de Minister-President en de Staatssecretaris samen het podium deelden.
Aruba vormt nu deel van een regionaal project (gecoördineerd vanuit de UN Women regional multi-country office voor het Caribisch gebied), om de capaciteit van o.a. de Arubaanse 'Gender Machinery' (NGM) te belichten. Dit met het oogpunt om na te gaan hoe wij onze Machinery kunnen versterken om zo het Genderbeleid te kunnen uitvoeren.
Het aanboren van fondsen voor capaciteitsopbouw in Aruba en het uitvoeren van het Aruba Nationaal Gender Beleid, blijft een prioriteit en daarvoor zijn de nodige stappen ondernomen met de VN-organisaties en met Nederland voornamelijk voor technisch advies en in het kader van capaciteitsopbouw.

Feministisch Buitenlands Beleid
Nederland heeft als een van de weinige landen een Feministisch Buitenlands Beleid ontwikkeld en net als de SDG's vormt dit een integraal deel van het multilateraal beleid van het Koninkrijk. De Minister-President van Aruba is gevraag om zich in te zetten voor het Feministisch Buitenlands beleid, er wordt nu nagegaan hoe dit verder kan worden ingevuld. Om meer zichtbaarheid te geven aan het Feministisch Buitenlands Beleid van het Koninkrijk zijn de contacten gelegd om hier vorm te kunnen geven tijdens verschillende relevante internationale fora.

1.7 STAATSVEILIGHEID

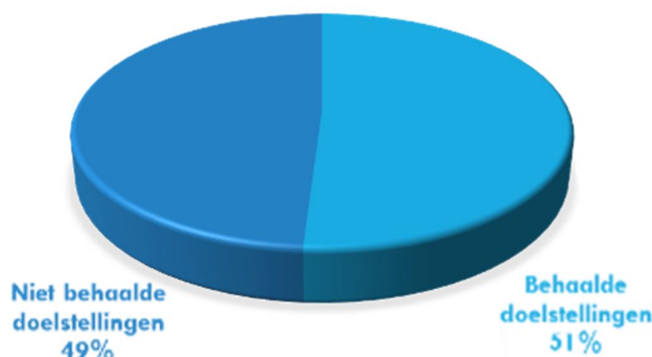
Veiligheidsdienst Aruba

2022 was een uitdagend jaar voor de Dienst, vooral v.w.b. prioriteitsafweging. De Arubaanse Staatsveiligheid, wordt continu bedreigd door zowel statelijke als niet-statelijke actoren. Echter de grootste dreiging voor de staatsveiligheid van Aruba is organisatorisch van aard. Het uitblijven van de noodzakelijke formatie aanpassing bij de VDA, waarbij nieuwe functies worden geformaliseerd, heeft in 2022 geleid tot vertragingen. Deze nieuwe functies vragen naar aanleiding van de verdere digitalisering om andere capaciteiten en deskundigheid; daarnaast zijn er ook nieuwe functies die conform de in 2021 uitgebreide landsverordening VDA noodzakelijk zijn. Ook de in 2021 aangenomen nieuwe screeningswetgeving ministers en de regeling betreffende rubricering van overheidsgegevens die in 2022 is bekrachtigd, brengen extra taken met zich mee voor de dienst en dus ook de noodzaak van extra capaciteit (fte) en middelen, om uitvoering te kunnen geven aan de nieuwe door de wetgever aan de VDA opgedragen taken.
Het plafond dat ontstond door het toepassen van begrotingsvoorschriften en richtlijnen zorgde voor zeer beperkte financiële manoeuvreerruimte. Hierdoor werd de prioriteitsafweging het nieuwe normaal. In de praktijk betekende het dat al te vaak van de ene post naar de ander overgeheveld moest worden, om aan de behoeften van de dienst te kunnen voldoen.

GEREALISEERDE DOELSTELLINGEN IN 2022:

Doelstelling 2022	Stand van Zaken
Werving personeel	Vacatures geplaatst voor viertal functies, t.w. Personeelsconsulent, Hoofd Rado, Rado medewerker, General Intelligence Officer. Bij afsluiting van 2022 nog bezig met drietal sollicitanten voor de functie GIO.
Trainen en opleiden personeel	In 2022 hebben operationele medewerkers functie specifieke cursussen gevolgd zowel in het buitenland en lokaal. (Zoals. Dreigingsinschatting, Nederlandse taal (gestart in 2021-afgerond in 2022), Operational Training/Operateur Cursus, OSINT-training.
Rubriceringswetgeving	MINISTERIËLE REGELING van 16 augustus 2022 houdende regels met betrekking tot de rubricering van overheidsbescheiden dat bijzondere gegevens bevatten en de wijze van opslag van dit bescheiden (Regeling rubriceren en opslag bijzondere gegevens) AB2022No.114
Samenwerking	Nieuwe relaties zijn aangegaan: • 6 buitenlandse diensten Relatie met 1 specifiek buitenlandse dienst getoetst. Behouden van bestaande contacten: • 5 buitenlandse diensten • Organiseren Koninkrijk overleg op Aruba voor de V&I diensten binnen het Koninkrijk.
Huisvesting	Geen van de doelen zijn behaald.
Beveiligingsbevordering en Cybersecurity	• Cybersecurity bewustwording middels meerdere weerberichten aan overheidsinstanties en vitale sectoren. • Specifieke adviezen op het gebied van cybersecurity, en beveiligingsbevordering. • Bewustwording sessies t.b.v. kritische infrastructuur van vitale processen bij diverse sectoren. • Dreigings- en risicoanalyses t.b.v. Stelsel bewaken en beveiligen. • Coördinatie, monitoring en adviezen t.b.v. het tot vitaal verklaarde Covid-19 Vaccin transport & opslagplaats.

Voorgenomen doelstelling 2022	behaald in %	niet behaald in %
Werving personeel	40	60
Training personeel	80	20
Business Unit Veiligheidsonderzoeken	0	100
Huisvesting	0	100
Rubriceringswetgeving	100	0
Samenwerking	70	30
Beveiligingsbevordering en Cybersecurity	70	30
Gemiddelde:	51	49

Uitdagingen:

Doelstelling 2022	Stand van Zaken
Werving personeel	Werving voor de functies Personeelsconsulent, Hoofd Rado, Rado medewerker is niet gerealiseerd. • Desondanks externe openstelling voor de vacature PC zijn er geen geschikte kandidaten gevonden. • De kandidaat voor Rado-medewerker haakte gedurende de selectieprocedure af, er waren geen andere sollicitanten. • Werving voor Hoofd Rado liep vertraging op wegens onduidelijkheid of vervulling van deze functie mogelijk was. In de laatste kwartaal kwam duidelijkheid hierover. Werving en selectie niet in 2022 afgerond. Vacature nog open, doch met potentieel kandidaat.
Trainen en opleiden personeel	Wegens het ontbreken van een personeelsconsulent geen structurele planning van opleiding en cursussen aan personeel conform hun functie ontwikkeltraject.
Business Unit Veiligheidsonderzoeken	Wegens gebrek aan personele capaciteit is de business case nog niet uitgewerkt. Deze doelstelling is meegenomen naar 2023.
Samenwerking	- Aangaan relatie met landen die van toegevoegde waarde zijn bij het uitvoeren van veiligheidsonderzoeken. - Het ontbreken van een fulltime Liaison.
Huisvesting	Alle 4 projecten werden in 2022 geïntegreerd in het project Nieuwe Huisvesting VDA. Benodigde kostenoverzicht was bij het opstellen van de BR 2022 nog niet af en kon niet tijdig meegenomen worden om de financiële middelen ervoor te kunnen krijgen.
Beveiligingsbevordering en Cybersecurity	• Geen audits van vitale processen wegens capaciteitstekort. • Afbakening van beveiligde gebieden van de lucht- en zeehaven samen met Directie Luchtvaart en Directie Scheepvaart. • Opleidingen i.h.k.v. informatiebeveiliging wegens financiële middelen.

AANVULLENDE DOELSTELLINGEN GEREALISEERD:

- Beveiligingsbevordering en Cybersecurity
- Schouwingen, assessmentrapport op onder meer:
- Het DIMAS digitaal deponeren handtekeningsysteem;
- KPA radarfaciliteiten;
- SETAR NV internetkabelincident;
- WEB 'black-out' incidenten;
- Bedreigingen verschillende autoriteiten;
- Aruba Health app.

Nieuwe Huisvesting VDA: In 2022 is de beslissing genomen dat de dienst zal moeten verhuizen naar een andere locatie die moderner, veiliger en ruimer is. Er is zeer intensief gewerkt aan de nieuwe huisvestingsplannen die in 2023 geconcretiseerd moeten worden. Uitgegaan wordt van verhuizing die zo budget neutraal mogelijk is.

Commissie van Toezicht: Ingevolge artikel 22, lid 1, Landsverordening Veiligheidsdienst Aruba (Lv VDA) heeft de Commissie van Toezicht (CvT), onder andere, tot taak het uitoefenen van toezicht op de taakuitvoering van de Dienst. Zij kan dat toezicht gestalte geven door het uitvoeren van een onderzoek naar de wijze waarop de Dienst in een bepaalde aangelegenheid is opgetreden. Een dergelijk onderzoek dient zijn weerslag te vinden in een rapport. Onderzocht dient te worden de rechtmatigheid van het optreden van de Dienst (artikel 23 Lv VDA). In 2022 heeft VDA haar 6e onderzoek ondergaan door CvT. Tevens heeft CvT twee bezwaarschriften tegen weigering van afgifte van een Verklaring van Geen Bezwaar behandeld.

1.8 VEILIGHEIDSHUIS ARUBA

Het Veiligheidshuis Aruba is op 18 mei 2018 opgericht en is het ultieme voorbeeld van integrale samenwerking. In het Veiligheidshuis werken ketenpartners uit de straf- en zorgketen en andere partners (denk aan onderwijs) samen om te komen tot een integrale aanpak van (potentieel) criminele of ernstige overlast veroorzakende personen of systemen, waarachter een complexe problematiek schuilgaat. De meerwaarde van de samenwerking zit in de ketenoverstijgende aanpak, die de afzonderlijke aanpakken versterkt. Daarbij behouden alle partners hun eigen (wettelijke) verantwoordelijkheden.
De Minister-President is de voorzitter van de Hoogambtelijke Stuurgroep van het Veiligheidshuis Aruba.

Kernpartners die deel uitmaken van het Veiligheidshuis Aruba zijn:

- Bureau Leerplicht
- Bureau Slachtofferhulp
- Bureau Sostenemi
- Directie Sociale Zaken
- Directie Voogdijraad
- FCCA
- Fundacion Guia Mi
- Fundacion Salud Mental Aruba, Respaldo
- Korps Politie Aruba
- Openbaar Ministerie
- Stichting Hunto
- Stichting Reclassering en Jeugdbescherming Aruba
- Korrectie Instituut Aruba
- Wit-Gele Kruis

Doelgroepen Veiligheidshuis Aruba

Complexe problematiek doet zich vooral voor binnen bepaalde doelgroepen. Om die reden ligt de focus van het Veiligheidshuis op de volgende doelgroepen:

- **Risicojongeren:** Jongeren bij wie zich problemen voordoen die een bedreiging vormen voor hun lichamelijke, psychische, sociale of cognitieve ontwikkeling. Zij kunnen daardoor een gevaar zijn voor zichzelf of hun omgeving, of zij kunnen zelf gevaar lopen, bijvoorbeeld om (vroegtijdig) buiten de maatschappij te vallen. Het kan gaan om kwetsbare jongeren zoals mishandelde jongeren, jongeren met verslaafde ouders of jongeren met een (leer)achterstand. Maar ook om jongeren bij wie zich op een andere manier een opeenstapeling van problemen voordoet.

- **Veelplegers (recidivisten):** Personen die herhaaldelijk met de politie in aanraking komen voor een misdrijf zoals inbraken, vernielingen en winkeldiefstal en hierdoor grote overlast veroorzaken voor burgers en bedrijven. Deze groep bestaat voor een groot deel uit verslaafden.

- **Verwarde personen:** Bij verwarde personen gaat het om mensen die de grip op hun leven (dreigen te) verliezen, waardoor het risico aanwezig is dat zij zichzelf of anderen schade berokkenen. Het beeld is ontstaan dat ieder verwarde persoon een psychiatrische patiënt is. Bij verwarde personen gaat het echter voor een klein deel om mensen met psychische stoornissen. Het gaat veelal om kwetsbare mensen die te kampen hebben met verschillende aandoeningen en beperkingen op meerdere levensterreinen. Het zijn mensen met een medicijn- of middelengebruik, dementie, verslaving, schulden, dakloosheid of een verstoorde suikerspiegel. Soms zijn het mensen in de illegaliteit of met een verstandelijke beperking. Vaak treedt verward gedrag op in combinatie met verlies aan werk of huisvesting, schulden, of na een ingrijpende emotionele gebeurtenis.

- **Dubbele Diagnose-problematiek:** Verslavingsproblemen in combinatie met psychiatrische problemen, zoals schizofrenie, ontwikkelingsstoornissen (ADHD, ASS), affectieve stoornissen en/of persoonlijkheidsstoornissen.

- **Daders en slachtoffers van relationeel geweld:** Bij relationeel geweld gaat het veelal om lichamelijke en/of seksuele geweldpleging al dan niet met beschadiging van goederen, waarbij de verdachte en het slachtoffer bloed- en of aanverwanten van elkaar zijn of een (buitenechtelijke) liefdesrelatie met elkaar dan wel met de wederhelft van een gehuwd echtpaar hebben of hebben gehad en/of (huis) vrienden(innen) van elkaar zijn. Het gaat daarbij om zowel mannen, vrouwen als minderjarigen en/of ouderen die slachtoffer of dader kunnen zijn van geweld binnen de relationele sfeer. Kindermishandeling, partnermishandeling en oudermishandeling zijn vormen van relationeel geweld.

- **Adulto Mayor:** Zorg- en hulpbehoevende bejaarde bewoners met onderliggende complexe problematiek

- **Ongedocumenteerden**

Zorg- en veiligheidsoverleg
Het zorg- en veiligheidsoverleg staat centraal in het Veiligheidshuis Aruba. Tijdens dit overleg wisselen ketenpartners informatie met elkaar uit over casuïstiek om zo met elkaar te komen tot een gezamenlijke aanpak van de casus. Het zorg- en veiligheidsoverleg vindt elke twee weken plaats. Tijdens dit overleg wordt zowel een nieuw aangemelde casus besproken alsook terugkoppeling en afstemming van de casuïstiek die reeds in behandeling is, conform de integrale werkwijze. Er wordt gebruik gemaakt van een digitaal systeem ter ondersteuning van deze werkprocessen. In 2022 is het Veiligheidshuis Aruba overgestapt op een meer beveiligd systeem met een brede regie handhaving.
Het gedrag van een individu of gezinssysteem kan (mede) veroorzaakt of in stand gehouden worden door factoren in het omliggende systeem. Daarom werkt het Veiligheidshuis volgens een systeembenadering. Dat betekent dat een casus wordt bezien binnen de context van de (sociale) omgeving waarmee een onderlinge samenhang en wisselwerking bestaat.

Resultaten van de samenwerking

In 2022 hebben er 24 zorg- en veiligheid overleggen plaatsgevonden met een zeer betrokken en dynamische partner participatie van 95%. Er zijn 161 nieuwe aanmeldingen behandeld en geregistreerd in het digitaal casus ondersteunend systeem. Dit aantal aanmeldingen verhoudt zich stabiel ten opzichte van het voorgaande jaar (159).
Een zorgelijke ontwikkeling in 2022 is het toegenomen aantal meldingen van de risicojeugd met forse onderliggende complexe problematiek als hechtingsproblematiek, alcohol- en drugsmisbruik, school drop-outs, huiselijk geweld, verslaving, traumatische jeugdervaringen (ACE), psychiatrische problematiek, armoede, huisvesting, ouder-kind relatieproblematiek, 'gang' gerelateerde problemen en jongeren met een licht verstandelijke beperking (LVB) etc.
Als actie hierop is, mede door toedoen van het Openbaar Ministerie Aruba, het Ministerie van Justitie en Sociale Zaken en Stichting Jeugd Interventies Nederland, het mogelijk gemaakt de opleiding Multi Dimensionele Familie Therapie (MDFT) op Aruba te realiseren.
In oktober 2022 zijn de betrokken partners van het Veiligheidshuis Aruba gestart met deze opleiding. Bovengenoemde familietherapie is met name gericht op een zgn. 'outreach' behandeling van (criminele) jongeren en hun gezinnen.

In het kader van de verslavingszorg zijn in maart 2022 partners van het Veiligheidshuis Aruba op werkbezoek geweest bij een verslavingskliniek in het buitenland om zo expertise en deskundigheid uit te wisselen en te komen tot een nadere samenwerking. Ook de Dubbele Diagnose doelgroep laat een toename zien in het aantal aanmeldingen (zie bovenstaande grafiek) en wordt de betreffende casuïstiek, mede gezien de complexiteit, momenteel in een separaat overleg besproken in samenwerking met de Directie Volksgezondheid.

Eveneens is er een nauwe samenwerking met het Ministerie van Justitie en Sociale Zaken en nemen zij structureel deel aan het zorg- en veiligheidsoverleg. Mede uit deze samenwerking is een uitbreiding aan behandelmogelijkheden mogelijk gemaakt voor met name de Dubbele Diagnose patiënten.
Door de gezamenlijke aanpak bij genoemde complexe casuïstiek is bij 65% van de aangemelde casussen in 2022 hulp/behandeling geboden door en in de hulpverleningsketen.
Echter, er is niet voor alle casuïstiek een oplossing. Met name de justitiabele jongeren die behandeling in een gesloten setting behoeven en voor verslaafde vrouwen zijn dringend voorzieningen nodig. Alsook een nazorg traject en of begeleid- en beschermd wonen voor diegenen die na een behandeling (in een residentiële setting) of detentie weer moeten integreren in de samenleving.
Tevens is een punt van zorg de woonsituatie en opvang voor onze (hoog)bejaarde hulpbehoevende burgers (Adulto Mayor).
Deze zorgpunten en het gemis aan cruciale randvoorwaarden voor een duurzame aanpak heeft de aandacht en prioriteit van de Hoogambtelijke Stuurgroep van het Veiligheidshuis Aruba.

1.9 CALAMITEITEN

BUREAU RAMPENBESTRIJDING ARUBA

Het Bureau Rampenbestrijding Aruba (BRA) heeft zich in 2022 beziggehouden met de volgende activiteiten naast de dagtaken gedurende dienstjaar 2022:

- COVID-19
- Dreigingen van vier tropical waves, waarvan drie een naam kregen: Bonnie, Julia en Karl
- Bestedingsplannen voor de beheersing van de Crisis Venezuela
- Plan van aanpak H11 Landspakket
- Project beheersing van de wachtlijst geestelijke gezondheidszorg (GGZ) tussen AZV, Respaldo en BRA
- Het certificeren van scholen en commerciële Sector
- Project beschermd wonen AZV/BRA
- Aruba Early Warning System

Het Bureau Rampenbestrijding Aruba borgt verder de kernwaarden van de openbare veiligheid van Aruba. BRA staat voor een beleid waar burgers op kunnen vertrouwen. BRA draagt eraan bij dat iedereen meetelt en meedoet aan de openbare veiligheid en de weerbaarheid van de burgers van Land Aruba.
In 2022 heeft BRA zich ingezet in het verhogen van bewustwording van de burgers van Aruba, op het belang van het voorbereid zijn in geval van welke calamiteit dan ook. Daarnaast is een convenant getekend met de Minister van Justitie en Sociale Zaken en de AZV om de lange wachtlijsten voor de GGZ het hoofd te bieden. Tenslotte dient vermeld te worden dat BRA deelgenomen heeft aan de conferentie van de Wereldbank in Aruba in november 2022, inzake voorbereiding en weerbaarheid in geval van calamiteiten. Daarbij heeft BRA aan alle deelnemers, waaronder de Wereldbank, laten zien op welke wijze Aruba voorbereid is op calamiteiten. De Wereldbank had woorden van lof voor de professionaliteit van BRA.
Een grote uitdaging blijft de mentaliteit van de gemiddelde burger van Aruba, die er heilig in gelooft dat Aruba dermate gezegend is, dat er nooit een werkelijke calamiteit zich zal voordoen. Hoewel wij dit allemaal willen geloven, is het toch noodzakelijk om altijd goed voorbereid te zijn. De effecten van klimaatverandering laten zich ook in Aruba voelen. De snelste weg naar herstel na een calamiteit, wordt bepaald door de mate van voorbereiding. Daar zal meer aandacht aan worden besteed in de komende tijd.

Nationale Coördinatie Centrum/BRA

Het Nationale Coördinatie Centrum is in 2022 zodanig ingericht dat met alle risico's rekening wordt gehouden, indien het Bestuurskantoor en/of het Parlementsgebouw uitvallen. Om de continuïteit van bestuur te garanderen heeft het Nationale Coördinatie Centrum zalen ('situation rooms'), waarbij zaal #2 gebruikt kan worden door de Staten van Aruba, zaal #3 door de Ministerraad van Aruba en de andere 3 door het Beleidsteam en het Operationeel Team.
Met de omschreven inzet van het Nationale Coördinatie Centrum, wordt beoogd het leven, de gezondheid, de infrastructuur en het welzijn van vele personen, het milieu en grote belangen te beschermen en te besparen, conform de Aruba Resilience Plan AUA 2030.
In 2022 heeft het Nationale Coördinatie Center 4.837 bezoekers ontvangen en de zalen werden o.a. gebruikt door DRH voor presentaties en trainingen aan alle overheidsdiensten.

COVID-19 PANDEMIE

Einde COVID-19 Crisis

COVID-19 maakte op 13 maart 2020 zijn entree op het eiland toen een niet-ingezetene besmet bleek te zijn met het COVID-19 virus. Vanwege de constatering van het COVID-19 virus in Aruba en de mogelijke risico's en implicaties hiervan voor de bevolking, heeft de Minister-President op grond van haar bevoegdheid uit de Calamiteitenverordening, op 13 maart 2020, de crisis uitgeroepen conform artikel 16 van de Calamiteitenverordening.
Het jaar 2022 begon met de grootste besmettingsgraad sinds het begin van de COVID-19-pandemie in Aruba. Begin januari 2022 was de stand 5.387 actieve COVID-19 gevallen, waarvan 718 niet ingezetenen. Het hoeft geen betoog dat dit een enorm beslag legde op de capaciteit in ons land. Hoewel het aantal ziekenhuisopnames snel steeg, bereikte het niet eens 50% van het peil van de eerdere pieken. Dit was te danken aan de hoge vaccinatiegraad in Aruba. Mede om deze reden en met name vanwege snelle preventieve acties die door de regering van Aruba werden ondernomen, is het aantal actieve COVID-19 gevallen snel gedaald; eind januari tot 294 gevallen en een maand later tot minder dan 50. Op dat moment is de regering begonnen met de zgn. exit strategie die achteraf zeer succesvol bleek te zijn.

De op 13 maart 2020 aangekondigde COVID-19 crisis werd op 12 september 2022 afgekondigd, na 30 maanden. Hoewel het de meest ernstige crisis was die Aruba heeft meegemaakt, kunnen wij met trots terugkijken op een succesvolle aanpak en beheersing van de crisis. Hiervoor is de regering van Aruba het Crisisteam, de frontliners en de gehele bevolking van Aruba, zeer erkentelijk.

Maatschappelijke crisis

COVID-19 begon als een gezondheidscrisis en langzaam maar zeker veranderde dit in een multidimensionale maatschappelijke crisis, met o.a. lange wachtlijsten voor de GGZ. Dit laatste omdat de gevolgen van COVID-19 en de impact van de maatregelen in diverse aspecten en sectoren van de maatschappij niet alleen voelbaar, maar in sommige gevallen ook geestelijk zichtbaar waren. Deze problematiek is geëscaleerd naar een aparte afgekondigde crisis en wordt nog als zodanig behandeld.

Migratiecrisis Venezuela

De humanitaire crisis in Venezuela, heeft een ernstige migratie crisis veroorzaakt in onze regio. Vanaf 2015 tot heden is deze migratiecrisis verder uitgegroeid tot een wereldwijd fenomeen met over 7 miljoen Venezolaanse vluchtelingen en migranten wereldwijd, volgens de UNHCR, de overgrote meerderheid in landen in Latijns-Amerika en het Caribisch gebied. Dit is een van de grootste ontheemdingscrises ter wereld geworden. Aruba, als buurland van Venezuela, heeft volgens schatting van de UNHCR thans 16 duizend ongedocumenteerde migranten opgevangen, hetgeen een enorm beslag legt op de beschikbare capaciteiten. Aruba is hiermee relatief gezien, het land met het hoogste aantal ongedocumenteerde Venezolaanse migranten.

Volgens het IMF is de economische situatie in Venezuela in 2022 verbeterd. De gevolgen van de oorlog tussen Rusland en Oekraïne hebben een grote invloed gehad op de positie van Venezuela op de wereldhandelsmarkt met name in verband met het tekort aan olie- en gasaanlevering voor zowel Europa als voor de Verenigde Staten. De economie van Venezuela groeide met 17,73% op jaarbasis in de eerste drie kwartalen van 2022, aldus de Centrale Bank van Venezuela na een economische ineenstorting van acht jaar. Indien de interne situatie in het land van herkomst verbetert, zal waarschijnlijk de drang naar externe migratie minder worden en hiermee ook de druk op de ontvangende landen, met name op Aruba.

Mensenrechten, NGO's en verdragsbescherming

De Venezolaanse migratie crisis heeft ertoe geleid dat de mensenrechtenorganisaties zich actief zijn gaan inzetten op het naleven van de verplichtingen inherent aan de mensenrechtenverdragen.
Vanaf 2019, zijn er een aantal UN NGO's actief op Aruba (UNHCR, HIAS, IOM en PADF) om te verzekeren dat er rekening gehouden wordt met de rechten van de met name Venezolaanse, maar ook andere migranten. Er is een ketenmanager aangesteld die reguliere contacten onderhoudt met alle NGO's en projecten en samenwerking coördineert. Vanuit de overheid proberen de diensten de betrokkenheid van de NGO's te stimuleren om in Venezuela ondersteuningsprojecten op te zetten om de migratiedrang te mitigeren, om de terugkerende migrant te helpen en zelfredzaamheid te kunnen stimuleren.

Een belangrijk akkoord tussen de overheid en de UNHCR is de implementatie van een' Quality Assurance Initiative' (QAI) project. Het doel van deze actie is om de kwaliteit en efficiëntie van nationale procedures in het asielstelsel te evalueren, te bevorderen en te verbeteren in het kader van efficiëntie en handhaving van hoge kwaliteitsnormen. Dit project zal gezamenlijk worden geleid door de asielautoriteiten in Aruba en de UNHCR. Hiermee biedt de UNHCR, in overeenstemming met zijn mandaat, zijn steun aan de regering van Aruba.

De Nederlandse tak van Amnesty International samen met de Stichting Vluchtelingen Netwerk Nederland hebben Aruba in 2021 en in 2022 bezocht met positief resultaat. In navolging van eerdere onderzoeken in de andere landen van het Koninkrijk, heeft Amnesty International eind 2022 besloten om ook een onderzoek in te stellen naar het migratie- en detentieproces in Aruba. Het eindrapport staat gepland voor de tweede helft van 2023. Ook met Amnesty International Nederland is er sprake van een goede relatie met open communicatie.

Als een SIDS-land, is het bijna structureel onmogelijk voor Aruba om de impact van met name de migratiecrisis alleen te kunnen adresseren. Hierdoor is de steun vanuit de NGO's zeer gewaardeerd. Ook is aan de NGO's voorgedragen om de enorme impact van de migratie crisis op Aruba sterker te belichten bij internationale commissies die actief bij de migratiecrisis betrokken zijn.

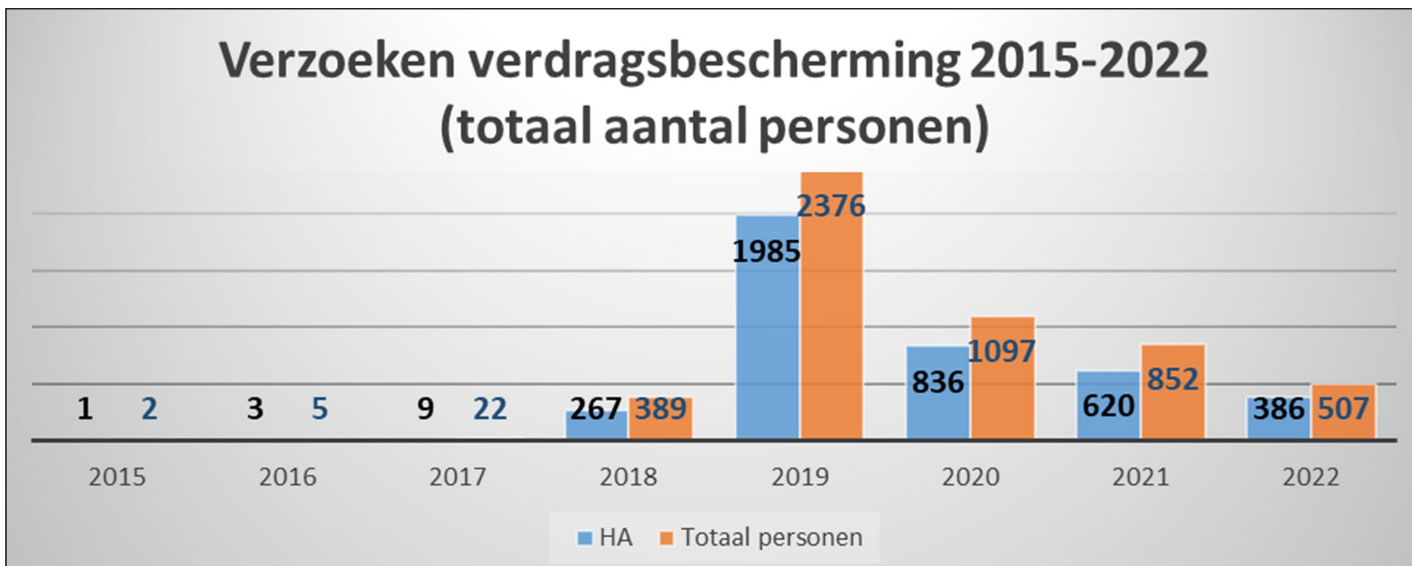
Een positieve ontwikkeling is het voorwaardelijke toelatingsprogramma op initiatief van de Verenigde Staten en Mexico waarbij het aantal migranten vanuit diverse landen waarin Venezuela, verhoogd wordt. Dit zal de druk op de regio en dus ook op Aruba verminderen.

Verdragsbescherming

In februari 2019, als antwoord op het toenemend aantal asielaanvragen, werd er een aparte unit opgericht bij DIMAS, om deze asielaanvragen te kunnen behandelen en afhandelen binnen een bepaalde tijdsperiode en rekening houdend met verdragsverplichtingen. Het laatste is van belang aangezien Aruba door internationale mensenrechtenorganisaties hierop aangesproken kan worden. Er werken thans 12 personen in deze Asielunit, te weinig voor de grote werkvoorraad. De wenselijke formatie is 26 personen.
Met middelen uit de bestedingsplannen van crisis Venezuela zal de Asielunit naar een apart gerenoveerd pand verhuizen in het eerste kwartaal van 2023. Ook staat er een werving open voor nieuwe werknemers om de bestaande achterstanden in te halen en nieuwe verzoeken sneller te kunnen afhandelen. De toename van asielaanvragen vereiste een herstructurering van het registratieproces en afhandelingsproces en werd gekozen voor de aanmaak van een apart registratiesysteem genaamd VIDA (Verdragsbescherming Identificatie en Data Administratie). De VIDA zal bij haar implementatie in de eerste helft van 2023, de modernste en meest complete verdragsbeschermingsregistratiesysteem zijn en is qua kwaliteit, inhoud en functionaliteit te vergelijken met het registratiesysteem die de UNHCR hanteert. Hoog op de agenda van de overheid is de correcte implementatie van verdragen en de daarmee gepaard gaande werkzaamheden. De investering in het opzetten van de beschermingsprocessen heeft ertoe geleid dat deze processen internationaal erkend en ondersteund worden als best practice.

Asielproblematiek

De asielproblematiek in Aruba is groot en heeft de prioriteit van de regering. Net als in andere - ook grotere - landen zorgt dit voor een enorme druk op de reeds beperkte capaciteit van ons land. Hier volgt een grafische weergave van het aantal verzoeken verdragsbescherming vanaf 2015 t/m 2022.

Hieruit kan de conclusie getrokken worden dat de asielproblematiek niet tijdelijk is, maar een zorgwekkende situatie die op een structurele wijze geadresseerd dient te worden. De politieke en economische instabiliteit zowel in de regio als wereldwijd hebben een grote invloed op de migratiestromen wat zich op Aruba vertaalt in een enorme druk op de bestaande beperkte capaciteit en middelen.
In onderstaand tabel wordt een overzicht gegeven van het totaal aantal ingediende en afgehandelde verzoeken per hoofdaanvrager en de eindvoorraad aan het einde van 2022.

	2018	2019	2020	2021	2022
Begin voorraad	9	177	1.749	1.834	1.753
Ingediende verzoeken	267	1.985	836	620	386
Uitgegeven beschikkingen	76	335	660	630	363
Ingetrokken/correctie aanvragen	23	78	91	71	65
Eind voorraad	177	1.749	1.834	1.753	1.711

Het totaal aantal ingediende asielaanvragen over de periode van 2015 tot en met 2022 is 4.107 en betreft 5.250 personen. Het grootste deel van de asielaanvragen zijn migranten uit Venezuela en Colombia; 2 asielaanvragen zijn ingediend door burgers van Oekraïne.
Het toekenningspercentage 2022 is 1.1%. De redenen voor de afgewezen beschikkingen zijn variërend van aard, het overgrote deel is niet ontvankelijk of kennelijk ongegrond.

De grenssituatie en de effecten op de economie

Vier jaar geleden werd de grens tussen Venezuela en Aruba op 19 februari 2019 eenzijdig afgesloten door de Venezolaanse autoriteiten. Eind 2022 werd besloten om het technisch overleg inzake de geleidelijke en gefaseerde heropening van de grenzen te hervatten. Dit overleg zal in 2023 plaatsvinden waarbij de focus in de eerste plaats zal komen te liggen op het geleidelijk openstellen van het maritiem verkeer. De heropening van de maritieme grens met Venezuela wordt als positief beschouwd voornamelijk op het gebeid van handel. Als gevolg van de pandemie en de oorlog tussen Rusland en Oekraïne is er een wereldwijde inflatie ontstaan, die ook Aruba ernstig heeft geraakt. Met de heropening van de maritieme grens voor handel met Venezuela streeft de overheid om genoemde inflatie te kunnen mitigeren. De overheid blijft alternatieve handelsroutes in de regio verkennen om de impact van de hoge prijzen te minimaliseren. Van oudsher is Venezuela een goede handelspartner voor Aruba geweest. De regering van Aruba streeft er dan ook naar om de grenzen in 2023 gefaseerd te kunnen heropenen.

Visumplicht Venezolanen

De vanaf 15 januari 2021 ingevoerde visumplicht voor Venezolanen heeft invloed gehad op de migranten instroom. Er kunnen maximaal 8.000 Caribische visums per jaar worden uitgegeven. In 2021 zijn er 755 verzoeken gedaan en 264 toegekend. In 2022 zijn 1.762 verzoeken gedaan en 733 toegekend.
De visumplicht biedt ook meer controlemogelijkheid en door de officiële grenssluiting sinds februari 2019 zijn er ook geen rechtstreekse vluchten van en naar Aruba.

Andere aspecten gerelateerd aan de migratie problematiek

De migratiecrisis heeft een grote impact gehad op verschillende sectoren, zoals arbeid, onderwijs, justitie, huisvesting en gezondheidszorg. De zorgen in verband met de voortdurende migratiecrisis in de regio en nu ook wereldwijd, zijn in 2022 niet verminderd. De druk op de overheid en de betrokken diensten is enorm en vergt tijd, middelen en capaciteit. Daarnaast spelen er ook andere factoren, extern en intern, een rol zoals de gevolgen van de pandemie, tekort aan producten en materiaal, wereldwijde inflatie en zorgwekkende overheidsfinanciën.
In 2023 zal er meer aandacht worden besteed aan het bestrijden van illegaal verblijf om het 'overstay' risico te verminderen. Het betreft mensen die zowel op legale en illegale manier Aruba binnenkomen.
Helaas komen er nog steeds (boot)aanlandingen voor maar, met ook steeds vaker intercepties door de Kustwacht van drugtransporten. Deze aanlandingen en intercepties brengen een grote druk met zich mee op de diensten van de vreemdelingenketen, zowel qua middelen als capaciteit. De eerdergenoemde projecten in het kader van versterken van de vreemdelingenketen hebben bijgedragen aan de vermindering van zowel de aanlandingen als de intercepties. De overheid streeft naar een verhoging van structurele ondersteuning door onder andere, vernieuwing en versterking van samenwerkingsprotocollen met Defensie Nederland en de Amerikaanse autoriteiten in verband met het surveilleren van de omringende zeegebieden.
In het kader van het landspakket zijn er een aantal acties en projecten voorgesteld met het doel om de vreemdelingenketen en de lokale grenzen nog meer te versterken. De implementatie van deze acties en projecten zal in 2023 van start gaan.

Bestedingsplan Crisis Venezuela

De beschikbare middelen die door de Nederlandse regering in de Voorjaars Nota 2019 zijn gesteld, zijn in 2022 volledig uitbesteed aan meer dan 50 projecten in de vreemdelingenketen gerelateerd aan het mitigeren van de impact van de migratiecrisis. Het bestedingsplan "Vreemdelingenketen" betrof een investering van € 4.096.500,00 en bestond uit projecten verdeeld in 4 hoofdgroepen:

a) infrastructurele voorzieningen;

b) capaciteitsopbouw in de vorm van opleidingen, trainingen, twinning en stages;

c) extra bijstand in de vorm van het leveren van capaciteit en mankracht om het migratiebeleid door de ketenpartners adequaat te kunnen uitoefenen door onder andere ondersteuning door wetgevingsjuristen, IND-begeleiders hoor-/beslismedewerkers (Spaans/Nederlands affiniteit), migratie onderzoeken, vertalingen van documenten, transportmiddelen, voorlichtingscampagnes, surveillance middelen e.d.;

d) het opzetten en upgrading van de keteninformatisering en -integratie van digitale processen.

Het bestedingsplan “Overig” betrof een investering van € 1.564.000,00 in de volgende onderdelen:
1. Onderwijs voor Spaanstalige kinderen
2. Inventarisatie irregulier circuit arbeidsmarkt
3. Uitbreiding Politiecellen
4. Uitbreiding cellen huis van bewaring
5. Mensenhandel en mensensmokkel, bewustwording
6. Fundacion pa Hende Muher den Dificultad/Fundacion Contra Violencia Relacional, uitbreiding van de opvangcapaciteit
7. Rechtshandhaving
8. Gezondheidszorg, vaccinaties
9. Mannenopvang

TOTAAL: € 5.660.500,00

Het doel van deze projecten was het bestrijden van de migratieproblematiek, om de weerbaarheid van het Land te verhogen en de vreemdelingenketen te versterken.
Door de pandemie en gevolgen van de oorlog in Oekraïne liepen een aantal projecten vertraging op in de implementatiefase, waardoor deze medio 2023 helemaal afgerond zullen zijn.
De Vreemdelingenketen heeft goed gebruik gemaakt van de door de Nederlandse regering beschikbaar gestelde bestedingsfondsen om de keten te versterken door middel van capaciteitsopbouw, mankracht, infrastructurele voorzieningen, keteninformatisering en integratie van digitale processen. Door het versterken van de vreemdelingenketen streeft de overheid ernaar om de impact van de migratiecrisis nog meer te kunnen minimaliseren.

1.10 COMMUNICATIE

Kabinet Wever-Croes blijft de nadruk leggen op goede informatieverstrekking aan burgers. De COVID-19-pandemie heeft aangetoond hoe belangrijk communicatie is in beheersing van een crisis. Er is gewerkt aan de versterking en verduurzaming van het Bureau Voorlichting (BUVO).
Het online dagblad van de regering, “Isla Online”, die dagelijks van maandag tot en met vrijdag wordt gepubliceerd, met nieuws over de werkzaamheden van de ministers en de onder hen ressorterende diensten, blijft effectief bij de uitvoering van het communicatieplan van de overheid, zoals ook de wekelijkse persconferentie over het gevoerde of te voeren regeringsbeleid. Isla Online is ook uiterst geschikt om ‘fake news’ te bestrijden. Immers, eenieder heeft gratis toegang tot het officiële nieuws van het Kabinet.
Daarnaast is BUVO ook ingeschakeld in het communicatieplan naar de burgers toe.

Bureau Voorlichting

Voor het Bureau Voorlichting staat het recht van de burgers op informatie centraal. Dit recht op informatie ligt vast in de Landsverordening Openbaarheid van Bestuur (LOB). De overheid moet bereikbaar, herkenbaar en transparant zijn.
Ondanks de beperkte middelen in verband met de overheidsbrede bezuinigingen heeft BUVO aan haar hoofdtaak en verplichting, zoals opgenomen in de LOB voldaan. BUVO zet zich in voor een goede relatie tussen burger en overheid. In de laatste jaren ook tussen toerist en overheid.

Echter, burgers die zich ongehoord voelen geven door zich zorgen te maken over een terugtrekkende overheid. Het is essentieel dat burgers het recht behouden op menselijke interactie. Een goede telefonische toegankelijkheid van overheidsinstanties is van essentieel belang. BUVO ontvangt een blijvende stroom aan klachten van burgers en toeristen over de slechte telefonische toegankelijkheid en onbereikbaarheid van overheidsdiensten via e-mail. In deze gevallen treedt BUVO als bemiddelaar op tussen de burger, de overheidsdiensten en toerist. De burgers en toeristen worden tevens op maat bericht hoe en waar men een schriftelijke klacht kan indienen.
BUVO levert haar bijdrage aan een digitale overheid als content-beheerder van de overheidswebsites www.overheid.aw, www.gobierno.aw en www.government.aw. Een website die veel bezoekers telt die op zoek zijn naar dienstverlening van de overheid. Desondanks moeten wij constateren dat verschillende overheidsdiensten toch opteren voor een eigen informatieve/pr-gerichte website en niet bepaald ten dienste van de klant die geïnteresseerd is in een product van de overheid.

Gelet op de bezuinigingen en de coronacrisis heeft BUVO voor het begrotingsjaar 2022 bijzondere strenge bezuinigingsmaatregelen getroffen. Ondanks deze stringente bezuinigingsinspanningen en zeer strenge kredietbewaking heeft de BUVO te maken gehad met een overschrijding op de begrotingspost 4330 – Voorlichting en Promotie. De toegekende middelen voor het uitvoeren van de kernactiviteiten, werden behoorlijk ingekort vanwege bezuiniging i.v.m. de suppletoire begroting 2022. Deze onvermijdelijke overschrijding had tot gevolg dat, voor zover mogelijk, overgeheveld moest worden van andere begrotingsposten.

In 2022 stond de Arubaanse economie in het teken van herstel na de historische klap als gevolg van de COVID-19-pandemie in 2020 en 2021. De noodzakelijke maatregelen tegen de pandemie hebben in 2020 en 2021 wereldwijd een economische recessie veroorzaakt. De geopolitieke, financiële en economische gevolgen van de Russische invasie van Oekraïne brengt enorme risico's met zich mee voor een wereldeconomie die nog niet volledig is hersteld van de pandemische schok. Derhalve werd in 2022 rekening gehouden met o.a.:

- De naweeën van de economische malaise veroorzaakt door de COVID-19-pandemie;
- Eventuele nieuwe coronagolven;
- Uitvoeringsagenda's van het Landspakket;
- Stringente overheidsbrede bezuinigingen;
- Adviezen CFT;
- Duurzame ontwikkelingsdoelen.

GEREALISEERDE DOELSTELLINGEN IN 2022:

Het actief openbaar maken van informatie is een kerntaak van BUVO. BUVO heeft haar bijdrage geleverd voor het bewerkstelligen van de onderhavige doelstellingen en beleidsthema's door:

- Het mede uitvoeren van de Landsverordening Openbaarheid van Bestuur door open, helder en met empathie te communiceren met de Arubaanse bevolking.

- Het verstekken van uitgebreide en dynamische informatie aan het publiek. BUVO verstrekt informatie via persberichten, websites van de overheid, in persoon, telefoon, fax, e-mail en betaalde advertenties (radio, kranten, televisie en online media).

- Het fungeren in veel gevallen als tussenpersoon en wegwijzer tussen de burgers en de overheidsdiensten om een optimale dienstverlening aan de klant te garanderen. BUVO ontvangt al jaren klachten van burgers en toeristen over de slechte telefonische toegankelijkheid van overheidsinstanties en onbereikbaarheid via e-mails.

- Actief het gebruik van Papiamento bevorderen, door o.a. de revisie en correctie van de grammatica en spelling van persberichten van overheidsdiensten.

- Investeren in e-overheid. BUVO heeft haar bijdrage geleverd aan een digitale overheid als content-beheerder van de overheidswebsites www.overheid.aw, www.gobierno.aw en www.government.aw.

- Een veilige werksfeer te waarborgen conform de beveiligingsverordening (AB 1990 no. GT 31), door o.a. de aanschaf van een brandblusapparaat.

BUVO heeft ook in 2022 haar bijdrage geleverd aan het realiseren van de zeventien SDG's, of Duurzame Ontwikkelingsdoelen, om de wereld tot "een betere plek te maken in 2030", conform de Verenigde Naties in hun voorstel voor een nieuwe mondiale agenda.

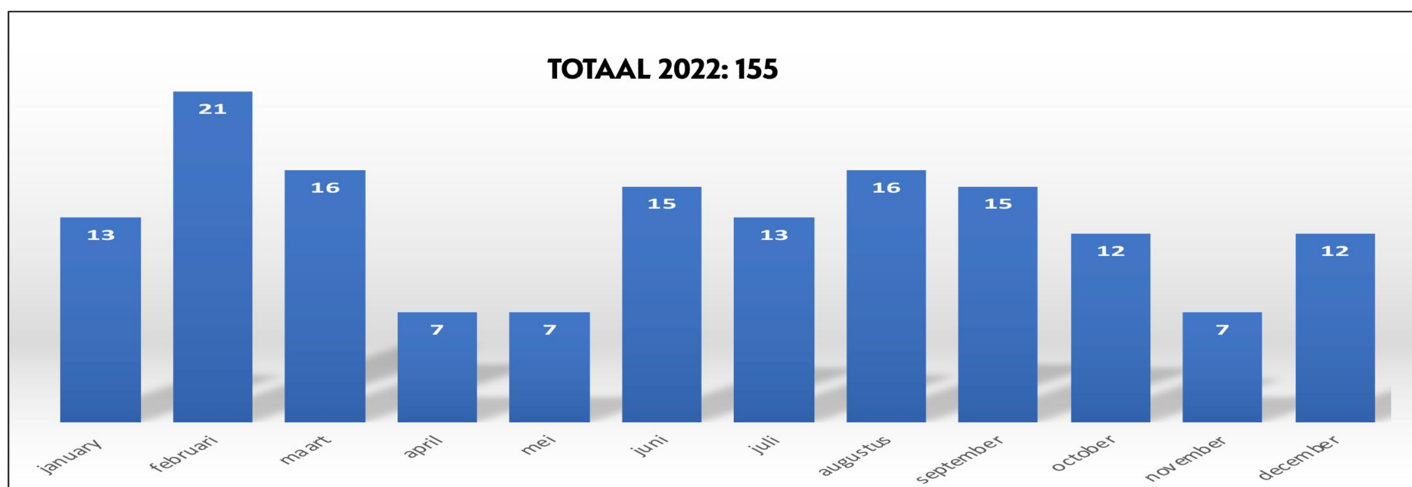
Als ondersteunende instantie heeft BUVO de uitvoering van de Duurzame Ontwikkelingsdoelen bijgestaan door de communicatieve ondersteuning van de hieruit voortvloeiende prioritaire beleidsthema's zoals verwoord in het regeerprogramma 2021-2025 – Aruba tin mester di nos tur!

Communicatie is een van de belangrijkste instrumenten om de impact van en verspreiding van het coronavirus te beperken. De dynamische informatievoorziening van BUVO via de overheidswebsites, telefoon en e-mails sloot aan op de informatie en adviezen van de Directie Volksgezondheid. Een enorm aantal burgers en toeristen had ons bureau benaderd met vragen over coronamaatregelen, reisadviezen, testen, vaccins boosters en gerelateerde onderwerpen.

Uitdagingen:
De doorslaggevende factoren waarom niet alle doelstellingen werden bereikt zijn o.a. de noodzakelijke overheidsbrede bezuinigingen en het begrotingstekort.
Door de bezuinigingen die overheidsbreed noodzakelijk waren ter bestrijding van de COVID-19 crisis, was het niet mogelijk om de voor het dienstjaar 2022 gestelde beleidsvoornemens in haar totaliteit te verwezenlijken. De meerderheid van de voornemens zijn derhalve opgeschort en zullen in 2023, worden uitgevoerd.
Hierdoor is ook het volgen van Cursussen in Papiamento, Engels en Nederlands en cursussen in web schrijven (Schrijven op B1 niveau) door het personeel opgeschort tot 2023.
Door beperkte middelen was het niet mogelijk om een geaccrediteerd vertaalbureau in te huren voor het volledig invullen van de Engelstalige overheidssite. Door de werkdruk was het niet mogelijk om de vertaling door ons personeel te laten uitvoeren. Vertalen is een immers een zeer tijdrovend proces en de BUVO beschikt niet over vertaalsoftware of vertaal-technologische hulpmiddelen.

Mediaraad
In 2022 zijn gesprekken voortgezet om te komen tot een Mediaraad in Aruba. De Minister van Communicatie is daarmee belast. Vanwege beperkte capaciteit bij de betrokken diensten en vanwege andere prioriteiten zijn deze werkzaamheden enigszins vertraagd, maar zullen in 2023 weer opgepakt worden.

Persconferenties
Voor het Kabinet is het verstrekken van informatie aan burgers op een toegankelijke, betrouwbare en transparante wijze van groot belang. Reden waarom in diverse apparatuur in de persconferentiezaal is geïnvesteerd en bestaande apparatuur is vernieuwd, door de aankoop van speciaal ontworpen ‘stands’, een mixer, microfoons en software. Met deze aanschaf is het nu mogelijk om beter ‘live’ te gaan wat voorheen niet makkelijk was. In 2022 waren er in totaal 145 live-uitzendingen van persconferenties, waarbij de verschillende ministers van het Kabinet belangrijke informatie meedeelden aan de burgers.

1.11 BIJZONDERE COMMISSIES 2022

Commissie Versterking Democratisch Bestel

De Commissie Versterking Democratisch Bestel is op 9 april 2018 door de Minister van Algemene Zaken, Integriteit, Overheidszorg, Innovatie en Energie en de Minister van Justitie, Veiligheid en Integratie bij Ministeriële Beschikking ingesteld (MB no 598/18). De Hoge Colleges van Staat – de Staten van Aruba, de Raad van Advies en de Algemene Rekenkamer – hebben hiermee ingestemd en zijn ook allen lid. Reden voor instelling van de commissie is dat in het Regeerakkoord “Hunto pa Aruba” van 1 november 2017 is aangegeven dat de Hoge Colleges van Staat een belangrijke rol spelen bij de waarborging van de ‘checks and balances’ binnen het Arubaanse staatsbestel, dat zij die taak in volstrekte onafhankelijkheid en onpartijdigheid moeten kunnen uitoefenen. In de praktijk is gebleken dat het noodzakelijk is om de randvoorwaarden voor die onafhankelijkheid en onpartijdigheid van deze colleges te versterken. Hiertoe is de Commissie Versterking Democratisch Bestel ingesteld.

De Commissie heeft niet alleen als taak om wetsvoorstellen en convenanten te ontwikkelen voor de verzelfstandiging en de versterking van de bestaande Hoge Colleges van Staat, maar ook om advies uit te brengen over de instelling, onderbrenging en inrichting van nieuwe staatsorganen ter waarborging van de democratische rechtsstaat. De werkzaamheden van de Commissie worden tijdens Kabinet Wever-Croes II onverkort voortgezet.

Door de COVID-19 crisis moesten andere prioriteiten worden gesteld, waardoor wetgevingscapaciteit is ingezet op spoeddossiers. Helaas is er hierdoor vertraging ontstaan in het wetgevingsproces ten aanzien van de ontwerpen Tranche 1 en de Landsverordening Raad van Advies, alsmede bij het opleveren van ontwerpen door de Commissie. De Commissie heeft voor deze kwesties – die buiten haar vermogen liggen – dringende aandacht gevraagd en gekregen. Hierna wordt de stand van zaken van de werkzaamheden nader toegelicht.

Tranche 1 Wijziging Staatsregeling van Aruba

De Commissie heeft reeds medio 2019 twee grote wetgevingsproducten opgeleverd:

1. De ontwerp-landsverordening tot wijziging van de Staatsregeling van Aruba (AB 1989 no. GT 1) (herziening bepalingen inzake Raad van Advies; introductie Ombudsman en duurzame overheidsfinanciën) (hierna: Tranche 1);
2. De ontwerp-landsverordening houdende nadere regels inzake de samenstelling, inrichting en taken van de Raad van Advies, een geheel nieuwe regeling inclusief begrotingskamer (hierna: ontwerp-landsverordening Raad van Advies). Dit ontwerp was reeds door de Raad van Advies opgesteld. In commissieverband is dit ontwerp aangepast aan Tranche 1.

Beide ontwerpen zijn op 25 juni 2020 ter behandeling en goedkeuring aan de Staten van Aruba aangeboden. De Staten hebben in september 2020 voor beide ontwerpen een verslag uitgebracht.
Op 1 februari 2021 is de nota naar aanleiding van het verslag inzake Tranche 1 en de nota naar aanleiding van het verslag inzake de ontwerp-Landsverordening Raad van Advies aan de Voorzitter der Staten aangeboden. Op 24 februari 2021 is Tranche 1 door de Staten in een openbare vergadering behandeld. Tijdens de openbare vergadering is een aantal amendementen ingediend. De vergadering is door de Voorzitter der Staten tot nader orde geschorst. De Voorzitter der Staten heeft besloten de ontwerp-landsverordening Raad van Advies niet te agenderen vanwege de samenhang met Tranche 1.
Helaas hebben de Staten op 10 maart 2022 Tranche 1 wijziging Staatsregeling van Aruba verworpen. Het Kabinet acht dit een grote tegenslag voor het proces van de versterking van de Hoge Colleges van Staat.

De verwerping van Tranche 1 had grote consequenties:

1. De ontwerp-landsverordening Raad van Advies moest worden gewijzigd en alle aan de Staatsregeling gerelateerde nieuwe bepalingen moesten worden verwijderd uit het ontwerp. Dit is geschied bij Nota van Wijziging. Het aldus gewijzigde ontwerp is in november 2022 door de Staten aangenomen en de Landsverordening Raad van Advies (AB 2022 no. 137 jo. AB 2022 no. 157) is op 1 januari 2023 in werking getreden.

2. Eenzelfde exercitie was ook noodzakelijk voor de Landsverordening Ombudsman. De al aangenomen wet moest worden gewijzigd bij initiatief-landsverordening, om alle aan de Staatsregeling gerelateerde bepalingen te verwijderen. Dit had mede tot gevolg dat de Ombudsman thans geen constitutionele basis heeft. Het Kabinet betreurt dit ten zeerste.

3. In Tranche 1 was ook de constitutionele verankering van de verplichting tot het bereiken en behouden van duurzame overheidsfinanciën opgenomen. In de ontwerp-landsverordening Raad van Advies was in verband hiermee de inbedding van de Begrotingskamer als mogelijk bijzondere afdeling van de Raad van Advies opgenomen. Het Kabinet is voornemens om deze onderwerpen op te nemen in een nieuwe Tranche.

Ombudsman

De Landsverordening Ombudsman is in 2020 aangenomen en bekendgemaakt (AB 2020 no. 145). De landsverordening treedt in werking op een bij landsbesluit te bepalen tijdstip. De inwerkingtreding zou worden afgestemd met de inwerkingtreding van Tranche 1, waarmee onder andere de constitutionele basis van de Ombudsman als Hoog College van Staat wordt gerealiseerd.

Deze constitutionele basis is helaas komen te vervallen, nu de Staten op 10 maart 2022 Tranche 1 hebben verworpen. In 2022 is gewerkt aan een initiatief-landsverordening om de aan de Staatsregeling gerelateerde bepalingen te verwijderen. Naar verwachting zal dit ontwerp in januari 2023 door de Staten worden behandeld. Zoals hiervoor gesteld, betreurt het Kabinet het dat hierdoor de Ombudsman geen constitutionele basis heeft.

Tranche 2 Wijziging Staatsregeling: Staten van Aruba en Algemene Rekenkamer

De tweede Tranche bestaat uit verschillende onderdelen:

1. Herformulering bepalingen inzake de Staten (met het oog op verzelfstandiging)
2. Wijzigingen rechterlijke macht i.v.m. Rijkswet Hof
3. Wijzigingen i.v.m. VDA (aanpassing artikel I.18 Staatsregeling)
4. Herformuleringen bepalingen inzake ARA

De onderdelen 2 en 3 behoren niet tot de taak van de Commissie, maar vormen om pragmatische redenen onderdeel van deze tranche.
Ten aanzien van de Algemene Rekenkamer is zijdens het Kabinet in 2022 bij herhaling besloten dat de leden voor een periode van 7 jaar worden benoemd met de mogelijkheid van een maal verlenging. Benoeming voor het leven wordt niet meer van deze tijd geacht en er wordt naar uniformiteit bij de Hoge Colleges van Staat gestreefd. Het vereiste van 2/3 meerderheid Staten bij benoeming blijft wel gehandhaafd. Wel moet samen met de Algemene Rekenkamer worden nagegaan of de procedure kan worden vereenvoudigd.

Nieuwe Landsverordening Algemene Rekenkamer Aruba

Deze werkzaamheden lagen enige tijd stil. Deze zullen in januari 2023 weer worden hervat nu dat het college van de Algemene Rekenkamer weer voltallig is. Overigens kan hier worden opgemerkt, dat per 13 april 2022, exact 35 jaar geleden dat de eerste leden van de Algemene Rekenkamer werden benoemd, de beëdiging plaatsvond van twee nieuwe leden. Met een voltallig College vond per 12 mei 2022 de benoeming plaats van de voorzitter van de Algemene Rekenkamer.

Aruba was ook gastland voor het XII Congres van de Caribbean Organization of Supreme Audit Institutions CAROSAI, dat tussen 15 tot en met 19 mei 2022 plaatsvond. Aan het XII CAROSAI-congres hebben vertegenwoordigers van Supreme Audit Institutions (Rekenkamers) van de hele wereld deelgenomen, voor het eerst in hybride vorm. Het voorzitterschap van CAROSAI is voor een periode van 3 jaar aan de Algemene Rekenkamer Aruba overgedragen.

Vermeldenswaardig is ook dat op 5 mei 2022, de aanbieding en publicatie van het onderzoeksrapport Fase heeft plaatsgevonden. Op 28 juni 2022 vond een technische briefing plaats aan de Staten.

Begrotingskamer en Landsverordening houdbare overheidsfinanciën

Aruba verkeert sinds 2020 in een moeilijke financiële situatie in verband met de gevolgen van de COVID-19-pandemie. In dat kader is tussen Aruba en Nederland overeenstemming bereikt over de derde tranche liquiditeitssteun 2020, in combinatie met een pakket aan maatregelen dat gericht is op het realiseren van structurele hervormingen in Aruba. Er zijn ook gesprekken gevoerd over extern toezicht. De vraag is hoe dit extern toezicht zich met de mogelijke introductie van een Begrotingskamer verhoudt. In dit kader is de Commissie verzocht de voorbereidingen voor de benodigde wetgeving aan te houden. Dat geldt ook voor de ontwikkeling van de Landsverordening houdbare overheidsfinanciën.

Commissie Seksueel Misbruik minderjarigen

De Nationale Commissie tegen Seksueel Misbruik van Minderjarigen (CSMM) benaderde het onafhankelijke adviesbureau Cornerstone Economics voor verkennend onderzoek naar het ‘Child Protection System’ (CPS) op Aruba. Dit verkennend onderzoek zou leiden tot een beter begrip van het CPS in het algemeen. Het zou de uitdagingen, de gaten en schade aan het CPS-vliegtuig in kaart brengen vanuit het perspectief van verschillende belangrijke belanghebbenden en actoren in het CPS.

Presentatie Onderzoeksresultaten CSMM-onderzoek 2022

De verwerking van de gegevens die zijn verkregen tijdens het onderzoek zijn door de kerngroep verzameld en aan Cornerstone Economics overhandigd. Cornerstone Economics heeft de gegevens geanalyseerd en gepresenteerd aan de opdrachtgever en de stakeholders binnen de CPS. Uit het CSMM-onderzoek zijn drieëndertig (33) knelpunten geïdentificeerd welke de aandacht nodig hebben opdat de CPS (Kinderbeschermingsketen) een betere en efficiëntere dienst- en hulpverlening kan bewerkstelligen.
De CSMM-kerngroep stelt zich proactief op en neemt de nodige stappen om klachten, signaleringen en bezorgdheden kenbaar te maken aan de Minister-President en andere instanties die een essentiële rol hebben binnen de CPS en overheidsprocessen. Een beslissing ten aanzien van een kind is voor het leven, de CSMM stelt dan ook hoge prioriteit aan effectievere preventie, voorlichting, educatie en adequate ondersteuning c.q. hulpverlening.

Aanbevelingen CSMM aan de Minister-President

Als gevolg van de onderzoeksresultaten is door de CSMM en Cornerstone Economics een vergelijking gemaakt met de door het Sociaal Crisis Plan geïdentificeerde aandachtspunten en die zoals geïdentificeerd middels het CSMM-onderzoek. Het resultaat is dat in het CSMM-onderzoek negentwintig (29) additionele aandachtspunten zijn geïdentificeerd. Het doel hiervan is om een self-check, duidelijkheid en verdere bewustwording te creëren over de complexiteit ten aanzien van o.a. de processen (en cumulatief trauma) bij Seksueel Misbruik van Minderjarigen, met de nadruk op verbetering van de hulpverlening, dienstverlening, samenwerking en efficiëntie binnen het CPS als geheel alsmede om de wensen van het publiek in kaart te brengen.

Naar aanleiding van de uit het CSMM-onderzoek geïdentificeerde aandachtspunten heeft de CSMM op 31 mei 2022 een lijst van aanbevelingen aangeboden aan de Minister-President rekening houdende met de informatie verkregen van de participanten, het publiek en andere burgers die op directe en/of indirecte wijze de CSMM en/of leden hebben benaderd met zorgen als gevolg van hun ervaringen.

In het kader van het onderzoek en signaleringen/klachten die de CSMM continue ontvangen zijn 33-tal knelpunten uit het CSMM-onderzoek in een aanbevelingenrapport op 17 augustus 2022 aan de Minister-President, Minister van Justitie en Sociale Zaken en Minister van Onderwijs en Sport gepresenteerd.

Werkzaamheden CSMM-kerngroep 2022

De CSMM-kerngroep heeft zich in 2022 voornamelijk beziggehouden met het gevraagd en ongevraagd adviseren van de regering en/of het parlement over de knelpunten, signaleringen, wijzigingsvoorstellen van wet- en beleid c.q. processen dat de minderjarige slachtoffers c.q. rechten van jongeren raakt op het gebied van aandacht voor seksueel misbruik van minderjarigen. Meer in het algemeen, het informeren en voorlichten over de procedures, begeleiding en rechten van slachtoffers bij seksueel misbruik of problemen van jongeren in het algemeen; behandelen van signaleringen en klachten over overheidsorganisaties en andere organisaties met een taak op jeugdgebied. Dit met het doel om met name de dienst- en hulpverlening te verbeteren het CPS te ondersteunen. Tot slot de burgers bij te staan als zij door hun traumatische ervaringen extra ondersteuning nodig hebben.

In 2022 heeft de Commissie een werkbezoek afgelegd in Curaçao om processen en preventieprojecten te bespreken en te vergelijken met de processen en projecten van Aruba. De Commissie heeft ook vergaderd met de President van het Hof van Justitie te Curaçao. Hierbij is kort ingegaan op de resultaten en signaleringen als gevolg van het onderzoek. Ook is ingegaan op de aanbevelingen zijdens de CSMM en bezorgdheden. Afgesproken is dat de gesprekken vervolgd zullen worden.

Concluderend verslag van de CSMM

De gezonde ontwikkeling van kinderen is cruciaal voor het toekomstige welzijn van elke samenleving. Omdat zij nog in ontwikkeling zijn, zijn kinderen extra kwetsbaar – meer dan volwassenen – voor slechte levensomstandigheden zoals armoede, gebrekkige gezondheidszorg, ongezonde of onvoldoende voeding, onveilig water, onwaardige huisvesting en milieuvervuiling.

Commissie Inclusie van Mensen met Speciale Behoeften

In 2019 is deze commissie in het leven geroepen om multidisciplinair te werken aan inclusie van personen met speciale behoeften gedurende de gehele levenscyclus. Hierbij is aansluiting gezocht bij de SDG's. Om meer inclusie te bereiken is ook toegankelijkheid een belangrijk onderdeel van de volgende 5 SDG's:

- Doelstelling 3 – Goede gezondheid en welzijn: Personen met een handicap moeten een kwalitatieve, inclusieve en vlotte toegang tot de gezondheidszorg krijgen.
- Doelstelling 4 – Kwaliteitsonderwijs: Kinderen met een handicap moeten aangepast, kwaliteitsvol onderwijs krijgen in toegankelijke scholen.
- Doelstelling 8 – Waardig werk en economische groei: Personen met een handicap moeten toegang tot de arbeidsmarkt krijgen.
- Doelstelling 10 – Vermindering van ongelijkheid: Iedereen moet kunnen deelnemen aan de samenleving. Verkiezingen moeten voor alle personen met een handicap toegankelijk zijn.
- Doelstelling 11 – Inclusieve, veerkrachtige, duurzame steden: Personen met een handicap moeten zich gemakkelijk kunnen verplaatsen en zo dicht mogelijk toegang hebben tot essentiële basisdiensten.

Het doel van de Commissie is om deze toegankelijkheid te bewerkstelligen.

Onderwijs

In het begin van 2020 zouden Directie Onderwijs en Inspectie Onderwijs een onderzoeksrapport opstellen met betrekking tot de toelating van kinderen met speciale behoeften tot het regulier kleuteronderwijs. Ook zou gewerkt worden aan Voortgezet Speciaal Onderwijs (VSO). Door de COVID-19-pandemie en de financiële uitdagingen hebben deze werkzaamheden vertraging ondervonden.

Er is wel door de regering voor gezorgd dat de studenten die na Scol Dununman nog behoefte hebben aan voortgezet onderwijs, deze een plek kregen bij Mochila Creativo. Het betreft 10 studenten. Hier worden de studenten met speciale behoefte voorbereid voor de arbeidsmarkt; er is een speciaal curriculum voor hun in elkaar gezet. De commissie blijft van mening dat onderwijs heel belangrijk is voor de inclusie en vorming van kinderen met speciale behoeften.

Mochila Creativo is gestart met een accreditatie proces voor wat betreft het curriculum die aan deze studenten met speciale behoeften wordt aangeboden, het proces is nu in een vergevorderde fase en men verwacht een positief resultaat. De vorming van deze groep kinderen gaat goed. Zij hebben in 2022 stage gelopen bij enkele bedrijven op het eiland. De bedoeling van dit project is om deze groep speciale kinderen een toekomstperspectief aan te bieden zodat zij op een zelfstandige manier zelfredzaam kunnen zijn.

Infrastructuur

Ook op dit terrein is sprake van meer inclusie. In 2022 is wettelijk verankerd dat nieuwe gebouwen aan de standaarden voor personen met beperkte mobiliteit moeten voldoen. Dit geldt ook voor grondige renovaties van bestaande gebouwen. Wettelijk bestaat nu de verplichting dat deze gebouwen toegankelijk moeten zijn voor eenieder, dus ook voor personen met beperkte mobiliteit. Deze vereiste kan nog niet worden opgelegd op bestaande gebouwen.

Plataforma pa hendenan cu limitacion (MJSZ)

In 2022 heeft de Minister van Justitie en Sociale Zaken (MJSZ) een platform in het leven geroepen voor personen met speciale behoeften "Plataforma pa hendenan cu limitacion". Dit platform en de Commissie hebben grote raakvlakken. Met het oog hierop zijn de andere plannen van de Commissie Inclusie van Mensen met Speciale Behoeften op een laag pitje gezet. Dit is gedaan om meer inclusie te bevorderen op andere beleidsterreinen en ook om doublures te voorkomen.

Commissie Ken ta Betico

De Commissie Ken ta Betico is in het leven geroepen om documentatiemateriaal voor te bereiden over de rol van Betico Croes in de totstandkoming van de Status Aparte van Aruba. In dit kader zijn de gesprekken opgestart met Directie Onderwijs om de geschiedenis van Betico Croes op te nemen in het curriculum van zowel het primair onderwijs als het secundair onderwijs.

In oktober 2022 werd er met medewerking van de afdeling Curriculum Ontwikkeling van Directie Onderwijs een ministeriele beschikking uitgevaardigd aan een docent van een MAVO-school om te werken aan een project over de Status Aparte en Betico Croes voor de MAVO.

Inmiddels zijn er 3 katernen van dit project in concept klaar: Tekstboek Status Aparte/Betico Croes, Docentenhandleiding en Opdrachtenboek.
Zoals in de voorgaande jaren heeft de Commissie Ken ta Betico in 2022 ook verschillende persberichten geschreven v.w.b. de rol die Betico Croes heeft gespeeld in de strijd voor de Status Aparte van Aruba, m.n. persberichten en foto's voor Dia di Betico, Himno y Bandera, Referendum, Augustus 1977, Ronde Tafel Conferentie 1983.

Viering Dia di Betico

In 2022 viel de Dia di Betico midden in de COVID-19-pandemie, met de effecten van de Omicron variant. De bewustwording rondom deze datum is dan ook vooral virtueel gerealiseerd. Desondanks heeft de Minister-President enkele basisscholen bezocht om zelf polshoogte te nemen van de voorbereidingen voor deze bijzondere dag. Deze bezoeken worden door de scholen zeer op prijs gesteld.

Actiecomité Hondenverordening

Het Actiecomité Hondenverordening heeft gedurende 2022 op een erg laag pitje gedraaid gezien dierenwelzijn nu onder het ministerie van Transport, Integriteit, Natuur en Ouderenzaken valt. Het ministerie van Transport, Integriteit, Natuur en Ouderenzaken zou een dierenwelzijnscommissie instellen waardoor hoogstwaarschijnlijk een actiecomité niet meer noodzakelijk zou zijn, maar dit is in 2022 nog niet gebeurd. De voorzitter van het actiecomité heeft het ministerie van Transport, Integriteit, Natuur en Ouderenzaken voor zover nodig ondersteund tot medio augustus, om de stappen genoemd in het 'National Plan for Stray Animals 2021' te initiëren, te weten het ontwerp van het centraal databestand met website Aruba Pet Registry, de aanschaf van 10.000 microchips voor de identificatie van honden die in het centraal databestand zullen worden geregistreerd, de aanschaf van universele microchip readers, de aanschaf van diverse benodigde materiaal voor de Dog Control Unit die gedurende 2022 volledig onder Bureau City Inspector viel en (weliswaar minimaal) in eind 2022 bij de grootschalige voorlichtingscampagne betreffende het microchippen van huisdieren.

Verder heeft de voorzitter de volgende activiteiten gerealiseerd in 2022:

- Als projectleider voor de bouw van een Animal Control Department, met goedbevinden van de Minister van Natuur, de investeringsaanvraag via DEZHI met succes gerealiseerd, welke door de Raad van Ministers werd goedgekeurd en waarvan de begroting ook recent door de Staten van Aruba is goedgekeurd.

- Samen met de Minister van Natuur, Bureau City Inspector en Post Aruba NV, is een korte voorlichtingscampagne opgezet ter bewustwording van hondeneigenaren om de vrije toegang van hun honden tot de openbare weg te voorkomen om geen boete te krijgen van BCI en/of KPA om te voorkomen dat de postbezorgers een ongeluk krijgen.

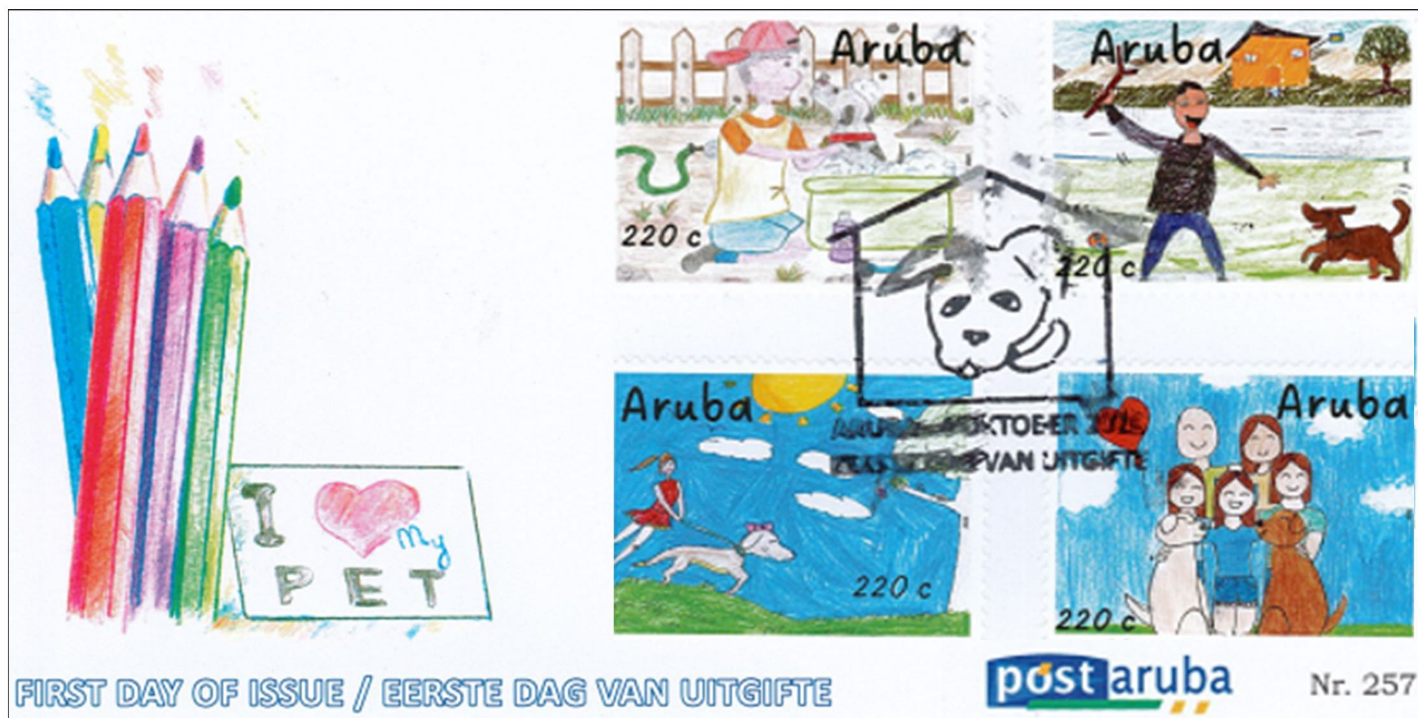
- Samen met de Minister van Onderwijs en de Minister van Natuur zijn cruciale contacten gelegd om het mogelijk te maken dat onderwijsmateriaal betreffende de hondenproblematiek in 2022 ontwikkeld wordt. Dit met de bedoeling om het zo spoedig mogelijk te introduceren in kleuter- en basisscholen. Tevens, met de Minister van Natuur, met goedvinden van de Minister van Onderwijs ook een wedstrijd georganiseerd voor middelbare scholen om een logo te ontwerpen die aan dit lesmateriaal gekoppeld zal worden.

- Een plan van aanpak geschreven en aangeboden aan de Minister van Natuur voor de honden te Parkietenbos hoe er met deze verwilderde dieren omgegaan kan worden na het sluiten van de dumplocatie per januari 2023.

- Samen met de Minister van Justitie, de vierde achtereenvolgende jaarlijkse tekenwedstrijd "Concurso di Pinta y Kleur 2022" gerealiseerd waar per jaar steeds meer kinderen aan meedoen en waarop ook al wat scholen anticipeerden; in 2022 hebben 1.218 leerlingen van kleuter- en basisschool hun formulieren ingediend. Het doel van deze tekenwedstrijden is bewustwording in schoolgaande kinderen te creëren omtrent verantwoordelijk gedrag van hondeneigenaren, waardoor deze kinderen geprikkeld worden om thuis of elders kritisch te zijn op wat zij zien of meemaken, maar ook zodat deze kinderen in de toekomst een verantwoorde keuze kunnen maken omtrent het wel of niet nemen van een huisdier.

AANTAL PARTICIPATIES PER JAAR:			
2019: 409	2020: 526	2021: 1.037	2022: 1.218

• In 2022 is bovendien voor het eerst in de geschiedenis van Aruba postzegels uitgegeven met de tekeningen van de winnaars van de 2021 tekenwedstrijd. Samen met Post Aruba NV is de eerste dag van uitgifte georganiseerd. De uitgifte van deze postzegels is, samen met de prijsuitreiking van de winnaars van 2022, groots gevierd in het Bestuurskantoor op dierendag, 4 oktober, waar Post Aruba NV een mooie presentatie van filatelie heeft gegeven. De jonge winnaars konden tijdens de "eerste dag van uitgifte en stempelceremonie" met trots terugkijken op hun tekeningen in het kader van de tekenwedstrijd van 2021 "Stima Bo Cacho" (liefde voor je hond) met de vier thema's "Baña bo cacho" (was je hond), "Hunga cu bo cacho" (speel met je hond), "Keiro cu bo cacho na leash" (wandel met je hond aan de lijn) en "Bo cacho como parti di bo famia" (je hond als deel van je gezin). Post Aruba NV is het met het actiecomité eens dat als men bij de kinderen al vroeg begint met het inprenten van respect voor de Hondenverordening en liefde voor huisdieren, dit een veelbelovende toekomst kan betekenen voor de zorg van huisdieren en een verbetering van de straathondenproblematiek. Dank aan Post Aruba NV die in dit project heeft geloofd.

• Met goedkeuring van de Minister van Justitie, lezingen gegeven aan de werkvloer van KPA betreffende de Hondenverordening, ter verheldering en verbetering van de handhaving.

• Een concept 'K9 Task Force' aangeboden aan de Minister van Algemene Zaken, de Minister van Natuur en de Minister van Justitie ter evaluatie.

Stuurgroep AML/CFT

Evaluatie van de Caribbean Financial Task Force CFATF:
In september 2022 kreeg Aruba het goede nieuws dat de CFATF met succes de integriteit van het financiële systeem van Aruba heeft geëvalueerd. De regering van Aruba bereidt zich sinds 2018 voor op de CFATF-evaluatie die in augustus 2021 plaatsvond. De stuurgroep onder leiding van de Minister-President begon met het verzamelen van informatie en details voor het succesvolle evaluatieproces door de CFATF. Het team heeft verschillende belanghebbenden ontmoet om ervoor te zorgen dat alle belangrijke partners bij de evaluatie van Aruba goed geïnformeerd zijn en op één lijn zitten om ervoor te zorgen dat het CFATF-evaluatieteam toegang heeft tot alle relevante en actuele informatie. Dit teamwork heeft geleid tot de succesvolle evaluatie. Binnen het Caribisch gebied scoort Aruba op de tweede plaats, na Bermuda, met een effectief systeem opgewassen in de strijd tegen witwassen, terrorismefinanciering en proliferatie. Dit is een geweldige prestatie voor Aruba en geeft dit een duidelijk signaal aan investeerders dat hun investering in Aruba is veiliggesteld met een integere financiële sector. Tevens komt dit resultaat ten goede van de 'corresponding banking' relaties van de banken op Aruba met de rest van de financiële wereld.

De stuurgroep bestaat uit: de Financial Intelligence Unit, het Openbaar Ministerie, de politie, het Nationaal Centraal Bureau voor Terrorismebestrijding, Veiligheid en Interpol (NCTVI), Centrale Bank van Aruba, Douane, Directie Wetgeving, Belastingdienst, Economische Zaken, VDA.

1.12 KOSTEN BUREAU MINISTER-PRESIDENT

In het Regeerakkoord “Hunto Pa Aruba” van Kabinet Wever-Croes I is afgesproken dat de Ministers in Kabinet Wever-Croes met minder personeel zullen gaan werken dan de voorgangers. Dit omdat in de vorige regeringen geen maximum gold en de voormalige Minister-President aan het eind van zijn regeringsperioden 147 personen “in dienst” had. Er is daarom ingaande 2017 afgesproken dat elk ministerie maximaal 25 medewerkers zal aantrekken. Deze afspraak is voortgezet in Kabinet Wever-Croes II.

Salarissen

Per 31 december 2022 bestond het personeelsbestand van het bureau van de Minister-President uit 23 medewerkers. Het betreft hier het gehele team dat werkzaam is bij het ministerie, t.w. beveiliging, chauffeur, secretaresses, schoonmaak, administratieve medewerkers, adviseurs, woordvoerder, etc., conform een vastgesteld organogram.
Dit aantal is echter niet toereikend om al het werk uit te voeren dat op het ministerie moet worden uitgevoerd. Ook het ministerie kampt met een schrijnend tekort aan personeel, net als (bijna) overal in de publieke sector. Indien dit vergeleken wordt met de voormalige Minister-President Eman (AVP), bedraagt het verschil 124 minder. Het daarmee bezuinigd bedrag is Afl. 9 miljoen, oftewel 80%. Hiermee heeft de Minister-President ruimschoots voldaan aan de afspraken gemaakt in het Regeerakkoord.

BUREAU MINPRES	EMAN 2017	WEVER-CROES 2022	VERSCHIL	%
Aantal medewerkers	147	23	-124	
Totale salariskosten	11.323.300,00	2.273.366,00	-9.049.934,00	-80%

Overigens moet hierbij worden opgemerkt dat het bestedingsoverzicht 2022 een begrotingsuitputting op deze post van 98% laat zien. De kosten zijn dus binnen de vastgestelde begroting gebleven.

Overige kosten

Zo is onder meer ook besloten om te besparen op de posten “Reis- en Verblijfskosten” door de dienstreizen te beperken tot het noodzakelijke en meer gebruik te maken van virtuele bijeenkomsten; “Voorlichting en Promotie” door meer gebruik te maken van de diensten van het Bureau Voorlichting Aruba; “Lease voertuigen”, door het aantal voertuigen te beperken tot het absolute minimum. Hierdoor zijn ook deze overige kosten van het Bureau van de Minister-President beduidend lager. Het verschil in deze drie kostenposten tussen de huidige Minister-President en de voormalige Minister-President Eman (AVP) bedraagt Afl. 950.926,00.

	2017	2022	VERSCHIL	%
Reis- en Verblijfskosten	155.400,00	123.061,00		
Voorlichting en Promotie	1.008.600,00	124.417,00		
Lease voertuigen	58.500,00	24.096,00		
TOTAAL	**1.222.500,00**	**271.574,00**	**-950.926,00**	**-78%**

Overigens moet ook hierbij worden opgemerkt dat het bestedingsoverzicht 2022 een begrotingsuitputting op deze posten van 93% laat zien. De kosten zijn dus binnen de vastgestelde begroting gebleven.

Totaal blijkt hieruit derhalve een jaarlijkse besparing van bijna Afl. 10 miljoen sinds 2017. Opgemerkt moet worden dat het vijf zeer zware jaren waren. Het is opmerkelijk dat de Minister-President met beduidend minder mensen en middelen, veel meer heeft kunnen bewerkstelligen. Hiermee toont de Minister-President niet alleen woorden aan, maar zeker ook daden.

Gutta cavat lapidem non vi sed saepe cadendo
(The drop hollows the stone, not by force but by constant dripping)

INNOVATIE 2

De regering voert een integraal innovatiebeleid waar de mens centraal staat. Bij de uitvoering hiervan zijn drie instanties betrokken: de recent ingestelde Directie voor Innovatie (DvI), de Directie Informatievoorziening en Automatisering (DIA) en de Stichting Aruba Futura Foundation (Futura).
DVI richt zich specifiek op innovatie binnen de publieke sector als ook uitvoering geven aan de e-Government visie van de overheid. DVI focust zich specifiek op de verbetering van dienstverlening door de overheid ten behoeve van de burger.

DIA richt zich voornamelijk op operationele aspecten behorende bij ICT-trajecten bij bepaalde diensten en directies binnen de overheid.

Futura is een organisatie die actief is op het gebied van innovatie waarbij er samengewerkt wordt met diverse partners afkomstig uit de publieke en private sector. De door Futura uitgevoerde pro-jecten richten zich op drie SDG's gebieden zijnde (i) mens, (ii) planeet en (iii) welvaart, waarbij de organisatie zich inzet om innovatie te bevorderen op o.a. deze drie gebieden.

2.1 DIRECTIE VOOR INNOVATIE

In 2019 zijn de werkzaamheden opgestart voor het instellen van een directie voor innovatie. De doelstelling van de DVI is om het algeheel functioneren van de overheid te optimaliseren en de duurzaamheid van de innovatie-investeringen van Land Aruba te waarborgen. Deze directie is voornamelijk verantwoordelijk voor beleidsvorming en -uitvoering en kan ook als een adviesorgaan fungeren. De directie is in 2021 ingesteld.

Kort daarna is gestart met de werving en selectie van een directeur. De procedure kenmerkte zich door diverse sollicitatierondes, assessments alsook, conform de voorwaarden die gestelde worden aan een dergelijke functie, een veiligheidsonderzoek. Vanwege de pandemie en de daaruit vloeiende prioriteiten en verplichtingen, is gekozen om eerst invulling de geven aan de afspraken gemaakt in Koninkrijksverband aangaande het Landspakket en waarvan het thema digitalisering onderdeel van vormt.
Gezien de beperkte capaciteit op lokaal niveau is besloten om synergie te zoeken tussen het traject dat doorlopen is door land Aruba alsook de doelstelling zoals beschreven in het Landspakket. Dit heeft als resultaat gehad dat de reeds beschreven doelstelling aangescherpt diende te worden. Dat proces is nu gaande. De doelstellingen worden nu in samenwerking met FUTURA en het ministerie uitgevoerd.

Tegelijkertijd en ook naar aanleiding van de COVID-19-pandemie, is Aruba in dezelfde periode gestart met de herijking van haar visie richting de toekomst. Dit in de vorm van het masterplan 'Repositioning our Sails', waaraan meer dan 150 personen afkomstig uit de publieke en private sector aan hebben gewerkt. Ten behoeve van het besparen van uitvoeringskosten en het bevorderen van efficiëntie is besloten om de directie te belasten met de algehele coördinatie van de uitvoering van het Landspakket, het masterplan alsook de e-Government visie van land Aruba. Dit besluit, gezien de grote omvang van de genoemde plannen, heeft tot enige aanpassing van de reeds opgestelde planning voor de directie geleid en waaraan in het jaar 2022 is gewerkt. Het vooruitzicht is dat de aanpassingen in het jaar 2023 afgerond zullen worden en dat er gestart zal worden met diverse werkzaamheden. Digitalisering is een belangrijk onderdeel van het Landspakket.

E-Government

Nadat in 2021 gewerkt is aan het e-Government Pilot Project en e-Government Roadmap, is in 2022 verder hieraan inhoud gegeven. Het uitgangspunt is een efficiëntere dienstverlening, een meer transparant administratief proces en de Arubaanse burgers op een simpelere doch veilige manier toegang geven tot informatie en digitale diensten.

De grootste uitdaging in 2022 was de enorme en constante werkdruk aangaande de prioritering van de diverse werkzaamheden. Er diende continue een keuze gemaakt te worden tussen het Landspakket en de e-Government Roadmap. Uiteindelijk is gekozen om prioriteit te geven aan de projecten uit het Landspakket. Zo zijn er digitaliseringsprojecten opgestart bij DIP, DEZHI, DIMP en CBS. Deze digitaliseringsprojecten zullen o.a. leiden tot transparantie en efficiëntere werkmethoden.

In 2022 is gestart met de werkzaamheden om te komen tot een Nationaal Uniek Persoonsnummer (NUP), die het dan mogelijk maakt om te komen tot nieuwe digitale identificatie (Digitale ID). De Digitale ID, ook onderdeel van de e-Government Roadmap, zal toegankelijk zijn via mobiele telefoons en zal beschikbaar zijn voor alle burgers en bedrijven die zich willen identificeren of bepaalde persoonlijke informatie willen bevestigen.
In 2022 is ook gewerkt aan het implementatieplan van de Nationale Digitale Agenda, om Aruba te ontwikkelen tot een toonaangevende digitale economie. De agenda zal de nationale visie van Aruba voor digitaal ondersteunde inclusieve groei verwoorden, evenals de belangrijkste actieprioriteiten aangeven.

EU-fondsen voor het jaar 2024

In 2022 is kenbaar geworden dat Aruba in aanmerking kan komen voor EU-fondsen ten behoeve van de realisatie van haar e-Government visie. De fondsen kunnen mogelijk beschikbaar worden gesteld in 2024 mits er voldaan wordt aan de gestelde EU-voorwaarden. De voorbereidingswerkzaamheden zijn reeds aangevangen en momenteel wordt er hard gewerkt aan het voldoen hieraan. Indien de aanvraag succesvol verloopt, zullen deze fondsen het voor Aruba mogelijk maken om in een snel tempo belangrijke stappen te nemen richting de digitalisering van overheidsprocessen en verbetering van de dienstverlening voor de burger.

2.2 DIRECTIE INFORMATIEVOORZIENING EN AUTOMATISERING

De Directie Informatievoorziening en Automatisering (DIA) kampt al jaren met een tekort aan menskracht. Bij het opstellen van een basisraming houdt de DIA niet alleen rekening met (DIA)projecten waarvan alle aan het overheidsnetwerk aangesloten departementen profijt van hebben, maar ook met de automatiseringsprojectaanvragen van departementen aangesloten op het overheidsnetwerk. Dit om (1) te voorkomen dat te veel ICT-investeringsaanvragen worden ingediend en (2) om ervoor te zorgen dat de DIA ondanks het tekort aan mankracht toch ALLE projecten (indien gegund) in één begrotingsjaar kan uitvoeren.
Ook in de basisraming 2022 heeft de DIA rekening gehouden met het aanschafproces van automatiseringsapparatuur voor een aantal departementen zodat de desbetreffende departementen in 2023 voorzien kunnen worden van een nieuwe ICT-Infrastructuur.
Met dank aan het toegekende investeringsbudget is het in 2022 gelukt om de nodige apparatuur aan te schaffen. In 2023 wordt de basis (lees: een stabiele ICT-infrastructuur) bij diverse departementen aangelegd. Een stabiele ICT-infrastructuur is van belang voor de toekomstige aansluiting op het e-Government platform (Conexion).

GEREALISEERDE DOELSTELLINGEN IN 2022:

- DTI, BIE en BID automatiseringsapparatuur zijn besteld en bevinden zich in de leveringsfase;

- Back-up tape units bij een aantal departementen zijn vervangen door Network Attach Storage (NAS);

- Concept ‘logical framework’ voor de investeringsaanvraag 2024 (en 2025) met betrekking tot een nieuwe core business applicatie voor de LAR is klaar voor revisie;

- Aantal werkstations is geüpgraded naar Windows 11;

- DIA-timesheet (urenverantwoording) is gedigitaliseerd, geïntroduceerd en is in productie;

- Installatie DecosJoin Servers voor DPL en SEDECO (huurcommissie);

- DIA-helpdeskmonitoringtool is geüpdatet. Helpdeskmedewerkers kunnen via een Tv-scherm de status van alle op het overheidsnetwerk aangesloten servers en NAS monitoren.

Om over te kunnen gaan tot het aanvragen van inkooporders had de DIA minimaal 3 offertes nodig. Momenteel zijn er veel uitdagingen om producten geleverd te krijgen waardoor de leveranciers niet snel konden reageren op de offerte aanvragen. Dit heeft ervoor gezorgd dat de DIA in de laatste weken van december nog steeds bezig was met evalueren van offertes en indienen van aanvragen tot Inkooporders. Gelukkig is het gelukt om voor het einde van het jaar alle inkooporders binnen te hebben.
Wellicht moet de DIA in de toekomst eerst samen met de leveranciers nagaan of bepaalde producten op korte termijn leverbaar zijn alvorens over te gaan tot het aanvragen van offertes. Hierdoor kan men dan de keuze maken om (1) lang te wachten op offertes of (2) over te stappen naar een andere product/software die snel geleverd kan worden waardoor men sneller een offerte ervoor kan krijgen.

2.3 FUTURA

Futura houdt zich voornamelijk bezig met het uitvoeren van specifieke innovatieprojecten in opdracht van het Ministerie van Algemene Zaken en wordt mede ondersteund door het innovatieteam van het Ministerie. Naast het optreden als strategische partner voor diverse lokale organisaties, heeft Futura ook projecten in samenwerking met partners in de private en publieke sector uitgevoerd.

Hier volgen hoogtepunten, partnerschappen, evenementen en samenwerkingsverbanden van Futura in 2022.

Workshops Wetenschap en Technologie: In februari organiseerde Futura een gratis workshop Wetenschap en Technologie in Savaneta voor “Club di Mucha” en de kinderen van Centro di Bario Savaneta van tussen 7 en 11 jaar. Er werden verschillende activiteiten georganiseerd voor de 23 kinderen, waaronder een speelse kennismaking met coderen, Virtual Reality (VR) en een wetenschappelijk experiment.

SuperNova: Self-Love Event: Een tweede ‘Self-Love Event’ werd georganiseerd -ter ere van ‘Self-Love’ maand in februari 2022- waar 90 vrouwen tussen de 20 en 60 jaar aan dit gratis seminar deelnamen. Dit evenement dat door Futura en meerdere partners was georganiseerd, had als doel om vrouwen van alle leeftijden te inspireren om bewust te werken aan hun eigen unieke zelfliefde traject.

Re-Tech Initiatief: Dit initiatief die in 2019 begon en die in 2021 de naam Re-Tech heeft gekregen, heeft tot nu toe meer dan 815 apparaten en computer hardware ingezameld, waarvan de meerderheid opnieuw aan lokale scholen en organisaties is uitgedeeld voor hergebruik. In juni 2022 werkte Futura samen met Stichting EPB voor het Re-Tech initiatief. Hierdoor worden meer dan 105 eerder afgedankte computer hardware en apparaten nu op EPB-scholen gebruikt, in het bijzonder door de nieuwe ICT Support studenten.

Start Up Guide Aruba: De gerenommeerde ‘Start Up Guide’ uitgeverij en mediabedrijf is momenteel bezig met het ontwikkelen van de ‘Start Up Guide Aruba’ gids voor ondernemers. Aruba zal als eerste in de Latijns-Amerikaanse en Caribische regio een eigen ‘Start Up Guide’ krijgen. Futura en ‘Start Up Guide’ zijn momenteel bezig met het voeren van de benodigde werkzaamheden om essentiële samenwerkingsverbanden met derden te sluiten die voor de komende publicatie noodzakelijk zijn. Het doel is om in 2023 een digitale versie te publiceren.

Universiteit van Aruba SISSTEM – Collaboratie: In mei had Futura samen met Enovis Business Optimization aan derdejaars studenten van de Universiteit van Aruba die het ‘Bachelor in Sustainable Engineering’ programma volgen, een aantal gastcolleges gegeven. De gastcolleges waren een onderdeel van het vak ‘Entrepreneurship, Innovation, and Society’, waarvoor de studenten les hadden gekregen over Projectmanagement en er werd een introductie gegeven over het ‘Agile’ systeem van werken.

EPI Leadership course: In mei heeft Futura als onderdeel van een verplichte leiderschap vak, gastcolleges aan de tweedejaars studenten van EPI gegeven. Deze gastcolleges waren gericht op de Toekomst van Werk, Projectmanagement en Design Thinking. Sinds 2019 heeft Futura samen met EPI aan meerdere projecten, evenementen en initiatieven gewerkt.

ARA’S CAROSAI XII Aruba 2022 Congres – Futura partnerschap: Sinds het begin 2022 was Futura een partner van de Algemene Rekenkamer van Aruba – (ARA) bij het organiseren van CAROSAI XII Aruba 2022 Congres. Vanwege zijn uitgebreide ervaring bij het uitvoeren van online initiatieven leverde Futura de gevraagde ondersteuning voor de succesvolle planning en hybride/online mogelijkheden voor CAROSAI XII deelnemers. Voor meer informatie: https://www.arubaxiicarosaicongress.com/

Immersive Sessions: In 2022 introduceerde Futura het 'Immersive Sessions' concept waarbij Futura gratis workshops, presentaties, 'fireside chats' en lezingen organiseerde over verschillende innovatieve concepten en onderwerpen. Deelnemers kregen hierdoor de kans om over de laatste ontwikkelingen op het gebied van innovatie te leren en kregen daarbij ook de kans om nieuwe vaardigheden te kunnen opdoen.
De eerste sessie die in samenwerking met Full Stack Vision werd gegeven, richtte zich op de Metaverse, NFT's, Digital Wallets en een 'hands-on' workshop met NFT's.
De tweede sessie richtte zich op het verleden, heden en toekomstige trends en kansen van de Arubaanse agrarische sector. Deze sessie werd in samenwerking met de United Farmers Aruba gegeven.
Het onderwerp van de derde sessie had als titel '21st Centrury Parenting: A Holistic approach' en werd in samenwerking met Bloom with Bliss gegeven. De laatste sessie ging over de mogelijkheden van werken op afstand door middel van technologie om je bedrijf uit te breiden. Voor onze laatste sessie werkte Futura samen met Bryan Sutlive van Sutlive Law.

SuperNova: Girls STEM Experience: Voor het tweede SuperNova evenement in 2022 organi-seerde Futura, in samenwerking met Makerpedia, een 'Girls STEM Experience' dag. De doelgroep bestond uit meisjes tussen 6 en 9 jaar en het doel was om de verschillende STEM (Science, Technology, Engineering, and Mathematics) vakgebieden aan deelnemers te introduceren en de belangstelling hiervan op een innovatieve manier te stimuleren. 4 ruimtes van het kantoor van Futura werden heringericht, waarbij elke omgebouwde ruimte een ander STEM-gebied vertegenwoordigde, waarin de meisjes de hele dag aan verschillende workshops, uitdagingen en spelletjes konden deelnemen. Alle activiteiten werden door actieve vrouwelijke STEM-professionals georganiseerd en begeleid.

Mo-B Lab 2022/2023: Na bijna twee jaar stil te hebben gestaan, is aan het begin van het schooljaar 2022/2023 een vernieuwd Mo-B Programma van start gegaan! Futura, Metabolic Foundation en Biblioteca Nacional di Aruba werken opnieuw samen om het Mo-B Lab Makerspace en Programma opnieuw voor onze leerlingen en de jeugd op Aruba te starten. Dit jaar rekenen wij ook op de steun van het Prins Bernhard Cultuurfonds Caribisch Gebied.

Tech Lab Colegio Sagrado Curason: Dankzij het harde werk en doorzettingsvermogen van de docenten van Colegio Sagrado Curason en in samenwerking met Futura en andere partners werd een nieuwe Tech Lab bij de eerdergenoemd school opgericht en geopend. Het doel van het Tech Lab is om innovatie, verkenning en creativiteit onder de leerlingen te stimuleren. Een ruimte in de school is omgebouwd tot een Tech Lab met levendige kleuren, diverse technologische apparatuur, gadgets, Virtual Reality (VR) apparatuur en nog veel meer. Het Tech Lab bij Colegio Sagrado Curason werd tijdens IMMERSE 2022 officieel geopend. De regering en alle partners werden uitgenodigd om deze unieke nieuwe ruimte te verkennen.

Code Club Aruba – Collaboratie: Futura begon in 2022 met Code Club Aruba en de Digital Natives of Aruba Foundation samen te werken teneinde kansen te bieden aan individuen, waardoor zij kennis kunnen maken met coderen en computerwetenschappen. Met dit partnerschap zullen 15 extra deelnemers zich aansluiten bij de Code Club en een bijdrage leveren aan het creëren van een groter coder/coding netwerk in Aruba.

IDEA/DEACI Silver Entrepreneurship workshop: Futura organiseerde een Future of Work workshop als onderdeel van het 'Silver Entrepreneurship for retired or soon to be retired' programma van de Directie Economische Zaken. Deelnemers kregen een inzicht in wat de toekomst voor hun toekomstige onderneming met zich kan brengen. Deelnemers kregen ook een korte introductie in probleemoplossende technieken die hen kunnen helpen effectievere en efficiëntere beslissingen te nemen.

Aruba Innovation Summit 2022: Op 31 augustus 2022 had Futura een zeer succesvolle Aruba Innovation Summit 2022: The new era of reinvention georganiseerd en uitgevoerd. Dit evenement bevatte 3 internationale sprekers en omvatte internationale partners van en/of met een achtergrond bij gerenommeerde internationale organisaties (o.a. MasterCard en Google). Een panel van lokale ondernemers die hun carrière "heruitgevonden" hebben maakte ook deel uit van de agenda. Met een volle capaciteit van 300 deelnemers was het een zeer geslaagd evenement. Kijk voor meer informatie over de Innovation Summit op: https://www.arubainnovationsummit.com/

EduTech Fund: Het EduTech Fund een initiatief die op 15 september 2022 begon en gericht is op alle scholen in Aruba. Voor het schooljaar 2022/2023 wil het EduTech Fund innovatie, technologie en interactiviteit in de Arubaanse klaslokalen stimuleren, door innovatie proefprojecten ontworpen door scholen, leraren en studenten in Aruba financieel te ondersteunen. Het EduTech Fund staat aanvragen toe van alle scholen in Aruba met een schoolbestuur die door de Directie Onderwijs is erkend. Het totale fonds voor het schooljaar 2022/2023 is begroot op Afl. 400.000,00. Kijk voor alle informatie over het Edutech Fund op https://www.edutecharuba.org/

SuperNova: Celebrating Supermoms! Op 1 oktober 2022 organiseerde Futura haar derde gratis Supernova evenement van het jaar, Celebrating Supermoms! Een evenement gewijd aan alle moeders die er zijn en hen inspireren om de wereld het beste van hen te geven in plaats van wat er van hen over blijft. Onze sprekers Nohely Fingal van Bloom with Bliss Aruba en Dorilis Werleman van Psycoach Aruba, deelden hun expertise, gecombineerd met waardevolle en inspirerende kennis en tips voor alle aanwezigen.

IMMERSE 2022: Voor IMMERSE 2022 werkte Futura samen met verschillende bedrijven en individuen om meer dan 20 evenementen en workshops te organiseren. Activiteiten werden voor alle verschillende leeftijdsgroepen gepland en uitgevoerd en werden op verschillende locaties over het hele eiland georganiseerd. IMMERSE 2022 was de derde editie van IMMERSE en gaf veel ondernemers de kans om in contact komen met gelijkgestemden, hun innovatieve ideeën verder uit te werken en aan een publiek te presenteren. Het was een week waarin nieuwe ideeën een kans kregen om tot leven te komen om uit te groeien tot iets groters en anderen te inspireren om hetzelfde te doen. De geleidelijke groei van innovatieve ideeën in onze gemeenschap door de jaren heen laat zien dat innovatie niet spontaan plaatsvindt, maar dat je in je ideeën moet geloven, toegewijd moet blijven en kleine stappen moet zetten om zij tot leven te brengen. Ga voor alle informatie over IMMERSE 2022 naar: https://immersearuba.org/#program

Innovation Camp 2022: Voor de 2022 editie van het Innovation Camp heeft Futura een STEAM (Science, Technology, Engineering, Arts and Mathematics) thema innovatiekamp georganiseerd en uitgevoerd. Gedurende een volle week van activiteiten, konden de kinderen de STEAM-onderwerpen leren en verkennen door middel van hands-on projecten. Zij werkten samen met opvoeders, wetenschappers en ingenieurs, waardoor zij de vaardigheden konden ontwikkelden die zij nodig hebben om toekomstige innovators te zijn. Van canvas schilderen, hun eigen zeep maken met de scheikundigen van Royal Aruba Aloë, tot het coderen van hun eigen spel, wij zijn zo trots op de creativiteit en het innovatieve denken van onze kampeerders in hun projecten en dat allemaal terwijl zij plezier hadden, vrienden maakten en vertrouwen in hun eigen passies opbouwden. Wij kunnen niet wachten om te zien wat zij in de toekomst zullen creëren, nu zij weten dat alles mogelijk is. Het was opnieuw een kamp met volle capaciteit en inclusief. Bovendien werkte Futura samen met HIAS om aan hen vijf (5) plaatsen te geven voor dit STEAM-kamp.

SuperNova's Christmas Bazaar for Aspiring Female Entrepreneurs: In december 2022 werkte Futura samen met 15 aspirant vrouwelijke ondernemers aan een unieke kerstbazaar. Met 15 verschillende verkopers, variërend van sieraden, kunst en handwerk, accessoires, huidverzorgingsproducten, desserts en nog veel meer, was het een kans voor de vrouwelijke ondernemers om hun unieke producten te laten zien en een kans voor de lokale gemeenschap om hun steun te betuigen, vooral voor de feestdagen.

Futura en MasterCard komen samen om de economische groei van Aruba te ondersteunen: Futura en MasterCard hebben in 2022 officieel een Memorandum of Understanding (MOU) ondertekend, gericht op het stimuleren van innovatie van betalingssystemen en het bevorderen van financiële inclusie in het land. Als wereldwijde leider in betalingstechnologie zal MasterCard de capaciteit van Futura ondersteunen om digitale transformatie in Aruba te stimuleren, met name waar de mogelijkheid bestaat om inzicht te krijgen in opkomende technologieën en best practices met betrekking tot wereldwijde digitalisering. Als gevolg van het partnerschap zal Futura in het *City Possible*-netwerk van MasterCard worden ingeschreven.

City Possible is een wereldwijde innovatiegemeenschap waar steden, bedrijven, academici en gemeenschappen uit de hele wereld samenwerken aan een meer inclusieve en duurzame toekomst. Futura zal hierdoor toegang krijgen tot een schat aan informatie en ervaring over verschillende onderwerpen die betrekking hebben tot digitalisering en innovatie van MasterCard en andere netwerkpartners. Futura en MasterCard zullen dit unieke partnerschap gebruiken om samen te werken aan verschillende projecten en initiatieven in de publieke sector, waardoor de gemeenschap de vaardigheden en kennis kan opdoen die nodig zijn om hun ideeën bij te schaven en te implementeren. Futura is erg enthousiast over deze samenwerking, omdat het de mogelijkheden van Aruba als een klein eiland illustreert om samen te werken met internationale bedrijven. Dit zal de deuren openen naar een uitgebreid netwerk en een groot scala aan mogelijkheden.

OVERHEIDSORGANISATIE 3

3.1 DEPARTAMENTO DI RECURSO HUMANO

Departamento di Recurso Humano (DRH), de dienst belast met de overheidsorganisatie, heeft zich naast de reguliere werkzaamheden, in 2022 ook beziggehouden met de werkzaamheden in het kader van het Beleidsplan Verlaging Personeelskosten (BVP) en het Landspakket (B-maatregelen).

Beleidsplan Verlaging Personeelskosten

In 2022 heeft het Land de maatregelen van het BVP 2018 voortgezet. Conform het BVP geldt in de periode van 2018 tot en met 2022 een beperking van nieuwe vacatures, tenzij het een vacature betreft bij een kern dienst en/of van een cruciale functie. En mits de vacature is begroot. Beperking van nieuwe vacatures c.q. nieuwe indienstnemingen wordt immers als instrument gebruikt om op de Q-component – het aantal overheidswerknemers – te sturen en hiermee de personeelslasten te verlagen. De nadruk lag op de beheersing van de doorvoering van het BVP en het rapporteren hieromtrent in de kwartaal uitvoeringsrapportage. De belangrijkste aspecten hiervan waren:

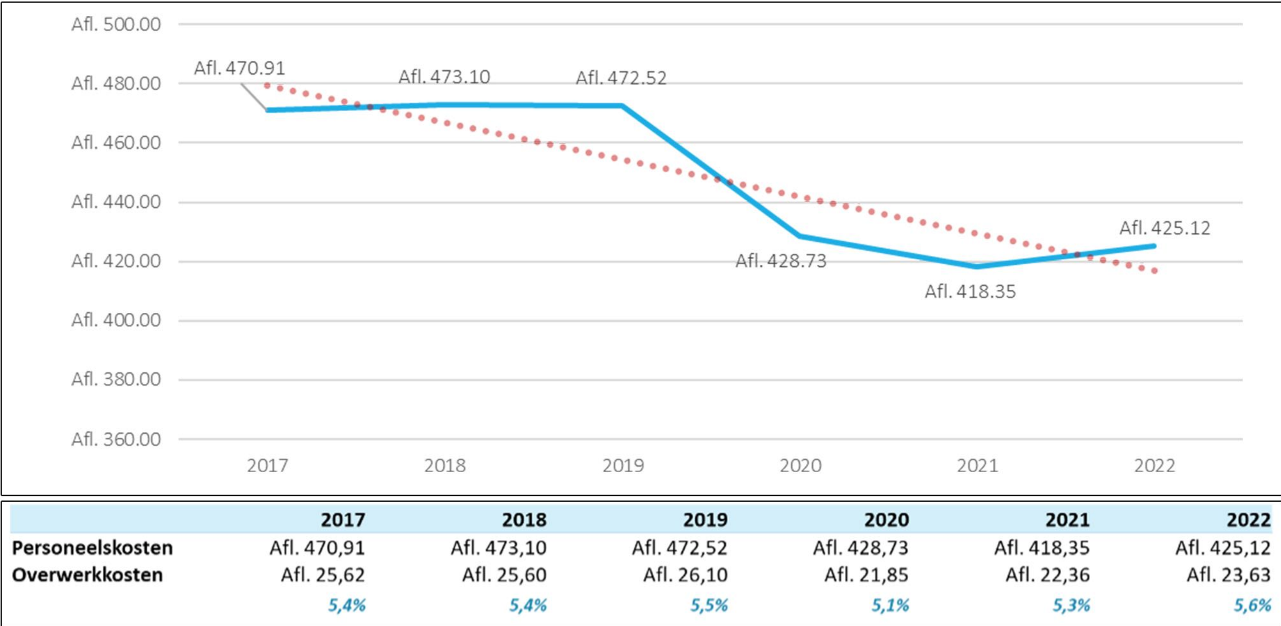
- De verdere matiging van indienstnemingen van personen in dienst van Land Aruba;
- De beperking van vervanging van ambtenaren bij uitstroom, pensionering;
- De VUT-regeling en de uitvoering daarvan conform de geldende regels;
- De verdere plaatsing van non-actieven uit de overtolligheidspoel;
- De aanpak overwerkproblematiek, met inachtneming van de aanbevelingen van het Caft;
- De aanpak van de ziekteverzuimproblematiek.

Naar aanleiding hiervan zijn de personeelsaantallen en de personeelskosten afgenomen respectievelijk binnen de perken gehouden. Daarbovenop heeft het Land als tijdelijke maatregel besloten om de invulling van een gedeelte van de begrote vacatures te bevriezen. De resultaten van het BVP worden hieronder weergegeven. Daarbij zijn er nieuwe maatregelen voorgesteld, BVP-2. De ministerraad is in principe akkoord gegaan met de voorgestelde aanvullende maatregelen en heeft verzocht voor nadere uitwerking van de financiële consequenties. Het DRH is op dit moment in afwachting van de onderzoeksresultaten van het Landspakket (B.5.3) om dit verder te kunnen uitwerken en opnieuw aan te bieden.

De overwerkvergoeding voor 2022 is met ongeveer Afl. 1,3 miljoen toegenomen ten opzichte van het jaar daarvoor. De voornaamste reden hiervoor is het gedeeltelijke ontdoen van de tijdelijke inkorting op de bezoldiging. Omdat de bezoldigingen met ingang van 1 juli 2022 zijn hersteld, is ook het uurtarief – dat bepalend is voor de berekening van de overwerkvergoeding – toegenomen. Met de tijdelijke maatregelen, opgenomen in de circulaire "aftoppen overwerkvergoeding" (DRH no. 44308) heeft het Land ervoor gezorgd dat de overwerkkosten ongeveer Afl. 0,7 miljoen minder zijn uitgekomen. Opgemerkt zij dat in 2023 een toegewijde commissie benoemd zal worden om voor de monitoring en advisering m.b.t. overwerkvergoeding zorg te dragen.

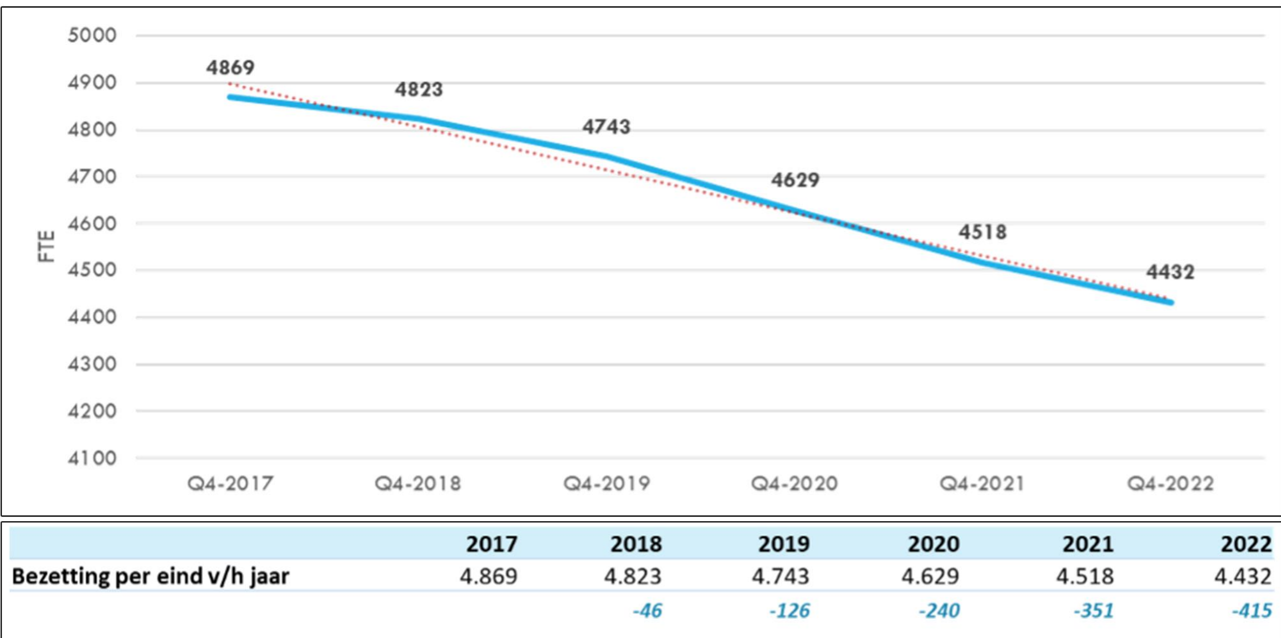
Personeelskosten en overwerk
VERLOOP PERSONEELS- EN OVERWERKKOSTEN 2017-2022

De personeelskosten laten sinds 2017 een dalende trend zien. Als gevolg van de COVID-19-pandemie zijn ingaande 1 mei 2020 de bezoldigingen tijdelijk ingekort met 12.6% en met 25% van ministers en statenleden. Dit heeft gezorgd voor een forse daling van de personeelslasten. Ingaande juli 2022 is 5% van de inkorting ongedaan gemaakt. 2022 laat dan ook een lichte stijging zien, vanwege het gedeeltelijke ontdoen van de tijdelijke inkorting op de bezoldiging. In 2023 wordt het restant ongedaan gemaakt. Zelfs met het volledig ontdoen van de tijdelijke inkorting blijven de salariskosten een dalende trend zien vergeleken met het begin van het BVP in 2018, van Afl. 470 miljoen tot Afl. 425 miljoen, 9.6%. Hiermee voldoet Aruba dus aan de met Nederland afgesproken personeelslastennorm.
Hieronder volgt een grafische weergave:

	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Personeelskosten	Afl. 470,91	Afl. 473,10	Afl. 472,52	Afl. 428,73	Afl. 418,35	Afl. 425,12
Overwerkkosten	Afl. 25,62	Afl. 25,60	Afl. 26,10	Afl. 21,85	Afl. 22,36	Afl. 23,63
	5,4%	*5,4%*	*5,5%*	*5,1%*	*5,3%*	*5,6%*

Personeelsbestand
PERSONEELSVERLOOP 2017-2022
Het aantal personeelsleden is vanaf 2017 per saldo verlaagd van 4.869 tot 4.432. Dat is per saldo 415 minder dan bij de start van het BVP, een verlaging van 9%.

	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Bezetting per eind v/h jaar	4.869	4.823	4.743	4.629	4.518	4.432
		-46	*-126*	*-240*	*-351*	*-415*

REDENEN PERSONEELSVERLOOP

In 2022 hebben 190 personeelsleden de dienst verlaten, wegens verschillende redenen. Daarnaast zijn er 93 nieuwe personeelsleden in dienst genomen. Per saldo is het personeelsbestand in 2022 afgenomen met 97. De indienstnemingen betreffen vooral Defensie/AruMil en Kustwacht (26%), Immigracion Aruba (10%), DIMP (6%), OM (5%).

	Kwartaal 1	Kwartaal 2	Kwartaal 3	Kwartaal 4	Totaal
Indienstnemingen	**+18**	**+14**	**+52**	**+9**	**+93**
Indienstneming	12	6	46	5	69
Vervanging van uitstroom	6	8	6	4	24
Uitdiensttredingen	**-18**	**-27**	**-72**	**-73**	**-190**
VUT-regeling	-6	-2	-17	-29	-54
Aflopende contracten	-7	-7	-15	-11	-40
Op eigen verzoek	-3	-11	-13	-10	-37
Pensioenleeftijd	-0	-0	-22	-12	-34
Disciplinair ontslag	-0	-2	-4	-7	-13
Overlijden	-2	-5	-1	-2	-10
Overige redenen	-0	-0	-0	-2	-2

VUT-REGELING 2018-2022

In 2022 is de mogelijkheid van vrijwillige uitdiensttreding (VUT) wederom aangeboden. Van de 302 ingediende verzoeken, zijn 205 verzoeken gehonoreerd. Sinds 2018 zijn er 5 VUT-rondes geweest en het totaal aantal personeelsleden dat hiervan gebruik heeft gemaakt bedraagt 426.

	Aantal verzoeken	Toegekend	Percentage
2018	85	61	72%
2019-1	43	28	65%
2019-2	59	37	63%
2020	-	-	-
2021	159	95	60%
2022	302	205	68%

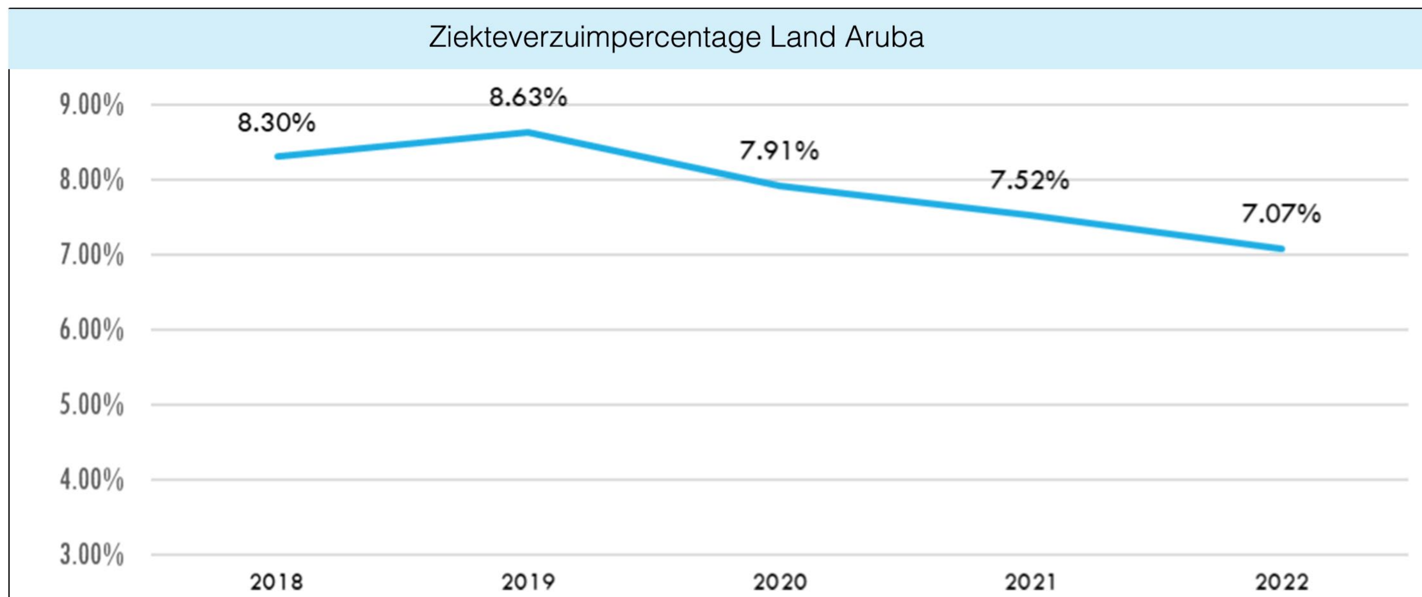
NON-ACTIEVEN

Een van de maatregelen die genomen is om de personeelskosten te verlagen, is de aanpak van de non-activiteitspool, waarin eind 2017 77 personen zaten. Hier is in 2022 ook gevolg aan gegeven en de eindstand is nu 12 personen.

	Aantal
Beginstand 2022	**19**
(+) nieuwe non-actieven	+2
(-) geen non-actief meer	-9
Eindstand 2022	**12**

ZIEKTEVERZUIM GEGEVENS

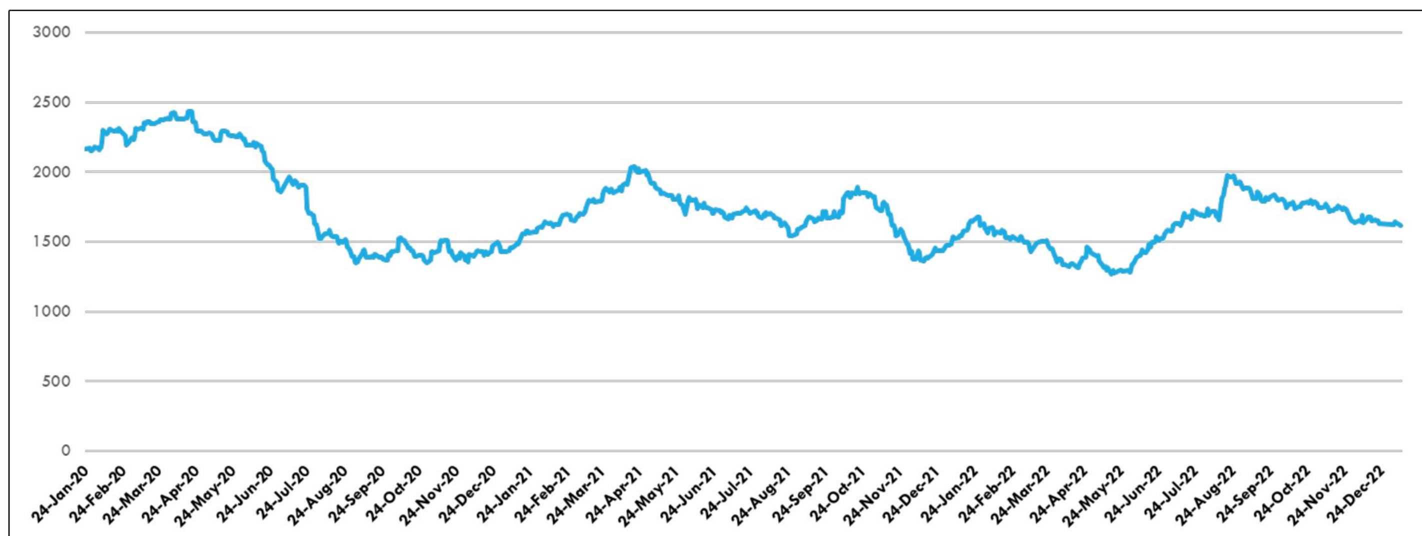
In 2022 is veel aandacht besteed aan het ziekteverzuim binnen de overheidssector. Hoewel de ziektemeldingsfrequentie gestegen is, zijn de gemiddelde ziekteverzuimduur en het ziekteverzuimpercentage gedaald.

	2018	2019	2020	2021	2022
Ziekmeldingsfrequentie	5,52	5,99	4,48	5,03	5,42
Gemiddelde ziekteverzuimduur	5,36	5,86	5,97	6,38	5,16
Ziekteverzuimpercentage	8,30%	8,63%	7,91%	7,52%	7,07%

WERKVOORRAAD OPERATIONELE ZAKEN

De werkvoorraad bij DRH is hoog. Er komen jaarlijks meer dan duizend stukken binnen en er worden meer dan duizend stukken afgewerkt. De doorlooptijden zijn ingehaald. Een uitzondering kan zich voordoen bij complexe zaken. De eindvoorraad is 1.622 stukken en het verloop van de werkvoorraad wordt aangegeven in onderstaand grafiek en tabel:

Nr.	Uitgaande adviezen	2022	Nr.	Uitgaande adviezen	2022
1	Bevordering	836	6	Overplaatsing	304
2	VUT	505	7	Indienstneming	301
3	Kindertoelage	449	8	BVVD	252
4	Ambtsjubileum	407	9	Verlenging AOV	197
5	Disciplinaire Procedure	362	10	Inpassing	186

LANDSPAKKET

Gedurende het kalenderjaar 2022 heeft DRH zich ingezet om voornamelijk de beleidsuitgangspunten van het Landspakket in te vullen om zodoende een aanvang te maken aan het transformatieproces van het HRM-beleid voor het overheidspersoneel van het Land.
Op de eerste plaats waren de vele werkzaamheden voor de ontwikkeling van een visie/stip en de Roadmap overheidsbrede HRM en draagvlakmeetings stakeholders.
Daarnaast is ook veel tijd en energie geïnvesteerd in het nieuwe Prestatie Management Systeem (PMS) dat op 1 januari 2023 in werking is getreden. Ook in de implementatie van het PMS, hebben trainingen aan hoofden van dienst en medewerkers, workshops en vergaderingen met de vakbonden plaatsgevonden.
Bijzondere aandacht is besteed aan de acties B4, B5, B6, B8, B9

B.4

• B.4.2. Roadmap
Er is een goedgekeurde visie (de Stip) en een (nog niet vastgestelde) Roadmap ontwikkeld en gepresenteerd aan diverse stakeholders en de ministerraad in 2022 om de doelstellingen van Landspakket Thema B te behalen. Echter, is er tezamen met andere thema's besloten om sessies in het kader van de methodologie Theorie of Change te organiseren. De bestuurlijke vastlegging van de Roadmap dient na afronding van deze sessies nog formeel bestuurlijk vastgesteld te worden in 2023.

• B.4.3 Herinrichting overheidsapparaat
De aanbestedingsstukken zijn gedurende de maanden juli tot en met november 2022 geschreven en meermaals afgestemd. In december 2022 is de aanbesteding gepubliceerd en in de eerste helft van 2023 zal de partij die het gaat uitvoeren volgens planning de opdracht gegund krijgen.

B.5

• B.5.3. Benchmark onderzoek arbeidsvoorwaarden
Een onderzoek naar de arbeidsvoorwaarden is in de eerste instantie in 2021 door het onderzoeksbureau SEO uitgevoerd (B.5.1). Helaas was dit niet naar wens uitgevoerd. Voornaamste redenen:
a. proces is niet goed doorlopen;
b. de vergeleken bedrijven, zowel semipubliek als privaat, waren te summier en minder relevant.
Er is een vervolgonderzoek opgenomen en gestart in de tweede helft van 2022. In het eerste kwartaal van 2023 zal dit aanvullende onderzoek worden afgerond en zal er nader over worden geadviseerd als ook de vervolgstappen worden bepaald.

B.6

• Beleid met betrekking op doorstroom en uitstroom is ontwikkeld, te weten:
a. Beleidsdocument maatregelen niet-integer gedrag;
b. Reactiveren non-actieven met verplicht karakter;
c. Proefplaatsing bij overplaatsing naar functies met zwaardere functiewaardering.
Bovengenoemde beleidsadviezen zijn met ingang van 1 januari 2023 in werking getreden.

B.8

• HR-functie
Onderzoek naar de HR-functie is uitgevoerd en afgerond, hierover is geadviseerd en e.e.a. is bestuurlijk vastgesteld. Kort gezegd kon het DRH zich vinden in de 17 voorgestelde maatregelen, echter is de wijze waarop e.e.a. is onderzocht en weergegeven niet correct gedaan en gegaan. Ook daarover is een zienswijze aangeboden en gepubliceerd. Van de voorgestelde maatregelen die nog niet op de uitvoeringsagenda zijn opgenomen, zullen deze gefaseerd in de tijd worden opgenomen in de uitvoeringsagenda's van de komende jaren.
a. Beleidsadvies en plan van aanpak voor Werving en Selectie doorstroom zijn vastgesteld.

B.9
Strategisch personeelsbeleid:

- **B.9.1. Divers:**
  a. Beleidsadvies en plan van aanpak voor Werving en Selectie doorstroom zijn vastgesteld.
  b. Digitaal Platform voor Training en Ontwikkeling - Terugkoppeling op het aanvankelijk plan van aanpak en te ondernemen acties door TWO-NED bleef lang uit en na herhaaldelijke verzoeken bleek dat men het centraal wenst aan te vliegen voor de CAS-landen tezamen. Dit onderwerp is dan ook buiten onze cirkel van invloed geraakt. Gezien de wenselijkheid (lees noodzaak mede t.b.v. ontwikkeling in het kader van prestatiemanagement) is er gezocht naar een “eigen” oplossing (platform Studytube – advies is aangeboden). Indien in de toekomst er een centraal platform komt voor de CAS-landen, dan zal dat te zijner tijd nader geëvalueerd worden.
  c. In anticipatie op de afronding van het onderzoek inzake de arbeidsvoorwaarden (B.5.3) is een plan van aanpak met betrekking tot moderniseren c.q. optimaliseren van het belonings- en loopbaanbeleid uitgeschreven.

- **B.9.2.**

Wetgeving is afgerond en uitrol en trainingen zijn verzorgd in het kader van de Pilot en introductie van Prestatiemanagement per 01-01-2023.

Dit verslag is een weergave van de enkele van de vele werkzaamheden binnen het DRH. Het HRM- en DRH-transformatieproces is in 2022 van start gegaan. DRH gaat van een administratieve dienst naar een strategische partner voor overheidsdiensten en overheidspersoneel. Door de intensieve contacten met stakeholders (o.a. ministers, vakbonden, diensthoofden e.a.) is de basis gelegd voor verbetering van samenwerking en creëren van draagvlak voor transformatie van DRH en HRM-beleid.

Met de inzet, betrokkenheid en toewijding van het DRH-personeel is in 2022 heel veel bereikt. Daarom is: “Un bon comienso ta mita trabou”, een adequate zin voor de beschrijving van 2022.

3.2 BUREAU INTERNE DIENSTEN

Het Bureau Interne Diensten (BID) is een dienstverlenende overheidsinstantie voor de overheid en voor de bevolking in het algemeen. Zij verleent technische bijstand aan alle overheidsdiensten in het kader van het centrale documentmanagementsysteem dat bijdraagt aan volledige en snel toegankelijke informatie inzake binnenkomende en uitgaande documenten. Deze documenten hebben beleids-, juridische-, bewijs-, procesondersteunende waarde en zijn van informatieve waarde voor de Arubaanse overheid en gemeenschap.
BID beheert het dynamisch archief en het semi-statisch archief. In 2022 zijn grote stappen gedaan op het gebied van digitalisering en innovatie.

GEREALISEERDE DOELSTELLINGEN IN 2022:

- SSA-archiefrekken/afgekeurde lektrievers: Werkzaamheden die het afdeling semi-statisch archief in 2022 hebben uitgevoerd; is gebudgetteerd maar niet goedgekeurd.
  - Inventariseren, sorteren en selecteren van huurgronden en erfpachtaanvragen (25 archiefdozen: periode 1976 t/m 2002).
  - Project Saneren en Inventariseren BID-archief (± 1.000 archiefdozen). Dossier uithalen uit de lektriever, plaatsen dossier in archiefdozen, inventariseren en selecteren dossier voor vernietiging 75% van het archief is geïnventariseerd. Momenteel zijn zij nog bezig met het monteren van de archiefrekken.
  - Technische bijstand verleend aan HBK Savaneta, HBK Noord en DPL

- CENTRALE MAGAZIJN: Het gebouw van de Centrale Magazijn wordt verbouwd en uitgebreid. Deze werkzaamheden zijn in het vierde kwartaal van 2022 begonnen en het nieuwe gebouw wordt naar verwachting in het tweede kwartaal van 2023 opgeleverd.

• Beleidsafdeling Interdienstelijke Contacten en Functioneel Beheer (ICFB):

- Overheidsdiensten die ondersteund wordt door onze Functioneel beheerder voor DMS-Join, zowel technisch als functioneel gedurende het jaar 2022:

ARA	BMinTINO	DirFin	DSA	OM
BCI	BMinTV	DLA	DSZ	RvA
BHC	CAD	DLV	DTI	Secr.Min.Raad
BIA	CBS	DLVV	DTP	SvA
BID	DAO	DNM	DVG	VD
BIE	DBSB	DO	DWJZ	VDA
BMAZ (IOIRO)	DEZHI	DOUANE	IPA	
BMinAEI	DIA	DOW	IvA	
BMINFC	DIMAS	DPL	KIA	
BMinJSZ	DIMP	DPS	KPA	
BMinOS	DIP	DRH	MOT	

- Diverse andere werkzaamheden die verricht worden door de afdeling ICFB: ondersteuning van de server, troubleshooting, ondersteuning en cursus geven aan het personeel BID bij introductie van de nieuwe processen, inrichting en beheren van de punch clock, het geven van adviezen op het gebied van informatiebeheer en procesbeheer en uitbreiding.

• Projecten gestart in 2022:

- BMinTINO: Inrichting van alle diensten die onder het ministerie van TINO ressorteren (in voorbereidingsfase).
- Her-/Inrichting Processen/Zaaktypen/e-form: DTP; DSA; DIP; IVA; BID; DPL; DAO; DOW; BIA; DHC.

Verder is van belang te vermelden dat door een tekort aan personeel dit jaar geen Computercursussen en cursussen van Document Management en Archief Management I en II zijn aangeboden.
Belangrijk is ook om te vermelden dat er meer gekwalificeerd personeel nodig is om ondersteuning te blijven aanbieden, aangezien meer diensten digitaal gaan werken.

Uitdagingen:

• Project Archiefvernietiging Onbelangrijke Stukken (Selectie en Vernietiging), Opstellen Vernietigingslijst voor de Overheid en Wijziging en actueel maken van de basis Archiefcode. (BID is nog bezig met het inventariseren);

• Project Elektronische handtekening overheidsbreed (Join). Het kost te veel geld en andere mogelijkheden zijn geïntroduceerd bijv. Adobe Acrobat Dc met certificaat;

• Vervangen meubilair in slechte conditie (gebudgetteerd maar niet goedgekeurd en zal weer in de begroting 2024 worden opgenomen);

• Basis- en vervolgcursussen en trainingen voor het personeel in verband met e-Government (gebudgetteerd maar niet goedgekeurd);

• Aanschaf verrijdbare rekken voor magazijn en dynamische archief (onvoldoende middelen).

BID is bezig met het voorbereiden voor de toekomst. Gezien meer digitaal gewerkt zal gaan worden zal BID meer controlerende en ondersteunende werkzaamheden uitvoeren.

3.3 DIENST BURGERLIJKE STAND EN BEVOLKINGSREGISTER (DBSB/CENSO)

In 2022 stond efficiënte en hoogkwalitatieve service aan de klanten, centraal. Bij DBSB geldt een gemiddelde wachttijd per klant van ongeveer zeven (7) minuten. Dit streven is in 2022 gehaald.

VOORGENOMEN EN GEREALISEERDE DOELSTELLINGEN VOOR 2022:

DOELEN	STATUS
1. Het blijven geven van optimale service aan ongeveer 100.000 klanten per jaar	Gelukt
2. Gemiddelde wachttijd per klant is ongeveer zeven minuten	Gelukt
3. Introductie nieuwe ID-kaarten	Gelukt
4. Cursus Nederlands (ter voorbereiding op vakinhoudelijke opleiding Bestuursacademie)	Afgerond Start per januari 2023
5. Vakinhoudelijke opleiding Bestuursacademie: opleidingsplan betreffende upgrading van medewerkers DBSB op het gebied van Burgerzaken	Gesprekken afgerond. In afwachting antwoord DEZHI/DF m.b.t. opname in investeringsplan/ wenselijkheids-begroting?

De snelle ontwikkeling van de informatietechnologie leidt tot ingrijpende veranderingen in onze samenleving. Deze verdere digitalisering en introductie van nieuwe technologieën zullen ook gevolgen hebben voor de werkzaamheden van de DBSB.
De ontwikkeling en invoering van de digitale identiteit stellen hoge eisen aan de vaststelling en bescherming van die identiteit en persoonsgegevens. Dit heeft bij DBSB hoge prioriteit.

3.4 BUREAU MFA

Bureau Multi Functionele Accommodatie Aruba kampt met een onderbezetting van 10 personen. Bij activiteiten buiten werktijden wordt MFA ondersteund door derden of door het gebruikmaken van timeback. Dit is niet gezond is voor de organisatie.

'MFA SAN NICOLAS'
Ondanks gedane toezeggingen aan San Nicolas dat ook daar een MFA zal komen, is uitvoering hiervan uitgebleven door de voormalige regering. Een voorstel om het HBK door SOGA te laten verbouwen, werd niet gedragen, omdat de huurprijs zou worden verhoogd, terwijl het streven juist is om de huurkosten te verlagen. In 2023 zullen andere alternatieven worden overwogen zodat San Nicolas ook een MFA krijgt.

VOORGENOMEN EN GEREALISEERDE DOELSTELLINGEN IN 2022:

Huuractiviteiten in de avonduren herstellen na COVID	Huuractiviteiten in de avonduren lopen weer normaal, met uitzondering van MFA Savaneta en MFA Sta. Cruz. Beide vergaderruimtes werden gedurende het dienstjaar 2022 door resp. BID Magazijn en BRA gebruikt. Knelpunt is wel dat door een tekort aan personeel, veel time back is geaccumuleerd.
Openbare aanbesteding voor verhuur van de kantines van alle MFA's:	BMFA heeft 2 openbare aanbestedingen georganiseerd in 2022 voor het verkrijgen van huurders voor de kantines. Beiden zonder succes.
Huurders voor de leegstaande ruimtes in MFA Paradera en Noord:	MFA heeft veel pogingen gedaan om de lege ruimtes van MFA Paradera te verhuren, maar zonder succes. Er waren veel geïnteresseerden die opnames hebben gemaakt in beide gebouwen, maar het probleem bleef toch de huurprijs. Reden hiervoor is dat de huurprijs Afl. 63,50 per m2 is; bijna 3 keer zoveel als de basisprijs/norm van DIP.
Activiteiten met partners organiseren:	BMFA heeft in 2022 samen met partners informatieavonden georganiseerd en in december een Christmas Bazaar.

AANVULLENDE DOELSTELLINGEN GEREALISEERD

• Grote renovatie van MFA Noord en MFA Paradera door SOGA;
• Begin 2022 had BMFA vier diensten van het Ministerie van Algemene zaken met ruimtes ondersteund, namelijk BRA, DRH, VDA en BID Magazijn, waardoor huurbesparing voor het Ministerie van Algemene Zaken voor het dienstjaar 2022.

3.5 HULPBESTUURSKANTOREN ARUBA

De hulpbestuurskantoren (HBK's) zijn in 1991 in leven geroepen met als doelstelling:
"Het bevorderen van de toegankelijkheid van de Arubaanse overheid voor haar niet in de directe nabijheid van het bestuurscentrum wonende burgers."

Er zijn 5 Hulpbestuurskantoren: Noord, Paradera, Santa Cruz, Savaneta en San Nicolaas. Hier kan de burger terecht voor de volgende handelingen:
- Afgifte uittreksel Bevolkingsregister (van Afl. 5,00);
- Betalingen ELMAR, FCCA, SETAR en WEB.

Op 31 oktober 2022 moest het HBK San Nicolaas tot nadere orde worden gesloten, in verband met onveilige werkomstandigheden. Het personeel heeft gedurende de laatste twee maanden van het jaar gewerkt vanuit HBK Savaneta. Er is in de tussentijd hard gewerkt aan een alternatieve locatie in San Nicolas en de nodige verbouwingen zijn in 2022 gedaan. De verhuizing staat gepland voor begin 2023.

CIJFERS OVER HET JAAR 2022:

Totaal aantal klanten HBK Noord per maand 2022:

Januari:	2487
Februari:	2553
Maart:	3086
April:	0
Mei:	0
Juni:	911
Juli:	2601
Augustus:	2558
September:	2633
Oktober:	2509
November:	2700
December:	1956

** April en mei: MFA Noord gesloten voor onderhoud*

Totaal aantal klanten HBK Paradera per maand 2022:

Januari:	2345
Februari:	2711
Maart:	3180
April:	3772
Mei:	3785
Juni:	3858
Juli:	3140
Augustus:	3396
September:	3105
Oktober:	2997
November:	3243
December:	2137

Totaal aantal klanten HBK Santa Cruz per maand 2022:

Januari:	798
Februari:	962
Maart:	1765
April:	1654
Mei:	1978
Juni:	2114
Juli:	2489
Augustus:	1537
September:	1376
Oktober:	1398
November:	1485
December:	1263

Totaal aantal klanten HBK Savaneta per maand 2022:

Januari:	1892
Februari:	1739
Maart:	2050
April:	1866
Mei:	1892
Juni:	2055
Juli:	2072
Augustus:	2009
September:	1878
Oktober:	1712
November:	2798
December:	2107

HBK San Nicolaas tijdelijk gesloten

HBK NOORD:

	TOTAAL ONTVANGSTEN PER UTILITEITSBEDRIJF	TOTAAL INNINGSKOSTEN
WEB	Afl. 1.157.823,54	11.361 x Afl. 1,50 = Afl. 17.041,50
ELMAR	Afl. 2.356.792,10	8.439 x Afl. 2,50 = Afl. 21.097,50
SETAR	Afl. 1.069.757,75	6.979 x Afl. 2,50 = Afl. 17.447,50
FCCA	Afl. 4.460,00	5 x Afl. 2,50 = Afl. 12,50
CENSO	Afl. 140.835,00	Censo betaalt geen inningskosten
TOTAAL	**Afl. 4.729.668,39**	**Afl. 55.599,00**

HBK SAVANETA:

	TOTAAL ONTVANGSTEN PER UTILITEITSBEDRIJF	TOTAAL INNINGSKOSTEN
WEB	Afl. 1.574.585,26	15146 x Afl. 1,50 = Afl. 22.719,00
ELMAR	Afl. 3.179.769,18	13298 x Afl. 2,50 = Afl. 33.245,00
SETAR	Afl. 2.079.131,39	14258 x Afl. 2,50 = Afl. 35.645,00
FCCA	Afl. 0,00	Afl. 0,00
CENSO	Afl. 47.800,00	Censo betaalt geen inningskosten
TOTAAL	**Afl. 6.881.285,83**	**Afl. 91.609,00**

HBK PARADERA:

	TOTAAL ONTVANGSTEN PER UTILITEITSBEDRIJF	TOTAAL INNINGSKOSTEN
WEB	Afl. 1.689.195,31	115628 x Afl. 1,50 = Afl. 23.442,00
ELMAR	Afl. 3.589.162,72	12.412 x Afl. 2,50 = Afl. 31.030,00
SETAR	Afl. 1.617.466,77	9871 x Afl. 2,50 = Afl. 24.677,50
FCCA	Afl. 1362,00	2 x Afl. 2,50 = Afl. 5,00
CENSO	Afl. 131615,00	Censo betaalt geen inningskosten
TOTAAL	**Afl. 7.028.801,80**	**Afl. 79.154,50**

HBK SANTA CRUZ:

	TOTAAL ONTVANGSTEN PER UTILITEITSBEDRIJF	TOTAAL INNINGSKOSTEN
WEB	Afl. 2.093.395,01	19.391 x Afl. 1,50 = Afl. 29.086,50
ELMAR	Afl. 4.425.001,01	17.104 x Afl. 2,50 = Afl. 42.760,00
SETAR	Afl. 1.678.803,92	10.998 x Afl. 2,50 = Afl. 27.495,00
FCCA	Afl. 0,00	Afl. 0,00
CENSO	Afl. 68.400,00	Censo betaalt geen inningskosten
TOTAAL	**Afl. 8.265.599,94**	**Afl. 99.341,50**

HBK SAN NICOLAS:

	TOTAAL ONTVANGSTEN PER UTILITEITSBEDRIJF	TOTAAL INNINGSKOSTEN
WEB	Afl. 892.445,40	12881 x Afl. 1,50 = Afl. 19.321,50
ELMAR	Afl. 1.825.349,86	11219 x Afl. 2,50 = Afl. 28.047,50
SETAR	Afl. 1.175.843,27	9306 x Afl. 2,50 = Afl. 23.265,00
FCCA	Afl. 0,00	Afl. 0,00
CENSO	Afl. 30.735,00	Censo betaalt geen inningskosten
TOTAAL	**Afl. 3.924.373,53**	**Afl. 70.634,00**

INFRASTRUCTUUR EN RUIMTELIJKE ORDENING 4

2022 was het jaar waarin het herstel van Aruba na de pandemie is versneld. De diensten van het Ministerie van Infrastructuur en Ruimtelijke Ordening spelen een belangrijke ondersteunende rol bij het behalen van gestelde overheidsdoelstellingen, in het bijzonder in het kader van het behalen van leefbaarheids en kwaliteitsdoelen en economische herstel.

Het budget voor de infrastructurele diensten was ingekort en ook deze diensten kampen met een personeelstekort.
Wat ook een grote impact heeft gehad op dit deel van het ministerie, zijn de strafrechtelijke onderzoeken naar vermoedelijke onregelmatige uitgifte van overheidsterreinen waar de voormalige ministers van Infrastructuur en medewerkers van de dienst mogelijk bij betrokken zijn.

Om onder andere deze reden heeft de Minister-President, bij het aanvaarden van het ministerie van Ruimtelijke Ordening, Infrastructuur en Milieu in oktober 2020, meteen besloten tot het depolitiseren en versnellen van het uitgifteproces, door een aantal bevoegdheden, voortvloeiende uit de Landsverordening uitgifte eigendommen, het Retributie- en legesbesluit DIP en de Landsverordening ruimtelijke ontwikkeling, die aan de bevoegde minister zijn toebedeeld, aan de directeur Directie Infrastructuur en Planning (DIP) te mandateren. Dit met toepassing van bijzondere toezichteisen, zoals o.a. het zogenaamde “vier-ogen-principe”.

De strafzaken Avestrus, Flamingo en Kukwisa hebben de uitvoering bij DIP aanzienlijk verlamd. Ook de overige diensten hebben hier last van ondervonden. Elke keer weer worden nieuwe dossiers gevorderd in het kader van de genoemde onderzoeken, waardoor de werkzaamheden gestagneerd worden.
Te midden van deze uitdagingen kan terug worden gekeken naar een jaar waarbij belangrijke doelen zijn gehaald en waarbij duidelijker is geworden hoe urgent het is om de opgelopen achterstanden weg te werken om te voorkomen dat dit een stagnerend effect zal hebben op de economische groei van Aruba.

4.1 DIRECTIE INFRASTRUCTUUR EN PLANNING

De DIP heeft als doelstelling het bijdragen aan een duurzame ontwikkeling en de verbetering van de kwaliteit van leven in Aruba. De hieraan gerelateerde taken zijn:

a) het voorbereiden en uitvoeren van een integraal beleid met betrekking tot de volkshuisvesting en de ruimtelijke ontwikkeling;
b) het uitvoeren van het beleid middels voorbereiding van projecten, aanleg en onderhoud van infrastructurele werken, toezicht op de uitvoering van infrastructurele en bouwkundige werken en het onderhoud van gebouwen en vervoerscapaciteiten van de overheid;
c) het beheren en exploiteren van overheidsdomeinen; en
d) adviseren van de minister belast met infrastructuur.

In 2022 is Aruba getuige geweest van een herstelperiode na de hevige gevolgen van de COVID-pandemie. Ook de DIP was bezig in 2022 zich aan te passen aan het nieuwe normaal. In dit kader heeft de DIP in 2022 een eerste versie van adaptie van het gronduitgiftebeleid gepresenteerd aan het ministerie. In 2023 zal het nieuw beleid worden gepubliceerd.

In 2022 is het bedrijf MGM Source benaderd om een organisatieonderzoek te verrichten in DIP. Het rapport is aangeboden aan TWO in het kader van het Landspakket, voor analyse van de mogelijkheden om de inningsfunctie van de erfpachtcanon en diverse andere producten bij DIP te doen plaatsen. Ook gaf het rapport een beeld of er bepaalde andere organisatorische ontwikkelingen plaats dienen te vinden. De Centrale Accountants Dienst heeft in 2022 een quick-scan uitgevoerd en aanbevelingen gedaan voor organisatorische aanpassingen. Hiermee zal DIP in 2023-2024 organisatorische aanpassingen uitvoeren en waar nodig, op basis van de adviezen verbeteringstrajecten opzetten.

Erfpacht en huurgronden

Grond op Aruba is zeer schaars, terwijl de vraag naar erfpachtterreinen voor woningbouw en huurgrond voor agrarisch gebruik heel erg hoog is.
Hieronder volgt een overzicht van het aantal verzoeken dat thans nog in behandeling is:

	BEGIN VOORRAAD 2022	INGEKOMEN VERZOEKEN 2022	AFGEDANE VERZOEKEN 2022	EIND VOORRAAD 2022
Erfpacht woningbouw	7.360	157	158	7.359
Huurgrond woningbouw	18	33	16	35
Verlenging erfpacht	161	77	37	201
Erfpacht commercieel	115	12	3	124
Uitbreiding commercieel	18	11	0	29
Huurgrond	416	56	13	459
Bestemmingswijziging	198	55	5	248
Precario	1.409	375	1.730	54
Domein Verbetering	928	187	117	998

Gezien de grond schaarste op Aruba ziet de DIP hoogbouw als alternatief voor de woningbouw. Om deze reden is samen met de ontwikkelaar ‘Caribbean Town’ een woningbouwproject gestart. Op 14 oktober 2022 was de eerstesteenlegging en werd een begin gemaakt met de eerste fase van dit project tussen overheid en private sector; de eerste fase bestaat uit 162 woningen. Het betreft een project dat het resultaat is van een prijsvraag daterende uit het jaar 2018 behorende bij het project Watty Vos Boulevard. Het project bestaat uit 3 fasen, met een totaal van 330 woningen van verschillende groottes.

De burgers die een verzoek hebben ingediend bij DIP voor uitgifte van erfpachtterrein voor woningbouw, hebben voorkeur. De eerste fase zal in de eerste helft van 2024 afgerond zijn en de laatste fase naar verwachting einde 2025.

Om de enorme achterstand in de DIP-producten te verwerken heeft de DIP in 2022 een begin gemaakt met het wegwerken van achterstanden bij de producten bestemmingswijziging, innen van erfpachtcanon, innen van precariogelden, uitbreiding commercieel/residentieel erfpacht en verlenging 60 jaar.

PRODUCTIE	JAAR 2022
Canon	26.136.411,00
Commercieel	781.136,50
Landbouw	105.917,00
Onroerende Eigendommen	250.006,00
Residentieel	421.171,45
TOTAAL PRODUCTIE GEFACTUREERD	**27.694.641,95**

Ruimtelijke Ontwikkelingsplan (met voorschriften)
In het kader van de ruimtelijke ontwikkeling van Aruba is het Ruimtelijk Ontwikkelingsplan (ROP) ontwikkeld en ingesteld. Het ROP bevat het ruimtelijk beleid van Aruba en is een instrument om op transparante en integere wijze mensgerichte ruimtelijke besluiten te kunnen nemen.
In 2021 is op basis van de Landsverordening ruimtelijke ontwikkeling en ROP, het Ruimtelijk Ontwikkelingsplan (met voorschriften) (ROPv) ingevoerd. Voorafgaand aan de invoering hiervan is een grondig onderzoeksproces gevolgd met diverse overleg- en inspraakmomenten. Hier deden zowel overheidsorganisaties en -instanties als externe partners aan mee.
In 2022 is een intensief voorlichtingscampagne ingezet om de ROPv kenbaar te maken aan het algemeen publiek, om begrijpelijke wijze.

Vlekkenplan
In het kader van het Ruimtelijke Ontwikkelingsplan (met voorschriften) die in 2021 is ingevoerd, is bijzondere aandacht besteed – uiteengezet in vlekkenplannen – aan twee stedelijke gebieden, namelijk Oranjestad en San Nicolas. Uitgangspunt was het ontwikkelen en/of creëren van bijzondere gebieden.
In Oranjestad werd de nadruk gelegd op monumenten en stadsgezichten, universiteit- en overheidsvoorzieningen en kantoren. Ook zijn er gebieden aangewezen voor nieuwbouw, parken, parkeerplaatsen, woningbouwprojecten en uitgaansgelegenheden.

San Nicolas
In San Nicolas lag het accent op de ontwikkeling van Sero Colorado door het ontplooien van een hoogwaardig toeristisch project, met weinig impact (High Value, Low Impact) en de ontwikkeling van de Baby Beach en Rodger's Beach omgeving. Voor het centrum van San Nicolas is ruimte gereserveerd voor o.a. amusement, parken en gebieden voor toeristische bedrijvigheden, met inachtneming en behoud van de culturele identiteit van San Nicolas. In 2022 is aan onderdelen van dit plan gewerkt.

Port City Oranjestad
In 2022 is verder gewerkt aan dit project, in nauwe samenhang met APA. In het ruimtelijk ontwikkelingsplan is rekening gehouden met dit project. Grondgedachte is het bieden/creëren van ruimtes voor huisvesting, toerisme en amusement. Met de havenautoriteiten (APA) wordt de langetermijnplanning uitgewerkt. In september van 2022 is het project opgestart. Verder zijn tussen DIP en APA ook vergaande gesprekken gaande over de overdracht van de kiosken en het vernieuwen van een monument bij Welcome Plaza.

Innovatie
Ondertussen heeft de DIP ook grote investeringen gedaan op het gebied van innovatie om het innovatieniveau binnen de organisatie naar een hoger niveau te tillen. De website van de DIP is vernieuwd en ook zijn er werkprocessen gedigitaliseerd waarbij de burger de mogelijkheid heeft om een verzoek online te doen. Het betreft in deze verzoeken voor het verkrijgen van een zgn. Precario-vergunning en voor het verkrijgen van een erfpachtperceel (voor residentiële of commerciële ontwikkeling).
Dit is bedoeld om het verzoek-/verleningsproces beter te stroomlijnen en zodat de burger het verzoek op eenvoudige wijze kan doen en bovendien meer controle heeft over zijn verzoek.
DIP investeerde ook in de aankoop van drones, iPad, Smart Tv's en andere software licenties, zodat de medewerkers over adequate tools kunnen beschikken om hun werkzaamheden beter uit te voeren en om in een meer gedigitaliseerde sfeer te kunnen werken. Het doel hiervan is de verbetering van de klantenservice en het optimaliseren van de interne communicatie. Dit proces is nog niet afgerond maar was een aanzet naar de nieuwe richting van de organisatie: wendbaar (agile), modern en professioneel.

VOORGENOMEN EN GEREALISEERDE DOELSTELLINGEN IN 2022:

Nieuwe organisatie DIP (nieuwe DIP logo, vernieuwde visie/missie/integriteit traject/training voor coachen en motiveren/trainingen samen met BIA en DRH)	80%
Uitbesteden van non-core activiteiten zoals Automatisering, GIS, Informatievoorziening, marketing en communicatie	90%
Persoonlijk ontwikkelingsplan voor alle werknemers invoeren en Acquisitie werknemers om capaciteit DIP te doen verhogen; gaat gepaard met prestatie managementsysteem	50%
Wendbaarheid (agility) voor automatisering cursussen en workshops	50%
Website DIP verbeteren (Communicatie en Social Media Campagne voor DIP aan de burger verbeteren)	90%
Achterstanden inhalen van aanvragen die jaren niet zijn behandeld (2 jaren project)	70%
Voorbereiding Processen intern verbeteren en Automatisering DIP volgende fase	50%
Ruimtelijke ontwikkeling en beleid	80%
Caribbean Town eerste steen	100%
Bestuurlijke Handhaving, verbetering toezicht controle en handhaven ROPv-kennis versterken bij de werknemers	50%
Gronduitgifte commercieel proces via Omgevingstafel	50%
Voorbereiding Vernieuwing Landsverordening Uitgifte Eigendommen (LUE) en Beleid intrekking ongebruikte domeingronden	30%
Nieuw integraal volkshuisvestingsbeleid	10%
ROPv-kennis vertalen naar de burger toe	70%
ROPv vertalen naar Papiamento	0%
Project Afl. 3 miljoen extra ontvangsten in 2022	40%
Voorbereiding Port City voor ter inzage	90%
Douanegebouw	60%

AANVULLENDE DOELSTELLINGEN GEREALISEERD:

- Achterstand in vaste precario van de laatste drie jaren is ingehaald;
- De achterstanden in bestemmingswijziging zijn ingehaald tot het jaar 2018. Nu wordt begonnen met de verzoeken gedaan in de jaren 2019 en verder;
- De wachttijd van verlenging van erfpacht na verloop van 60 jaar is teruggebracht van 6 naar 3 maanden. Met andere woorden, alle verzoeken die voortaan worden ingediend, worden in een periode van 3 maanden afgehandeld in plaats van 6 maanden;
- Coaching en motivering door deskundigen van personeel;
- Digitale bijscholing personeel.

Uitdagingen

Niet alle van de voorgenomen doelstellingen zijn gerealiseerd. Dit is voornamelijk te wijten aan:

- Inkorting op DIP-begroting;
- Structureel tekort aan kader en personeel in het algemeen;
- Strafrechtelijke onderzoeken die een verlammend effect hebben op de dienst;
- Ook het uitvoeren van het landspakket heeft in het voorjaar van 2022 een beslag gelegd op de capaciteiten binnen DIP.

4.2 DIENST LANDMEETKUNDE EN VASTGOEDREGISTRATIE

Met betrekking tot het functioneren van de Dienst Landmeetkunde en Vastgoedregistratie (DLV) worden een verhoogde efficiëntie en effectiviteit nagestreefd waarbij aan de dienst (wettelijk) toebedeelde taken correct worden uitgevoerd. Daarbij wordt zoveel als verantwoord mogelijk, ingespeeld op de vraag naar producten en diensten van de DLV met een daaraan beantwoordende productie, kwaliteit en tijdigheid. Modernisering (door automatisering) van de bedrijfsvoering van de DLV, zal hierbij steeds een grote rol spelen. Dit allemaal in uitvoering en uitwerking van zowel het regeringsbeleid als de missie, visie en doelstellingen van de DLV.
Invulling van de taken van de DLV waar de betreffende personeelsleden van de DLV in gekend c.q. mee bekend zijn en inhoud aan geven, is gericht op het realiseren van de volgende omstandigheden die de dienst, overheid en gemeenschap van Aruba, aangaan:

- Het bevorderen van de rechtszekerheid in het onroerende goederenverkeer door een actueel, betrouwbaar en modern kadaster;

- Het beschikbaar komen van actuele, op moderne wijze ontsluitbare geo-informatie;

- Een klantgerichte en efficiënte DLV die handelt naar een kostendekkend functioneren;

- Gemotiveerde DLV-personeelsleden;

- Verhoogde productiviteit;

- Verbeterde bedrijfsprocessen en informatiehuishouding bij de DLV waarbij ook wordt beoogd verkorting van doorlooptijden van de uitvoering van opdrachten.

GEREALISEERDE DOELSTELLINGEN IN 2022
In het jaar 2022 is gewerkt aan de volgende doelstellingen:

- De afronding van wet- en regelgeving met betrekking tot de kadastrale registratie;
- Oppakken tot het terugdringen van de achterstand in het omzetten van overgedragen delen van percelen zodat dan elk op basis van een kadastrale aanduiding is te identificeren;
- Het functioneren van de DLV maakt het aanpassen van tarieven mogelijk en noodzakelijk t.b.v. ook een kostendekkende DLV;
- Professionele klanten en particulieren kunnen informatie uit de kadastrale registratie digitaal opvragen en verkrijgen;
- Geodetische en cartografische producten zijn geo-gerefereerd aan het nieuwe in te voeren meetkundige grondslagnet;
- Metingen zullen met moderne meetinstrumenten en hoofdzakelijk GPS digitaal geschieden en op die wijze worden vastgelegd, gecontroleerd en verwerkt;
- De kadastrale kaart en aan ander actueel beeldmateriaal van het grondgebied van Aruba ontleende data, zijn in digitale vorm in een database opgenomen en waar vanuit gegevens zowel in digitale als analoge vorm kunnen worden geleverd;
- De afronding van de kadastrering van het grondgebied van Aruba is structureel opgepakt;
- Het management wordt voor de doorloop, behandeling en management-informatie m.b.t. opdrachten ondersteund met een geautomatiseerd informatiesysteemsysteem;
- De modernisering van de bedrijfsvoering heeft geleid tot een verhoogde efficiëntie, klantvriendelijkheid en productiviteit

Deze doelstellingen zijn heel nauw met elkaar verweven. Daardoor vallen vele van tot het overgrote deel daarvan behorende doelstellingen, niet geheel zelfstandig te bereiken. Door die verwevenheid kan een ontwikkeling m.b.t. een doelstelling, bevorderend of vertragend werken voor het behalen van één of meerdere van de andere doelstellingen. Met inachtneming van het eerder beschreven in deze toepasselijke strategie om een doelstelling duurzaam te realiseren, kan een in een bepaald traject ontplooide en afgeronde activiteit op zich al als het behalen van een deel van de doelstelling (mijlpaal) worden beschouwd. Immers, worden die mijlpalen niet gehaald, zo ook niet de doelstelling(en).

Het bereiken van een doelstelling c.q. mijlpaal kan ook inhouden het hebben vervuld van een complex en langdurig traject dat in voorkomende gevallen over meer dan een jaar kan lopen. Kortom, geen van voornoemde doelstellingen zijn volledig gerealiseerd; bij de doelstellingen betreffende de modernisering van de bedrijfsvoering, gaat het om een continu proces. Wel zijn enige belangrijke activiteiten uitgevoerd, concreet gericht op het daarmee gelijktijdig realiseren van verscheidene van die doelstellingen.

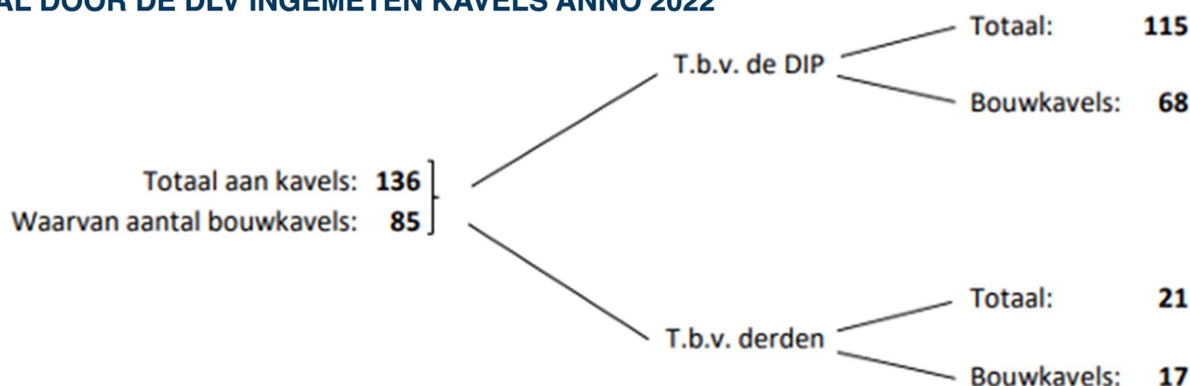
- Het gegunde werk voor het maken van een query om daarmee gegevens uit het geautomatiseerde informatiesysteem CadSys van het Kadaster Nederland dat thans 'End of live' is en waarmee de voor het bijhouden van de Openbare Registers en de kadastrale registratie toegepaste Registracion Automatisa Kadaster Aruba (RAKA) wordt ondersteund, te extraheren en weg te schrijven in een Excel-bestand. Met het laatste wordt het dan mogelijk aan gegevens te komen die gebruikt kunnen worden om op een dynamischer wijze t.o.v. de huidige gang van zaken, aan zowel interne als externe verzoeken voor digitale gegevens uit de RAKA-database te voldoen;

- Het opgeleverde rapport "Specificaties Nieuw Kadaster Aruba Systeem" vormt de basis voor het realiseren van een nieuw geautomatiseerd informatiesysteem. Dit systeem dient ter vervanging van het CadSys dat het RAKA ondersteunt. Het dient tevens voor de dienstbrede vergroting van onder meer de uniformiteit aangaande de doorloop, behandeling en managementinformatie m.b.t. opdrachten;

- Het voor goedkeuring hebben ingediend van een project waarmee het onder het vorige punt bedoelde geautomatiseerd informatiesysteem gerealiseerd kan worden.

Productie van DLV in cijfers:

AANTAL DOOR DE DLV INGEMETEN KAVELS ANNO 2022

Totaal aantal perc'n met kad. aand.: **0** (bouw)

Totaal aantal omzettingen: **1** (bouw)

Totale inkomsten bij Planbureau anno 2022

	INKOMSTEN		
Soort werk	**Verrekeningen**	**Contant**	**Totaal**
Splitsingen	327.995,00	15.245,00	343.240,00
Grensaanwijs	2.785,00	46.395,00	49.180,00
Landm onderst civiele werken	10.182,50		10.182,50
Situatieplan	577,50	58.157,69	58.735,19
Techn. Info	385,00	2.423,75	2.808,75
Afschrift meetbrief		405,00	405,00
Overige		227,00	227,00
Totale Inkomsten	**341.925,00**	**122.853,44**	**464.778,44**

Totale inkomsten bij Hypotheekkantoor anno 2022 (volgens gegevens RAKA)

INZAGES EN KOPIEëN

RAKA		INKOMSTEN		
Soort werk	**Aantal**	**Verrekeningen**	**Contant**	**Totaal**
Negatieve mededeling	531	472,00	3.776,00	4.248,00
Object	14094	7.152,00	430.408,00	437.560,00
Object beperkt	6216	1.840,00	127.416,00	129.256,00
Registerstuk	2871	1.672,00	143.432,00	145.104,00
Subject	277	3.960,00	14.440,00	18.400,00
Totale Inkomsten	**23989**	**15.096,00**	**719.472,00**	**734.568,00**

STUKKEN

RAKA		INKOMSTEN		
Soort werk	**Aantal**	**Verrekeningen**	**Contant**	**Totaal**
Afgifte legaat	6		765,00	765,00
Akte van rectificatie	20		1.485,00	1.485,00
Cessie/subrogatie	74		3.330,00	3.330,00
Conservatoir beslag	15	40,00	560,00	600,00
Doorhaling hypotheek	1018		86.530,00	86.530,00
Erfpachtverlening	193		21.330,00	21.330,00
Executoriaal beslag	20	240,00	560,00	800,00
Gunning	3		285,00	285,00
Huwelijkse voorwaarden	1		105,00	105,00
Hypotheek	102		19.458,00	19.458,00
Krediethypotheek	1419		269.037,00	269.037,00
Kwijting	9		960,00	960,00
Kwijting/Gunning	13		1.455,00	1.455,00
Levering	3		330,00	330,00
Opheffen beslag	97	170,00	8.075,00	8.245,00
Overdracht	612		71.970,00	71.970,00
Overig stuk	47		4.875,00	4.875,00
Prijsgeving en wederuitgifte	11		1.335,00	1.335,00
Procesverbaal van publieke verkoping	22		2.430,00	2.430,00
Ruiling	11		1.590,00	1.590,00
Scheiding en deling	128		14.700,00	14.700,00
Schenking	75		8.385,00	8.385,00
Splitsing in appartementsrechten	6		3.345,00	3.345,00
Tenaamstelling	18		1.965,00	1.965,00
Toevoegen appartementsrecht	1		180,00	180,00
Veiling	2		2.100,00	2.100,00
Verjaring	1		75,00	75,00
Verkoop en koop	921		108.825,00	108.825,00
Verkoop/koop vruchtgebruik	1		120,00	120,00
Totale Inkomsten	**4849**	**450,00**	**636.160,00**	**636.610,00**

RAKA		INKOMSTEN		
ALLE WERKZAAMHEDEN	**Aantal**	**Verrekeningen**	**Contant**	**Totaal**
	28838	**15.546,00**	**1.355.632,00**	**1.371.178,00**

Het functioneren van de DLV gedurende 2023 vervat bijzonder grote uitdagingen. Zonder kordaat te kunnen voorzien in de dringende behoefte aan versterking van de menscapaciteit van die dienst met goed gekwalificeerde krachten, is het zeker niet uit te sluiten dat dat functioneren niet tot klachten zal leiden.

4.3 DIENST OPENBARE WERKEN

De Dienst Openbare Werken (DOW) heeft tot taak het zorg dragen voor - en of een bijdrage leveren aan - een goed geordende en kwalitatief hoogwaardige fysieke leefomgeving op Aruba ten behoeve van de Arubaanse gemeenschap, haar gasten, haar strategische partners in het Koninkrijk en de overige partners in de Caribische- en Latijns-Amerikaanse regio. Bovendien ondersteunt de dienst de regering en overheid in het nemen van beleidsmatige beslissingen en het verzorgen van vervoers- en werkcapaciteit. Het streven blijft om inhoud te geven aan het beleid van de regering en de minister van Infrastructuur door dit beleid te vertalen naar strategische ontwikkeling en tastbare projecten, rekening houdend met de SDG's.
De DOW zal eveneens samenwerkingsverbanden blijven aangaan met zowel de publieke als private sector, lokaal en internationaal, opdat kennis en ervaring kan worden uitgewisseld, alsmede het nodige doen om steeds paraat te zijn om bij calamiteiten snel te kunnen optreden.

GEREALISEERDE DOELSTELLINGEN IN 2022

Stafafdeling
De DOW is momenteel in een vergevorderd stadium van reorganisatie. Fase 1 betrof de organisatie en het formatieboek, deze doelstelling is deels behaald. Fase 2, plaatsingsprocedure, staat gepland voor 2023.
Er is verder gewerkt aan digitalisering en automatisering en een nieuw beoordelingssysteem (performance management) is ingevoerd. Er is daarnaast ook veel aandacht besteed aan het ziekteverzuimbeleid door middel van gesprekken en workshops.

Beleid en toezicht

Wetgeving
De nieuwe Bouw- en sloopverordening is op 1 juni 2022 aangenomen door de Staten. Hiermee is een belangrijke modernisering gekomen in de werkzaamheden van deze afdeling. Ook toezicht op naleving van de wettelijke bepalingen is nu beter geregeld. DOW is zeer tevreden met deze wetswijziging. Echter, de inwerkingtreding is afhankelijk van diverse landsbesluiten. Hier wordt samen met DWJZ aan gewerkt. Dit geldt ook voor het handhavingsbesluit.

Schadeclaims
Afhandelen klachten en schadeclaims (16 van de 16). Het totaalbedrag van de ingediende schadeclaims bedraagt Afl. 38.417,38. Tot heden is Afl. 9.391,37 uitbetaald, 2 zijn er naar de verzekeringsmaatschappij doorgestuurd ter afhandeling gezien de schadebedragen hoger waren dan Afl. 5.000,00.

Bezwaren
In 2022 zijn 20 bezwaarschriften afgehandeld tegen de volgende beslissingen:

Fictieve weigering van een bouwaanvraag	1
Fictieve weigering op handhavingsverzoek	1
Afwijzing van een bouwaanvraag	6
Het verlenen van een/verleende bouwvergunning	5
Slopen illegale bouw + bestuursdwang	3
Kostenverhaal bestuursdwang	3
Beschikking op lob-verzoek	1

Beroep
In 2022 zijn 6 beroepszaken behandeld: 5 tegen fictieve weigering op bezwaar en 1 tegen beslissing op bezwaar.

Bouwaanvragen
Er zijn in 2022 1039 bouwaanvragen ingediend. Daarvan zijn er 900 toegekend en 139 afgewezen. Bovendien is het bestand verschoond met 858 die zijn eruit gehaald omdat de bouwvergunning nooit is opgehaald. Totaal is er aan leges door aanvragers van bouwvergunningen Afl. 1.815.195,00 betaald.
De totale bouwwaarde van de in 2022 afgegeven 900 bouwaanvragen bedraagt Afl. 592.256.670,00.

Over de jaren 2019, 2020 en 2021 zijn nog bouwaanvragen afgehandeld maar die nog niet kunnen worden afgegeven, in afwachting van de notariële akte. Over het jaar 2019 zijn er nog 133 bouwaanvragen open, over het jaar 2020 zijn het 101 en over 2021 zijn het 117.

Ontwerp en planning
In 2022 werden door de afdeling O&P twintig (20) activiteiten verricht m.b.t. civiele projecten waarvan twaalf (12) projecten voorbereid en gegund waren (doorgang graad van 100%), drie (3) project gerelateerde adviezen waarvan één (1) goedgekeurd was en tot uitvoering ging (doorgang graad van 33%), twee (2) project ontwerpen voorbereid waren waar één (1) doorgang kreeg (doorgang graad van 50%). Tevens heeft de afdeling ondersteuning geleverd aan de afdeling Uitvoer voor één (1) project gedurende uitvoering. Voor aanwijzing en openstellen van zandwegen t.b.v. woning en commerciële percelen heeft de afdeling advies uitgebracht voor één (1) meerwerk en opdracht gegund voor inbreidingsplan Jaburibari A, en diverse aanwijzingen en openstellingen gecoördineerd met DLV t.b.v. nutsbedrijven voor perceelaansluitingen. Het totaal gunningsbedrag van de civiele projecten kwam neer op Afl. 4.875.460,82.

Civiele projecten

VERFRAAIING & INFRASTRUCTUUR UPGRADING

Verfraaiing rotonde Plaza di Cultura - fase 1
Parkeerplaats Baby Beach: upgrading Baby Beach Area, fase 3
Het bouwen van een trafohuis te Baby Beach, Sero Colorado
Reconstructie betonnen trap te Baby Beach - Sero Colorado
Renovatie van trap en bouw van uitkijkpunt te Hooiberg
Plaza Tino Ruiz te KPA Noord
Revitalisatie Wilhelminastraat, fase 1
Kwaliteitsverbetering landscaping Eagle Beach, 1ste fase

WEGEN INFRASTRUCTUUR

Aanleg twee strooks rotonde te kruispunt Palm Beach

WATER INFRASTRUCTUUR

Graafwerkzaamheden RWA nabij Tanki Leendert 150-A
Gedeeltelijke omleiding collecteurriool nabij Coco Loco tussen Costa Linda en Screaming Eagle Restaurant
Regenwaterafvoer te Pos Chikito ten zuiden van Rey Hing Supermarket
RWA Palm Beach diverse locaties

INBREIDINGSPLANNEN

Jaburibari A 2018-08

OVERIGE PROJECTEN

Baggeren koraalzand ten noordwesten van California Lighthouse
Upgrade Infra High Rise Hotels (deel 1, 2 en 3)
Aanwijzing en/of openstelling van wegtraces bij diverse lokaties t.b.v. nutsvoorzieningen
Het fabriceren en leveren van canvas schuttingen voor 30 tenten
Ontwerp brug tbv Ayo Rock Formations - Amenities
Ontwerp Sero Colorado Memorial - Amenities

De civiele projecten betroffen verfraaiing, infrastructuur upgrading, water infrastructuur, inbreidingsplannen (openstellen en aanwijzingen) en overige projecten, zoals aangegeven hierboven. Doorgaans is het zo dat de DOW de directiebegroting of raming vaststelt van een bouwproject en aan de desbetreffende minister wordt aangeboden ter goedkeuring en reservering van financiële middelen. Na het opstellen van het bestek en tekeningen, doet de aannemer vervolgens naar eigen inzicht een voor hem meest gunstige en realistische raming ofwel inschrijfsom in te dienen bij het aanbesteden van het project. Zowel de kostenraming als de directiebegroting kunnen beschouwd worden als wenselijkheidbegrotingen. Uiteindelijk zijn de gunningbedragen richtinggevend voor de werkelijke uitgaven.

De projectvoorbereiding onderdelen advies en ontwerp die geen doorgang kregen waren:

- Baggeren koraalzand ten noordwesten van California Lighthouse ➔ negatief advies DNM
- Upgrade Infra High Rise Hotels (deel 1, 2 en 3) ➔ projectdossier ingediend bij DEZHI voor Investeringsaanvraag 2023, maar geen officiële terugkoppeling/goedkeuring ontvangen
- Ontwerp Sero Colorado Memorial (Amenities) – project nog niet aangeboden aan desbetreffende minister.

Voor bouwkundige projecten heeft de afdeling 29 activiteiten verricht waarvan 12 projecten voorbereid waren en 7 gegund (doorgang graad van 58%), 12 project gerelateerde adviezen waarvan 5 goedgekeurd waren (doorgang graad van 42%), 1 project ontwerp voorbereid was en doorgang kreeg (doorgang graad van 100%). Tevens heeft de afdeling ondersteuning geleverd aan de afdeling Uitvoer voor 4 projecten gedurende uitvoering. Het totaal gunningsbedrag van de bouwkundige projecten kwam neer op Afl. 5.242.724,12.

Bouwkundige projecten

SCHOLEN - Verbouwing / Renovatie / Onderhoud

- Dakrenovatie t.b.v. Basis-, Kleuterschool en Gymzaal Washington te Noord
- Advies "Dak renovatie vleugel F tbv Basisschool Washington te Noord"
- 1e fase Nieuwbouw Mon Plaisir College HAVO te Oranjestad

OVERHEIDSGEBOUWEN

- Renovatie en uitbreiding BID-magazijn te Sabana Blanco 34-C
- Renovatie Brandweer Sierra te San Nicolas
- Intercom systeem tbv Brandweer San Nicolas
- Renovatie Huis van Bewaring Complex Fase 2 te Dakota
- Verbouwing voormalige Port Security Office tbv Maritiem Politie (MarPol)
- Verbouwing van FOL-gebouw te Sabana Berde t.b.v. DIMAS
- Dak en plafond reparatie Directie Sociale Zaken gebouw A
- Renovatie Directie Sociale Zaken te Oranjestad, onderdeel: gebouw B, fase 3A
- Renovatie Directie Sociale Zaken te Oranjestad, onderdeel: gebouw B, fase 3A - extra krediet tbv iProtect en Avigilon CCTV
- Projectvoorbereiding van het werk "Leveren en installeren van luchtbehandelingssysteem t.b.v. gebouw B van de Directie Sociale zaken"
- Verwijderen van asbest vinyltegels in gebouw B van de Directie Sociale Zaken lagoenweg
- Nooduitgangen kantoor Gouverneur en ambtswoning
- Renovatie Biblioteca Nacional Aruba te Oranjestad
- Nieuw te bouwen twee kiosken te Baby Beach
- Renovatie van het Statengebouw, Onderdeel: Reparatie pleisterwerk, reparatie dakoverstek plafond en schilderwerk

OVERIGE

- Groot onderhoud ambtswoning van de Gouverneur te Maria Christinastraat
- Groot onderhoud Kabinet van de Gouverneur te Oranjestraat
- Het uitbesteden van het voorbereiding advieswerkzaamheden
- T.b.v. de Renovatie en groot onderhoud van de Arubahuis
- Pand gelegen te R.J. Schimmelpenninckl aan 1, Den Haag.
- Leveren kerstdecoraties t.b.v. kerstseizoen 2021 - 2022
- MFA San Nicolas
- Ontwerp "Nieuw kantoorgebouw tbv CBS-BIE-DEZHI te Oranjestad"
- Nieuw Douane kantoorgebouw te Barcadera
- KIA buitenmuur oostgevel, herstel opties
- Ex-OM gebouw verbouwing tot studentenflat
- Concept masterplan tbv het verbouwen van het Statengebouw
- Renovatie sportvloer Centro Deportivo Betico Croes te Santa Cruz

Deze betroffen schoolgebouwen, overheidsgebouwen en overige projecten zoals aangegeven hierboven.
De projectvoorbereiding onderdeel projecten die geen doorgang kregen waren:

- Verbouwing voormalige Port Security Office tbv Maritiem Politie (MarPol) → geen terugkoppeling van financierder na aanbeiding van het project.
- Nooduitgangen kantoor Gouverneur en ambtswoning → middelen niet toereikend
- Nieuw te bouwen twee kiosken te Baby Beach → inschrijvingen bij aanbesteding te hoog
- Renovatie van het Statengebouw, Onderdeel: Reparatie pleisterwerk, reparatie dakoverstek plafond en schilderwerk → middelen niet toereikend, zal door gaan in 2023
- Renovatie sportvloer Centro Deportivo Betico Croes te Santa Cruz → financiële middelen niet beschikbaar van 2022 begroting

De projectvoorbereiding onderdelen advies die geen doorgang kregen waren:

- Groot onderhoud ambtswoning van de Gouverneur te Maria Christinastraat → projectdossier ingediend bij DEZHI voor Investeringsaanvraag 2023, maar geen officiele terugkoppeling/goedkeuring ontvangen
- Groot onderhoud Kabinet van de Gouverneur te Oranjestraat → projectdossier ingediend bij DEZHI voor Investeringsaanvraag 2023, maar geen officiele terugkoppeling/goedkeuring ontvangen
- Het uitbesteden van het voorbereiding advieswerkzaamheden t.b.v. de Renovatie en groot onderhoud van de Arubahuis pand gelegen te R.J. Schimmelpennincklaan 1, Den Haag → projectdossier ingediend bij DEZHI voor Investeringsaanvraag 2023, maar geen officiele terugkoppeling/goedkeuring ontvangen
- MFA San Nicolas → besluit regering
- Nieuw Douane kantoorgebouw te Barcadera → due diligence proces gaande
- KIA buitenmuur oostgevel, herstel opties → financiële middelen niet beschikbaar van 2022 begroting
- Concept masterplan tbv het verbouwen van het Statengebouw → pending terugkoppeling en besluit

Ondersteuning geboden aan de afdeling Uitvoer voor 1 civiel project en 4 bouwkundige projecten gedurende uitvoering.

Uitvoer

- Renovatie Brandweer Sierra te San Nicolas.
- Renovatie Huis van Bewaring Complex Fase 2 te Dakota.
- Publieke toiletkiosk te Oranjestad, achter Penha.
- Groot onderhoud gebouw A en B, Directie Sociale Zaken te Oranjestad.
- Renovatie en uitbreiding BID-magazijn te Sabana Blanco 34-C.
- Dakrenovatie t.b.v. basis-, kleuterschool en gymzaal Washington te Noord.
- 1ste Fase Nieuwbouw Mon Plaisir HAVO.
- Reconstructie betonnen trap te Rodger's Beach.
- Leveren en aanbrengen van afrastering t.b.v. Emmaschool te Ayo en Colegio San Hose te Santa Cruz.
- Reconstructie Betonnen trap te Baby Beach, Sero Colorado.
- Aanleg twee strook rotonde te kruising te Palm Beach.
- Gedeeltelijk omleiding collecteursriool nabij Coco Loco tussen Costa Linda en Screaming Eagle Restaurant.
- Parkeerplaats en upgrading Baby Beach Area, Fase 3.
- Verfraaiing Rotonde Plaza Cultura.

Beheer Infra

- Ongeveer 565 meter aan asfaltwegen is aangelegd in voorbereiding voor de constructie van de nieuwe rotonde te Palm Beach en er is ongeveer 1.103 ton aan asfalt gebruikt voor het opvullen van gaten en andere reparaties aan asfaltwegen.
- Aan graniet voor het onderhoud van zandwegen is er in totaal 25.598 kubieke yards gebruikt. Er is gedurende 2022 ongeveer 585 km aan zandwegen hersteld.
- 31.320 kubieke yards graniet geproduceerd.
- Wit zand circa 3.212 yards verkocht en aan donaties 167 yards uitgegeven; het grootste deel hiervan aan sportvelden. Totaal 3.379 kubieke yards wit zand uitgegeven/verkocht.
- Plaatsen van nieuwe verkeersbordenborden inclusief masten en vervangen van beschadigde/oude borden.
- 44.000 m2 aan wegmarkering aangebracht met een totaal van 1.200 gallon verf.

- Aanleg van 5 verkeersplateau's en onderhoud van 18 verschillende andere plateau's (aanbrengen kattenogen). In totaal zijn er 900 kattenogen (reflectoren) aangelegd.
- Verhuur van:
  - Tenten:119;
  - Barricade:39;
  - Podium: 14;
  - Grader: 2
- Toezicht op 59 ploegen (kleine aannemers) voor onderhoud van:
  - Stadsplantsoenen;
  - Natuur vegetatie langs openbare wegen;
  - Schoolpleinen;
  - Overheidsgebouwen.
- Scholen voor groot onderhoud: Rayo di Solo Kleuterschool, Fontein Kleuterschool,
  - Colegio Conrado Coronel, Washington Basisschool, Scol Primario Kudawecha (gedeeltelijk)
- Verwijderen van VRI Masten te Palm Beach, ombouw van het kruispunt nabij Elmar Oranjestad;
- Reparaties daklekkages diverse scholen;
- Verven openbare zitbanken;
- Diverse werkzaamheden ten behoeve van het project Aruba Outdoor Amenities te Ayo Rock Formation:
  - Plaatsen van handrailing tussen de rotsen;
  - Plaatsen van nieuwe ingang deuren;
  - Opknappen van de Toiletten;
  - Plaatsen van een houtenbrug.

Beheer Waterschappen
RWZI: in 2022 is besloten om de RWZI te privatiseren. Er is een business case gemaakt en financieringsmogelijkheden met bijbehorende infrastructuur zijn bestudeerd.
Gesprekken zijn vergevorderd met Utilities Aruba NV. De Minister belast met natuur is de trekker van dit project. Het voornemen om de privatisering voor het eind van het jaar rond te hebben, is niet gehaald. Partijen hebben nog 3 maanden de tijd gekregen. Eind maart 2023 behoort de overdracht plaats te vinden.

In 2022 is door DOW het nodige aan gedaan om overlast van de RWZI en rioolsystemen te voorkomen:
- Het beluchtingssysteem van de RWZI Bubali upgraden met drie Aqua-jet 40HP en drie Refurbished brush rotors.
- Vervangingsplan starten voor de besturingskasten bij de gemalen.
- Een onderhoudsspecialist inhuren voor 6 maanden via een dienstverleningsovereenkomst bij de RWZI's.
- Regenwaterafvoer aanleggen te Bubali en te Tanki Leendert 150B.
- De greppel/strook te Pastoor Pennixstraat (Savaneta) openstellen en vergroten.
- Twee roosters te Ierlandstraat aanleggen.
- Regenwaterafvoer te Schotlandstraat/Dijtham aanleggen.
- De riolering te Fortheuvelstraat 1, te Faradaystraat (Pos Chiquito), te Lamoenchistr. 5 en te Van der Lindenstr. 6/Briezenstraat saneren.
- De riolering vervangen te Sibeliustr./ Sweelinckstr. 1ste fase.
- De riolering vervangen te Sibeliustr./Adriaan Lacle Blvd. 2de fase.
- De riolering/ RWA rotonde Palm Beach saneren.

AANVULLENDE ALGEMENE DOELSTELLINGEN GEREALISEERD:
- Diverse digitale formulieren geïmplementeerd (schetsontwerp, klachten, aanvraag kopie bouwtekening);
- Signalering ROPv (t.b.v. een grondige evaluatie);
- Op verzoek van de Minister-President is in 2022 een aanvang gemaakt met een 'recommendation paper' v.w.b. Climate Change and Infrastructure;
- Meerjaren investeringstaten- en begroting/ramingen;
- Digitaliseren en automatiseren werkprocessen, formulieren, werkorders en overige producten in JOIN;
- ArcGIS implementeren en delen met Bureau Rampenbestrijding.

De werkzaamheden van de DOW zullen steeds gericht blijven op het tegengaan van de verdere verloedering en verpaupering van de fysieke leefomgeving en van het landschap, door meer aandacht te besteden aan de duurzame zorg van wegen-, water- en bouwwerken. Dit met als doel om de leefbaarheid in de woon-, werk- en recreatiegebieden te waarborgen en de mobiliteit te verbeteren. Aruba dient ondanks de reële noodzaak tot versobering en bezuinigingen goed onderhouden te worden met name t.b.v. de toeristische industrie.

4.4 DIENST VOOR TECHNISCHE INSPECTIES

Het jaar 2022 is voor de Dienst Technische Inspecties (DTI), aan te merken als een zeer positief en uitstekend jaar met diverse ontwikkelingen, vooruitgang, veranderingen en investeringen. Na meer dan 10 jaren investeringsmiddelen te hebben verzocht voor DTI voor de aanschaf van nieuwe hardware, software en diverse instrumentaria, heeft de DTI in 2022 een groot deel van deze middelen gekregen waardoor de hoognodige investeringen konden plaatsvinden. Dit zijn essentiële investeringen die veel zullen betekenen voor de vooruitgang en digitalisering van de DTI.

De DTI is belast met het toezicht op de naleving van de bepalingen van diverse landsverordeningen en landsbesluiten op de diverse werkgebieden:

- Voertuigkeuring (autokeuring);
- Elektrokeuring (inspecteren/keuren van elektrische installaties);
- Elektroconcessie (inspecteren/keuren van hoogspanning en straatverlichting);
- IJkwezen (inspecteren/ keuren van meet- of weegapparatuur);
- Stoomwezen (inspecteren/ keuren van stoomketels en gasinstallaties);
- Veiligheidsinspectie (inspecteren/keuren van bijzondere bedrijfswerktuigen en bouwprojecten);
- Technische metingen (inspecteren en keuren van de technische aspecten aan de gestelde normen voor een veilige werkomgeving).

VOORGENOMEN EN GEREALISEERDE DOELSTELLINGEN IN 2022:

Het inzetten van het digitaliseringsproces binnen de DTI	Hiermee begonnen maar is niet geheel rond gezien de diverse investeringen en werkzaamheden die nog moeten plaatsvinden.
Afhandelen van de infrastructurele aspecten bij de DTI	De diverse offertes en inkooporders zijn aangevraagd; DTI is momenteel in afwachting van de levering hiervan en verdere afronding van aankoop van het ICT-hardware.
Vervangen van een tweetal applicatiesystemen (RTIK en RAK)	De nodige middelen hiervoor dienen nog beschikbaar te worden gesteld door het Ministerie om door te gaan met de aanschaf van een nieuwe software. Intern zijn de nodige voorbereidingen wel gestart.
Het investeren in het opleiden en motiveren van het personeel door het (doen) aanbieden van opleidingen, trainingen en cursussen	Dit punt is voor een deel gerealiseerd. De Chefs hebben een coaching traject doorgelopen, waarbij er in 2023 verdere vervolg hiervan zal plaatsvinden en er zal in 2023 ook een cultuur meting onderzoek plaatsvinden. Technische opleidingen zullen ook gevolgd worden in 2023.
Het verbeteren van de interdepartementale samenwerking met andere diensten om de processen te verbeteren/vergemakkelijken	De DTI is hiermee bezig en er is sprake van een betere samenwerking tussen de diensten.
Voorzien wordt een toename van het aantal keuringen en inspecties	Dit punt is in diverse afdelingen gerealiseerd; elk afdeling heeft zich behoorlijk ingezet.

DTI is zeer erkentelijk voor de in 2022 gedane investeringen. Voor DTI breekt er een nieuwe era aan, met modernere instrumentaria om een positieve bijdrage te leveren aan de arbeidsveiligheid en/of technische veiligheid van burgers en bedrijven op beleidsniveau, adviesniveau en uitvoerend niveau.

VOORUITBLIK 2023

Ondanks de uitdagingen in 2022, zijn belangrijke mijlpalen bereikt en de groei ingezet. Ook de hervormingsplannen worden met prioriteit uitgevoerd, om Aruba sterker en weerbaarder te maken.

2023 zal in het teken staan van het verder herstel, niet alleen naar pre-pandemische niveaus, maar hogere niveaus.

Het toerisme, nu nog de enige economische pijler, zal verder ontwikkeld worden, gebaseerd op ‘low impact, high value’. De economie zal daarnaast worden gediversifieerd, met name op het gebied van energie, waarbij de nadruk gelegd wordt op het creëren van banen voor de burgers van Aruba, met name de jongeren.

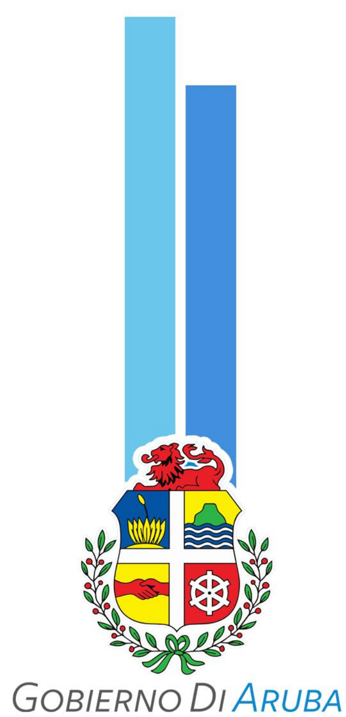
Het investeringsklimaat zal worden verbeterd en de bureaucratie of ‘red tape’ zal worden verminderd. In deze doorgroei van Aruba zal de balans gevonden moeten worden tussen ontwikkeling en bescherming van onze flora en fauna. Langslepende problemen, zoals vuilverwerking, de hondenproblematiek en verbetering van de infrastructuur, zullen worden aangepakt en opgelost.

Prioriteit zal worden gegeven aan de mens, die centraal staat in het beleid van Kabinet
Wever-Croes II, waarbij de nadruk zal liggen op de kwaliteit van de zorg, met name gezondheidszorg en ouderenzorg. De geestelijke gezondheidszorg en de sociale problematiek in ons land zal aandacht krijgen. Zo o ook de kwaliteit van het onderwijs en het creëren van mogelijkheden voor onze jongeren om in Aruba of in de regio door te studeren. Investeringen in sport en cultuur zullen dit ondersteunen. En samen met partners in het Koninkrijk zullen wij ervoor zorgen de veiligheid in ons land nog verder te verhogen..

Om dit alles te bewerkstelligen is het van eminent belang om het pad naar gezond en duurzame overheidsfinanciën onverkort voort te zetten.

Kabinet Wever-Croes, heeft in de goede tijden en in de minder goede tijden, ‘het schip Aruba’ varende weten te houden en nooit van haar koers laten wijken. Wij hebben er alle vertrouwen in dat 2023 een succesvol jaar zal zijn.

De Minister-President van Aruba
Evelyn Wever-Croes

Ministerie van Algemene Zaken,
Innovatie, Overheidsorganisatie,
Infrastructuur en Ruimtelijke Ordening

JAARVERSLAG 2022

De Minister-President van Aruba

Evelyn Wever-Croes